

REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE ANUL XVIII, 2018 NR.4 (53)

ISSN ONLINE 2457-9904

Revista de Științe Militare

Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România

Regina Maria a României

Nr. 4 (53)
Anul XVIII, 2018

Revista de Științe Militare

EDITOR
Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință
din România

CONSILIUL EDITORIAL
PREȘEDINTE DE ONOARE
general (r) prof. univ. dr. H.C. Vasile CÂNDEA

PREȘEDINTE
general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI
general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI
general (r) dr. Gheorghe VĂDUVA
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU
colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC
colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

MEMBRI
general (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU
general maior (r) prof. cons. dr. Constantin MINCU
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA
locotenent-colonel dr. Christophe MIDAN, Franța
dr. Karina MARCZUK, Polonia
prof. univ. dr. Adrian GHEORGHE, SUA
Dr. Dana PERKINS, SUA
general de brigadă Bohuslav PRIKRYL, Polonia
general de brigadă Boris DŮRKECH, Slovacia
general de brigadă (r) Rudolf URBAN, Republica Cehă
colonel Gábor BOLDIZSÁR, Ungaria
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU
colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

COLEGIUL DE REDACȚIE
Redactor șef
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU
e-mail: esiteanu@yahoo.com
Redactori
colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC
e-mail: benoneandronic@yahoo.com
lector univ. dr. Diana Elena ȚUȚUIANU
diana.tutuianu@yahoo.com
Cristina-Mariana TĂLPAN, talpan.cristina86@gmail.com
Tehnoredactor
Cristina-Mariana TĂLPAN

Tipar executat la
Tipografia Editurii Academiei
Oamenilor de Știință din România

Revista de Științe Militare apare trimestrial.

COPYRIGHT: sunt autorizate orice reproduceri,
fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării
precise a numărului și datei apariției revistei din care provin.

*Responsabilitatea privind conținutul articolelor revine în totalitate
autorilor, respectând prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004 referitoare
la buna conduită în cercetarea științifică.*

COPERTA I:
REGINA MARIA,
în uniforma de comandant al Regimentului 4 Roșiori,
<http://presamil.ro/wp-content/uploads/2018/07/24-1.jpg>

COPERTA II:
COLUMNA LUI TRAIAN

*Pentru publicarea de materiale promoționale în cuprinsul revistei,
rugăm agenții economici și pe toți cei interesați să se adreseze redacției
pentru a conveni forma de colaborare.*

Revista de Științe Militare

*Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România*

Revistă științifică trimestrială, cu acces liber și prestigiu recunoscut de
CNATDCU, indexată în baza de date internațională (BDI) CEEOL

ISSN ONLINE 2457-9904

**Nr. 4 (53)
Anul XVIII, 2018**

CUPRINS

EDITORIAL LA ANIVERSAREA CENTENARULUI MARII UNIRII	
REGINA MARIA A ROMÂNIEI	5
<i>General de brigadă (r.) Gheorghe VĂDUVA</i>	
* * *	
EVOLUȚII PROBABILE PE SCENA INTERNAȚIONALĂ PE TERMEN SCURT, MEDIU ȘI LUNG	7
<i>General-locotenent (r.) prof. asoc. dr. Constantin MINCU</i>	
INFORMAȚIA, SURSĂ DE PUTERE.....	29
<i>General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU</i> <i>Inspector principal de poliție dr. Valentin DULGHERU</i>	
ROMÂNIA PE ULTIMUL LOC ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ LA DEZVOLTARE.....	38
<i>General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU</i>	
CONCEPTUL SECURITĂȚII NAȚIONALE	46
<i>Colonel prof. univ. dr. Daniel DUMITRU</i> <i>Drd. Ciprian-Laurențiu FERARU</i>	
LOGISTICA ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ–FUNDAMENTE MAJORE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE	57
<i>General de brigadă (r.) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU</i> <i>Colonel (r.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC</i>	
CONFLICTUL IDENTITAR ȘI NOILE PROVOCĂRI DE SECURITATE	71
<i>Dr. Sebastian SÂRBU</i>	

INFRAȚIUNI ECONOMICO-FINANCIARE CARE FAVORIZEAZĂ ACTELE DE CRIMĂ ORGANIZATĂ TRANSFRONTALIERĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ.....	85
<i>Drd. Eduard Paul PETRESCUL</i>	
O SUTĂ DE ANI DE ÎNVĂȚĂMÂNT ECONOMIC SUPERIOR ÎN LOGISTICA ARMATEI ROMÂNE.....	107
<i>Colonel (r) prof. univ. dr. Benone ANDRONIC</i>	
SEMICENTENARUL CENTRULUI DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE MEDICO-MILITARE	118
<i>Colonel (r) prof. univ. dr. Viorel ORDEANU</i>	
FĂURITORI ȘI MARTIRI AI UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA: LOCOTENENT-COLONEL ANDRONACHE GHEORGHE	124
<i>Colonel (r) dr. Anatol MUNTEANU</i>	
APARIȚII EDITORIALE.....	132
<i>Colonel (r) prof. univ. dr. Eugen SITEANU</i>	

REGINA MARIA A ROMÂNIEI

Se spune, adesea, că, înapoia unui bărbat puternic, se află o femeie puternică și, mai ales, înțeleaptă. Nu este, desigur, doar o spusă, ca atâtea altele, ci și un adevăr esențial, un adevăr care se află în ADN-ul speciei umane. Femeia este nu doar cea care creează, adăpostește și întreține viața, devotament și iubire, ci și cea care le ocrotește și le apără. Poate că nu este făcută să conducă oști pe câmpurile de bătaie – deși amazoanele au demonstrat că pot face și asta la fel de bine ca marii bărbați conducători și strategii ai lumii –, dar sensibilitatea, inteligența ei rapidă, puternică, flexibilă și delicată, tenacitatea și forța ei cât Everestul sunt cele care o propulsează, intrinsec, aproape inobservabil, în rândul valorilor supreme ale Puterii, ontologiei, axiologiei și condiției umane.

Regina Maria – după numele ei simplu, așa cum o cunoaște orice român – face parte dintre aceste valori supreme ale vremurilor de renaștere a României, exprimate și confirmate în Marele Nostru Război de Întregire a Neamului, în Războiul Nostru Sacru din 1916-1919. În acele vremuri extrem de grele și de tulburi, ea a rămas așa cum era mereu: lucidă, sensibilă, întreprinzătoare, ingenioasă, veselă, creativă, puternică și, mai ales, curajoasă. Se spune, adesea, că, de fapt, ea l-ar fi ajutat și influențat pe Ferdinand în marile sale decizii, chiar dacă fluturii din stomac or fi murit, iar viața ar fi fost așa cum ar fi fost, când marea iubire rămâne doar prietenie.

Orice s-a spus și orice s-ar spune despre ea – zisele și spusesele fac parte din panoplia noastră eternă de critică, autoironie și zâmbet în colțul gurii, adesea malițios și rău –, regina Maria a fost mereu nu doar alături de soțul ei, ci și de sufletul, viața și trebuințele poporului român. De aceea, în pofida a tot ce s-a spus și s-a scris, poporul român a iubit-o nespus, nu numai ieri, în timp de război și de vremuri grele, ci și azi, în amintirile care nu pier. Un om poate uita, un popor, nu. Cu sensibilitatea lui cu totul specială, cu realismul lui adânc înfipt în trăinicia și cuminența pământului, poporul român a simțit mereu și încă simte valoarea celor care au fost dreپți, curajoși și puternici, care i-au pansat rănila la greu și l-au iubit necondiționat. De aceea, oricare și oricum ar fi fost viața ei – tumultuoasă, veselă, sensibilă, plină de frumos, dar, uneori și de dramatic și chiar de tragic –, românii își prețuiesc și acum regina care le-a pansat rănila în acele vremuri.

Constantin Argetoianu, unul dintre cei mai aspri critici ai reginei, nota în „Pentru cei de mâine: Amintiri din vremea celor de ieri”:

„Oricâte greșeli va fi comis regina Maria, înainte și după război, războiul rămâne pagina ei, pagină cu care se poate făli, pagină care se va așeza în istorie la loc de cinste. O găsim în tranșee printre combatanți în rândurile înaintate, o găsim în spitale și în toate posturile sanitare printre răniți și bolnavi. O găsim de față la toate adunările care încercau să facă puțin bine. Nu a cunoscut frica de gloanțe și de bombe, cum nu a cunoscut teama și scârba de molimă sau nerăbdarea față de eforturile așa de des inutile, provocate de dorința ei de mai bine. Regina Maria și-a îndeplinit datoria pe toate fronturile activităților sale, dar mai presus de toate pe acela al încurajării și ridicării moralului acelor care o înconjurau și care au trebuit să decidă, în cele mai tragice momente, soarta țării și a poporului său. Se poate afirma că, în răstimpul pribegiei noastre în Moldova, regina Maria a întrupat aspirațiile cele mai înalte ale conștiinței românești. Prin modul cum a influențat în 1916 intrarea României în război și din nou în 1918, când aproape numai datorită ei, regele Ferdinand nu a ratificat dezastruoasa pace de la București, regina s-a așezat ca ctitoriță a României întregite și ca una din cele mai mari figuri ale istoriei noastre naționale¹”

Dacă și cel mai aspru critic al ei – cel care o cunoștea atât de bine – scrie așa, atunci este și mai clar că viața acestei femei izvorâte din os regal și devenită regină, este una plină ochi de valori perene, dar și de românesc, de caracteristicile unui popor care, oricât i-ar fi fost de greu, n-a încetat nicio clipă să fie sensibil, curajos, puternic și devotat țării sale. Regina Maria a compensat adesea timiditatea excesivă a soțului ei, a fost puternică și fermă atunci când unii dintre decidenți erau slabi și dezorientați, și-a păstrat puterea și luciditatea în toate situațiile-limită, în felul acesta, re-împuțernicind puterea, încrederea și curajul, sensibilitatea și speranța, în vremuri când moartea și groaza pluteau peste țară. Azi, ne apare ca o stea care a arătat corabiei prinse de noapte și furtună, poarta zorilor. De fapt, regina Maria era doar o Femeie.

Gheorghe Văduva

---

¹ https://ro.wikipedia.org/wiki/Regina_Maria_a_României#cite_note-1

EVOLUȚII PROBABILE PE SCENA INTERNAȚIONALĂ PE TERMEN SCURT, MEDIU ȘI LUNG

POSSIBLE EVOLUTIONS ON SHORT, MEDIUM, AND LONG TERM AT INTERNATIONAL LEVEL

General-locotenent (r.) prof. asoc. dr. Constantin MINCU*

Rezumat: În lucrare autorul prezintă, pe scurt, posibile evoluții geopolitice globale și regionale în secolul XXI, pe baza analizei unor puncte de vedere exprimate de specialiști străini și români în numeroase lucrări apărute, în ultimii ani, pe acest sensibil și complex subiect.

O atenție deosebită se acordă cărții publicate de fondatorul STRATFOR, GEORGE FRIEDMAN „Următorii 100 de ani – Previziuni pentru secolul XXI”, apărută în România la Editura Litera în 2012. Evoluțiile prevăzute pe termen mediu și lung vor afecta, practic, toată populația Pământului și toate regiunile sale, cu consecințe dramatice, în plan economic, financiar, social, militar și de mediu. Cei mai mulți specialiști în geopolitică apreciază, cu argumente și pe bună dreptate, că vor urma decenii complicate, cu frământări și războaie, cu răsturnări spectaculoase de situații și cu reconfigurări majore ale zonelor de influență ale puterilor relevante, cu influențe importante și asupra României.

Cuvinte-cheie: evoluția geopolitică, SUA, Rusia, Stratfor, George Friedman, Europa, Asia, Pacific.

Abstract: In the paper, the author briefly presents possible global and regional evolutions of geopolitics in the XXI century grounded on the analysis of some regards expressed by foreign and Romanian specialists in many papers appeared in the late years on this subject. A special attention is granted to the book published by STRATFOR founder George FRIEDMAN “The Next 100 Years: A Forecast for the 21st Century”, edited in Romania to the Litera Publishing House in 2012. The evolutions forecasted on medium and long term will practically damage all Earth’s population and its regions, with dramatic consequences on economic, financial, social, military and environmental plan.

The most of the geopolitics’ specialists appreciate with arguments and grounded there will be following intricate decades with riots and wars with spectacular up side downs of situations and major reconfigurations of areas of influence of major powers with important influences also over Romania.

Keywords: Geopolitical evolutions, USA, Russia, STRATFOR founder George FRIEDMAN, Europe, Asia, Pacific.

---

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru al Consiliului Onorific al Academiei Oamenilor de Știință din România, secretar științific al Secției de Științe Militare, Telefon: 0722.303.015, email: mincu_constantin@yahoo.com.

1. În ultimele două decenii s-au înmulțit punctele de vedere exprimate de politicieni, analiști militari, economiști, specialiști în tehnologie, finanțști etc., privind sensul dezvoltării mondiale, pericolele ce pot apărea pe termen scurt, mediu și lung în viața planetei. Aceste puncte de vedere au fost și sunt exprimate în tratate, enciclopedii, studii aprofundate, cărți și articole publicate în reviste de politică externă, în principal, în țările cu potențial economic și militar relevant la scară mondială și regională.

Este de la sine înțeles că sunt diferențe majore de abordare a problematicii complexe în ceea ce privește tendințele majore – geopolitice, tehnologice, demografice, culturale, militare la nivel global și în diferite regiuni ale lumii cu probleme cronice în ceea ce privește afirmarea și dobândirea unor poziții de forță în raport cu alte state și grupări (alianțe) de state.

Diferențele de abordare pot fi explicate prin apartenența autorilor, onestitatea și corectitudinea lor, precum și prin modul de operare cu instrumente ale cercetării științifice în domeniul istoriei, geografiei, geopoliticii, mișcărilor demografice și fenomenelor de mediu și celor economico-financiare.

Din studiul unor lucrări menționate în bibliografia selectivă de la finalul acestui material, cei mai mulți autori români și străini se concentrează pe studiul evoluțiilor mondiale de după anul 1989 și pe previziuni pe termen scurt și mediu cu bătaie până în anul 2025. Dintre autorii români remarc pe cei care au analizat fenomenele mondiale în **seria LUMEA – 2005, 2007, 2009, 2011 și 2013 („Enciclopedie politică și militară”) coordonată de dr. Teodor Frunzeti și dr. Vladimir Zodian** și editată sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România.

Lucrările din această serie oferă o expertiză valoroasă politicienilor români, dar și oamenilor de afaceri și chiar publicului larg interesat de problematica securității globale și regionale.

Există însă un autor american binecunoscut, politolog de prestigiu, fondatorul și directorul general al STRATFOR (agenție privată de analiză geopolitică) – George Friedman care, în lucrarea sa „*Următorii 100 de ani – previziuni pentru secolul XXI*”², exprimă puncte de vedere șocante privind evoluțiile mondiale până la sfârșitul secolului XXI. Lucrarea nu pare una de cercetare științifică, nu are note de subsol și nici nu indică o listă bibliografică, dar, prin mulțumirile adresate la final unor membri importanți ai echipei sale de la

---

² George Friedman, *Următorii 100 de ani – previziuni pentru secolul XXI*, Editura Litera, București, România, 2012.

STRATFOR, rezultă că a beneficiat de întreaga expertiză a acestora și de o bogată bază de date acumulată, în timp, la acest institut. Din cuprinsul lucrării rezultă și cooperarea fructuoasă a autorului cu structuri de putere din Statele Unite ale Americii.

Nu suntem obligați să credem că toate previziunile autorului se vor întâmpla, dar cititorul va fi cu siguranță uimit de curajul abordărilor și de consecințele majore posibile, în principal, pe marile falii geopolitice ce se conturează din ce în ce mai clar. Chiar George Friedman recunoaște în nota autorului: „*Nu am un glob de cristal. Am, totuși, o metodă care mi-a fost de folos, deși nu e chiar perfectă, în a înțelege trecutul și a anticipa viitorul. Sub haosul oponent al istoriei, sarcina mea este să încerc să văd ordinea și să anticipiez ce evenimente, tendințe și tehnologii va aduce cu ea această ordine. A face anticipări pentru următorii 100 de ani poate părea un act frivol, dar, așa cum sper că veți constata, este doar un proces rațional, fezabil și nicidecum frivol*”.

Între specialiștii în geopolitică există aproape un consens că lumea a evoluat de la bipolaritatea SUA-URSS, din timpul Războiului Rece, la una unipolară având ca putere globală dominantă SUA, după căderea Uniunii Sovietice (perioadă care s-ar apropia de sfârșit) urmând o lungă perioadă multipolară cu câteva noi centre de putere.

George Friedman, dimpotrivă, afirmă că de fapt „**Era Americană**” abia a început și cel puțin până la sfârșitul acestui secol SUA vor continua să domine lumea din punct de vedere economic, militar și tehnologic. Nu cred că face această afirmație doar pentru că și el este american, argumentele prezentate par credibile și, desigur, vor stârni în perioada următoare analize critice, din partea autorilor proveniți din țările vizate în mod deosebit cum ar fi Rusia, China, Uniunea Europeană, Japonia, Turcia, Polonia, Mexic etc.

De fapt încă de pe acum putem constata puncte de vedere total opuse exprimate în lucrări apărute anterior, dintre care amintesc pe cea a politologului rus **Dughin Alexandr: „Bazele geopoliticii – viitorul geopolitic al Rusiei”**³.

Dughin vorbește de „spațiul de influență rus” considerându-l în plină expansiune, susține teoria „razelor deschise” plecate de la Moscova și crede că Rusia ar fi sortită să instaureze „o nouă ordine geopolitică” în primul rând în spațiul care a aparținut URSS, iar mai apoi să-și amplifice puterea în Europa de Est și în sudul și sud-estul Asiei.

Dintre specialiștii români (în afara celor menționați deja privind contribuțiile lor la Enciclopediile LUMEA) putem să ne aplecăm cu atenție asupra lucrării

---

³ Dughin G. Alexandr, *Bazele geopoliticii – viitorul geopolitic al Rusiei*, Editura Eurasiatică, București, România, 2003.

„Geopolitica securității”⁴, autor Gheorghe Nicolaescu, în care sunt analizate critic punctele de vedere exprimate de un număr important de analiști în geopolitică și geostrategie, străini și români, inclusiv cu puncte de vedere originale ale autorului.

În opinia mea studiul setului disponibil de lucrări și compararea lor ne poate oferi instrumente cât de cât credibile, pentru a ne forma un punct de vedere acceptabil privind evoluțiile viitoare, cu atât mai mult cu cât afectată va fi și România, așezată istoric și geopolitic vorbind, pe una din faliile active.

Revenind la tezele și ideile lui George Friedman voi încerca pe parcursul articolului să scot în evidență argumentele sale și îndoielile justificate ale noastre și ale altora, totul în scopul de a vedea, mai clar, evoluțiile globale, ale celor din spațiul European și bineînțeles din jurul României.

2. Secolul XXI

O caracterizare cât mai generală a secolului în care am intrat pleacă de la necesitatea identificării unor evenimente cruciale care s-ar putea produce, de genul celor care în secolele XIX și XX au modelat lumea, față de care sunt formulate unele dintre tezele exprimate de autor:

- **Statele Unite** reprezintă, din punct de vedere economic, militar și politic, cea mai puternică națiune din lume, pentru care nu există niciun adversar pe măsură. Acest lucru se datorează nu numai puterii americane. Explicația constă **într-o modificare fundamentală** a modului în care funcționează această lume. În ultimii cinci sute de ani, centrul sistemului internațional a fost Europa, imperiile sale creând un sistem global unic pentru prima oară în istoria umanității. Călea principală către Europa era Atlanticul de Nord. Cine controla Atlanticul de Nord controla accesul către Europa și accesul Europei către lume.

- **La începutul anilor '90** s-a întâmplat ceva remarcabil. Pentru prima dată în istorie, comerțul transpacific l-a egalat pe cel transatlantic. De aici concluzia că acum, acea țară care controlează atât **Atlanticul de Nord**, cât și **Pacificul** va putea controla întregul sistem comercial al lumii și, prin urmare, economia mondială. În secolul XXI, orice națiune plasată la ambele oceane dispune de un avantaj enorm.

- **Date fiind costurile impuse** de realizarea unei flote militare și trimiterea ei în lume, acea putere a lumii născută cu acces la cele două oceane a devenit actorul principal în sistemul internațional. Astfel, America de Nord a înlocuit Europa ca centru gravitațional al lumii, iar cine domină America de Nord domină, teoretic, întreaga lume. Cel puțin în secolul XXI, rolul aparține Statelor Unite.

- **Puterea moștenită**, împreună cu poziția geografică, fac din Statele Unite

---

⁴ Gheorghe Nicolaescu, *Geopolitica securității*, Editura U.N.Ap, București, România, 2010.

pionul central al secolului XXI. Istoria secolului XXI, în principal în prima sa jumătate, se va desfășura în jurul a două lupte la poli opuși. Una va fi reprezentată de încercarea de a forma coaliții de puteri secundare care vor încerca să controleze Statele Unite. Cea de-a doua va fi cea a Statelor Unite, care vor încerca să împiedice formarea oricărei astfel de coaliții.

- **Dacă ne uităm** la începuturile secolului XXI ca la zorii erei americane (care ia locul erei europene), vom vedea că această eră a debutat cu **încercarea unor musulmani de a recrea Califatul** – Marele Imperiu Islamic care se întindea cândva de la Atlantic la Pacific. În vederea acestui lucru s-au văzut nevoiți, inevitabil, să lovească în Statele Unite în încercarea lor de a atrage puterea supremă a lumii în război, pentru a-i demonstra slăbiciunea și pentru a declanșa o ascensiune islamică. Statele Unite au răspuns invadând lumea islamică. Dar scopul lor nu era victoria. Scopul lor era pur și simplu destrămarea lumii islamice și stârnirea acesteia împotriva ei însăși, astfel încât să se împiedice formarea unui nou **Imperiu Islamic**.

- **Statele Unite** nu au nevoie să câștige războaie. Tot ce trebuie să facă este să acumuleze suficientă putere pentru a li se opune. La un anumit nivel, secolul XXI va fi marcat de o serie de confruntări între puteri mai mici, care vor încerca să creeze coaliții prin care să controleze comportamentul american, și Statele Unite, care vor iniția desfășurări militare pentru a stopa astfel de inițiative. Secolul XXI va cunoaște chiar mai multe războaie decât secolul XX, cu toate că vor fi mai puțin catastrofale, date fiind atât schimbările tehnologice, cât și natura provocării geopolitice.

- **Războiul americano-islamist** este pe sfârșite, iar următorul conflict deja se întrevede la orizont. **Rusia** își reorganizează vechea sferă de influență, și aceasta se va dovedi, fără îndoială, o provocare pentru **Statele Unite**. Rușii se vor deplasa către vest, pe vasta câmpie europeană de nord. Pe măsură ce Rusia își va dovedi puterea, ea va da piept cu cele trei țări baltice dominate de NATO – **Estonia, Letonia și Lituania** – și, desigur, cu **Polonia**. Vor mai exista și alte puncte de fricțiune la începutul secolului XXI, iar acest **nou Război Rece** va atrage asupra lui toată atenția după încheierea războiului americano-islamist.

- **Rușii nu pot rezista tentației** de a-și reinstaura puterea, iar Statele Unite vor răspunde, fără îndoială, acestei provocări. Dar, la final, Rusia nu poate câștiga. Problemele sale interne serioase, declinul masiv al populației, infrastructura slabă vor umbri, în cele din urmă, încercările Rusiei de supraviețuire pe termen lung.

- **Sunt mulți cei care prezic** că următorul adversar al Statelor Unite va fi **China**, și nu Rusia. Autorul nu este de acord cu acest lucru din două motive. Primul, dacă privești mai îndeaproape harta Chinei, observi că este o țară foarte izolată fizic. Cu Siberia în nord, Himalaya și junglele în sud și cu mare parte din

populație concentrată în partea de est a țării, chinezii nu se pot extinde așa ușor. Mai mult, secole la rând, China nu a fost o putere navală majoră, iar realizarea unei flote cere ca generații succesive nu doar să construiască nave, ci și să antreneze echipaje și să creeze o cultură adecvată. Există un motiv și mai serios pentru care nu trebuie să ne facem griji cu privire la China. Această țară a fost dintotdeauna o națiune instabilă. De fiecare dată când își deschide granițele pentru lumea din afară, regiunea de coastă devine prosperă, pe când vasta majoritate a chinezilor din interiorul țării suferă de sărăcie. Acest lucru aduce cu sine tensiuni, conflicte și instabilitate, decizii economice luate din motive politice și eșuând în ineficiență și corupție. Departe de a fi un competitor, China este o țară pe care Statele Unite vor încerca să o susțină și să o mențină unită, ca pe o contragreutate pentru Rusia.

- **Pe la mijlocul secolului** se vor ridica alte puteri, țări pe care nimeni nu le privește în ziua de azi ca pe niște mari forțe pe plan mondial. Trei țări anume se evidențiază: Japonia, Turcia și Polonia. Autorul aduce argumente de ordin istoric, geopolitic, economic, demografic și de altă natură, care, împreună, creează un posibil și complicat scenariu, cu influențe majore și asupra României.

- **Aceste trei țări: Japonia, Turcia și Polonia** vor avea fiecare de-a face cu o Americă mai încrezătoare decât a fost după căderea Uniunii Sovietice. Relațiile viitoare dintre cele patru țări vor marca serios secolul XXI, ducând, în cele din urmă, la următorul război mondial. Acest război va fi purtat cu totul diferit decât celelalte – cu arme care țin, în prezent, de domeniul științifico-fantasticului.

- **Dezvoltarea impresionantă a tehnicii** va fi favorizată de acest război, așa cum s-a întâmplat în cel de-al Doilea Război Mondial. Toate părțile implicate vor căuta noi forme de energie care să înlocuiască hidrocarburile. Soarele este, teoretic, cea mai eficientă sursă de energie de pe pământ, dar captarea energiei solare necesită concentrări masive de captatoare. În timpul viitorului război mondial, concepte dezvoltate înaintea izbucnirii conflictului, care privesc generarea de electricitate de pe baze din spațiul cosmic și transmiterea ei către pământ prin radiații cu microunde, vor deveni peste noapte realitate. Profitând de capacitățile militare, noua sursă de energie se va bucura de același sprijin guvernamental pe care l-au avut **Internetul** sau **calea ferată**.

- **Realitățile social-economice** vor duce, până în 2050, la sfârșitul exploziei demografice. Țările dezvoltate industrial vor cunoaște o scădere dramatică a populației. Până în 2100 și cele mai subdezvoltate țări vor atinge cote de natalitate care vor stabiliza numărul populației. Aceste evoluții vor avea efecte complexe în domeniile economic, social, militar, cultural etc., efecte care nu au fost și nu sunt încă studiate cu atenție în țările dezvoltate, în cele în curs de dezvoltare și în țările subdezvoltate. De acest context, pe plan mondial, se apreciază că vor profita cel mai mult Mexicul și Turcia (pot fi prezentate deja

multe argumente), amenințând inclusiv poziția Statelor Unite.

3. Formularea unor previziuni pentru următorii 100 de ani

Din aprofundarea unor numeroase studii și analize rezultă, în final, o părere aproape unanimă: are loc o complicare, fără precedent, a sistemului de relații internaționale în toate planurile (economico-social, financiar, cultural, religios, militar, de mediu etc.).

În acest context se apreciază că geopolitica nu este doar un termen pompos pentru „**relații internaționale**”. Reprezintă un mod de a gândi despre lume și de a anticipa ce se va întâmpla de-a lungul timpului. **Economia** vorbește despre o mână invizibilă, care, prin interese personale și activități pe termen scurt ale oamenilor, duce la ceea ce Adam Smith numea „**avuția națiunilor**”. Geopolitica merge pe aplicarea conceptului mâinii invizibile la comportamentul națiunilor și al altor actori internaționali. **Geopolitica și economia** presupun ambele ca jucătorii să fie raționali măcar în a-și cunoaște propriile interese personale pe termen scurt. Fiind actori raționali, realitate le oferă alternative limitate. Această teorie a alternativelor limitate ar trebui mai bine aprofundată, îndeosebi de către oamenii politici, pentru a evita, atât cât se poate, aventura și greșelile grave, cu consecințe adeseori tragice asupra propriilor națiuni.

Previziunile geopolitice, așadar, nu înseamnă că totul este predestinat. Înseamnă că ceea ce oamenii cred că fac, ceea ce speră ei să obțină și ceea ce se întâmplă în final nu sunt unul și același lucru.

Geopolitica presupune două lucruri. **Mai întâi, ca oamenii să se organizeze în comunități mai mari decât familia** și, făcând asta, să se angajeze în politică. Acest lucru mai presupune ca oamenii să dea dovadă de o loialitate înnăscută față de mediul în care s-au născut, față de ceilalți oameni și de locuri. Loialitatea față de un trib, un oraș sau o țară este ceva natural. În zilele noastre, identitatea națională contează enorm. Geopolitica ne învață, de asemenea, că relațiile dintre aceste națiuni reprezintă o dimensiune virtuală a vieții umane, iar acest lucru înseamnă că războiul este omniprezent. **În al doilea rând**, geopolitica susține că națiunile au un caracter determinat în mare măsură de **geografie**, așa cum se întâmplă și în relațiile dintre națiuni. Folosim termenul de **geografie** cu înțeles mai larg. El include caracteristicile fizice ale unui loc, dar merge mult dincolo de asta, până la efectele locului asupra indivizilor și comunităților. Dacă înțelegem aceste principii, atunci este posibil să vă imaginați un număr mare de oameni, conectați prin legături umane naturale, constrânși de geografie, acționând în anumite moduri. Statele Unite sunt Statele Unite și, prin urmare, trebuie să se comporte într-un anumit fel. Lucru valabil și pentru Japonia, Turcia sau Mexic. Dacă se sapă mai adânc pentru a observa forțele care modelează națiunile, se poate

vedea că „meniul” din care au de ales este limitat.

Secolul XXI va fi ca toate celelalte dinaintea lui. Va avea parte de războaie, de sărăcie, de victorii și înfrângeri, de tragedie și noroc. Dar secolul XXI va fi extraordinar din două puncte de vedere. Va constitui începutul unei noi ere și va cunoaște o nouă putere mondială ce va domina lumea. Autorul crede, prezentând unele argumente greu de combătut, că suntem acum într-o eră americană. Un argument ar fi că era europeană s-a sfârșit, iar cea a Americii de Nord a început, iar America de Nord va fi dominată de Statele Unite pentru următorii o sută de ani. Evenimentele din secolul XXI vor pivota în jurul Statelor Unite. Asta nu presupune neapărat că Statele Unite reprezintă un regim drept și moral. Și nici nu înseamnă că America a dezvoltat deja o civilizație matură. Înseamnă însă că, în multe privințe, istoria Statelor Unite va fi istoria secolului XXI.

În mod sigur numeroși autori vor contesta afirmațiile de mai sus ale directorului STRATFOR, dar, în final, vor trebui să răspundă onest la unele întrebări simple ca formulare, dar complicate ca răspuns:

- **Există astăzi**, pe termen mediu și lung, vreo țară mare cu o poziție geografică mai favorabilă (la Atlantic și Pacific)?
- **Poate vreo altă țară** să dezvolte o flotă militară de dimensiunile și capacitățile tehnologice celei americane, capabilă să controleze toate oceanele lumii?
- **Poate dezvolta o altă țară capacități** aeriene și spațiale, de observare, poziționare, comunicații și lovire la nivelul cantitativ și calitativ al Statelor Unite?
- **Dispune sau va dispune în secolul XXI vreo altă putere** de alianțe de baze militare terestre și navale pe întregul glob?
- **Cine și când** va putea depăși performanțele economice și tehnologice ale SUA, având în vedere că principalii urmăritori, China, Japonia, Uniunea Europeană, dau deja semne de oboseală?

Aspecte ale apariției și consolidării „Erei Americane”

Sunt mulți analiști, inclusiv americani, care susțin cu convingere varianta că Statele Unite s-ar apropia de zorii distrugerii lor. Argumentele acestora sunt solide (la prima vedere):

- **războaie dezastruoase**, deficite incontrolabile, prețul mare al combustibilului, atacuri armate în universități, corupție la nivel guvernamental și în mediul de afaceri și multe alte probleme de ordin social, etnic, religios și de altă natură;
- **cultura americană** este o combinație nebunească de exaltare și depresie profundă, rezultatul net fiind un sentiment de încredere, permanent subminat de teama că s-ar putea întâmpla toate nenorocirile lumii, plecând de la mediu la războaie nimicitoare.

Adevărul este însă că Statele Unite sunt încă impresionant de puternice, pornind de la fapte concrete:

- Americanii reprezintă circa 4% din populația lumii, dar produc în jur de 26% din bunuri și servicii;

- În 2017, produsul intern brut al SUA a fost de 19,39 trilioane de dolari, comparativ cu PIB-ul mondial de 74 trilioane de dolari. Următoarea putere economică a lumii a fost în același an China cu un PIB de 12,24 trilioane de dolari. Economia americană a depășit economiile următoarelor patru țări la un loc: Japonia, Germania, China și Marea Britanie.

- **Statele Unite** produceau 9,3 milioane de barili de petrol în fiecare zi, în 2017, comparativ cu 11 milioane ale Rusiei și 10,7 milioane ale Arabiei Saudite. Importurile sunt și ele mari, dar, dată fiind activitatea industrială, acest lucru este de înțeles.

- **Dată fiind vasta economie a Americii** este interesant de remarcat că Statele Unite rămân, chiar și în ziua de azi, subpopulate, dacă luăm în considerare standardele globale. Astfel: Media mondială – 49 loc/km², Japonia – 338 loc/km², Germania – 230 loc/km², iar SUA numai 31 locuitori pe km².

- **SUA au de cinci ori mai mult teren pentru agricultură** pe cap de locuitor decât Asia, de două ori mai mult decât Europa și de trei ori mai mult decât media globală. O economie este compusă din pământuri, forță de muncă și din capital. În cazul Statelor Unite, cifrele arată că națiunea încă mai poate crește – dispune de o capacitate suficient de mare pentru a se dezvolta în toate cele trei direcții.

- **Există multe răspunsuri** la întrebarea „de ce este atât de puternică economia Statelor Unite”, dar cel mai simplu este: **puterea militară**. Statele Unite domină complet un continent invulnerabil la invazii și ocupații, dispunând de forța militară a vecinilor săi. Puterea militară și realitatea geografică au creat o realitate economică. Multe țări au pierdut timp încercând să-și revină de pe urma războaielor. Nu însă și SUA. Din contră, ele s-au dezvoltat de pe urma lor.

- **Flota militară a Statelor Unite** controlează toate oceanele pământului, fiecare vas din lume se deplasează sub ochii sateliților americani din spațiu, iar mișcărilor lor sunt aprobate sau respinse, după bunul plac al marinei militare americane. De remarcat realitatea că flota militară a SUA este mai mare decât flotele reunite ale celorlalte state ale lumii. Aceasta este o situație fără precedent în istoria umanității. Au existat flote dominante regional, dar niciodată una care să domine la nivel global, cu o forță atât de copleșitoare. Mai mult, Statele Unite controlează comerțul mondial. Acesta constituie fundamentul securității și bogăției americane.

- **George Friedman** afirmă cu determinare că Statele Unite se află de-

abia la începutul ascensiunii lor, „**Secolul XXI va fi secolul Americii**”. În ultimii cinci sute de ani, sistemul global s-a bazat pe puterea Europei Atlantice, adică pe țările europene cu ieșire la Oceanul Atlantic: Portugalia, Spania, Franța și Anglia, și, ceva mai puțin, pe cea a Olandei. După cum știm, puterea europeană s-a destrămat în timpul secolului XX, odată cu imperiile europene. Acest fapt a dus la crearea unui gol care a fost umplut de către Statele Unite, puterea dominantă din America de Nord și singura mare putere cu ieșire la oceanele Atlantic și Pacific. America de Nord a luat locul Europei, loc deținut de cea din urmă timp de cinci sute de ani, de la călătoria lui Columb, din 1492 și până la căderea Uniunii Sovietice, în 1991.

Argumentele și contraargumentele privind ascensiunea sau, dimpotrivă, regresul Statelor Unite vor continua cu intensitate în următorii ani, dar va fi extrem de dificil pentru analiști să ignore puterea economică și militară a SUA, potențată și de o poziție geopolitică unică, ce le avantajează față de competitorii posibili (Rusia, China, Japonia, Mexic, Turcia).

Un exemplu demn de studiat este ascensiunea și consolidarea geopolitică a **Europei**, ca urmare a stăpânirii Atlanticului de Nord și a principalelor căi de comerț. Rolul principal în acest proces l-a avut **Europa Atlantică** (Marea Britanie, Franța, Spania, Portugalia și Țările de Jos). Din secolul al XVI-lea și până în secolul XX aproape că nu a existat vreo parte a lumii care să fi scăpat de influența și de puterea europeană. Această putere s-a bazat pe poziția geografică (Atlantic), capital, tehnologie și, desigur, putere militară. Dar Europa nu a reușit să rămână unită, pierzând, treptat, rolul său de anvergură globală.

Evenimentele care au grăbit, în mod decisiv, trecerea de la puterea Europei la cea a Americii de Nord (cu liderul Statele Unite) au fost **cele două războaie mondiale** și finalul confruntării în **Războiul Rece** cu Uniunea Sovietică, țară care, așa cum se știe, s-a dezintegrat în 1991.

Confruntarea dintre SUA și Uniunea Sovietică a reprezentat un real conflict mondial. Inițial a fost vorba despre o competiție pentru moștenirea imperiului european destrămat. Deși ambele părți dispuneau de puteri militare vaste, Statele Unite mai aveau un avantaj. Uniunea Sovietică era enormă, dar îngrădită de uscat. America era aproape la fel de vastă, însă avea acces ușor la oceanele lumii. În timp ce sovieticii nu îi puteau stăpâni pe americani, americanii îi puteau, cu siguranță, controla pe sovietici. Și asta a fost strategia americanilor: să îi țină în frâu pe sovietici și să îi sugrume. Din nordul Norvegiei până în Turcia și până în Insulele Aleutine, Statele Unite au creat o centură masivă de națiuni aliate, toate mărgininând Uniunea Sovietică – o centură care, după 1970, a inclus până și China. În fiecare punct în care sovieticii găseau o porțiță, se pomeneau blocați de

poziția lor și de flota militară a Statelor Unite.

Geopolitica are două direcții de bază pe care se desfășoară competițiile: **geografia și puterea**. Conform uneia dintre direcții, definită de **englezul Halford Mackinder**, cine ajunge să controleze Eurasia controlează lumea. Această teorie a dominat strategia britanicilor și pe cea a Statelor Unite în timpul Războiului Rece, când se duceau lupte pentru stăpânirea și subjugarea Rusiei europene. Un alt punct de vedere este al **amiralului Alfred Thayer Mahan**, considerat cel mai mare gânditor geopolitic american. În cartea sa „**The Influence of Sea Power upon History**”, Mahan aduce un contraargument la teoria lui Mackinder, spunând că cine controlează apele mărilor conduce întreaga lume.

Istoria a confirmat că, într-un fel, ambele puncte de vedere erau valabile. Mackinder a avut dreptate dacă ne gândim că prăbușirea Uniunii Sovietice a lăsat drum liber Statelor Unite pentru a deveni unica putere mondială. Însă americanul Mahan a fost cel care a înțeles doi factori cruciali. Căderea Uniunii Sovietice a fost determinată de puterea Americii pe mare, cea care a deschis, de asemenea, poarta pentru forțele navale americane către dominarea lumii.

Pe durata Războiului Rece, o alianță a altor țări cu Statele Unite a fost de departe mai avantajoasă decât o alianță cu Uniunea Sovietică. Sovieticii puteau oferi armament, sprijin politic, ceva tehnologie și o mulțime de alte lucruri. Însă Statele Unite puteau oferi acces la rețeaua lor comercială internațională și dreptul de vânzare în cadrul economiei americane. Iar asta punea în umbră orice altceva. Excluderea din sistem însemna sărăcie; introducerea în sistem însemna bogăție.

Toate aceste transformări geopolitice, cu precădere acelea care au avut loc în secolul XX au dus la consolidarea poziției geopolitice a SUA, crede autorul lucrării „Următorii 100 de ani – Previzuni pentru secolul XXI”, astfel încât sunt create condițiile economice, financiare, tehnologice și militare, ca puterea Statelor Unite să se afirme cu și mai multă forță în secolul XXI.

George Friedman despre România

Înainte de a continua prezentarea previziunilor de la orizontul anilor 2020, 2040 și pe mai departe să vedem analiza făcută de directorul STRATFOR la vizita sa din 2010⁵ și repetată mult mai direct și expresiv, în 2013 (desigur, doar unele secvențe, pentru că spațiul nu permite o redare *in extenso*).

• **UE și NATO** nu asigură României securitatea la care se gândea când a vrut să adere, de aceea România trebuie să își întărească suveranitatea, să aibă propria politică, bazată pe urmărirea intereselor naționale. Ultimii 20 de ani au fost un interludiu plăcut în istorie, de acum românii trebuie să-și gândească viitorul, dar

---

⁵ Declarația la HotNews.ro, marți 16 noiembrie 2010, text redat de Anne-Marie Blejan.

e mai comod pentru ei să se pretindă neajutorați și să le decidă alții viitorul.

- După sfârșitul Războiului Rece, România a vrut, mai mult decât orice, să devină o țară normală. Iar definiția a ceea ce înseamnă normal a fost pentru ea să devină membru NATO și al UE și apoi a crezut că va fi ca toți ceilalți și în această modalitate de a se adapta nu și-a definit identitatea.

- Ca să fii o națiune suverană e nevoie să ai controlul asupra suveranității, a viitorului tău național, a **puterii militare și economice** pe care o ai. Românii – și nu numai ei – și-au spus că, dacă sunt membri ai UE și NATO aceste organizații vor avea grijă de ea și ea va fi liberă să se ocupe de alte lucruri. Și cred că asta e problema: pentru că eu nu cred că UE are grijă de voi, în mod cert nu cred că NATO o face, că v-ar proteja dacă s-ar întâmpla ceva. Și trebuie să vă dezvoltati instituțiile suveranității dar asta se face greu, este scump și nu e tocmai confortabil. În această fază se află România.

- Aveți un sistem financiar care nu e numai sub controlul Bruxelles-ului, ci și sub controlul italian, austriac și al altora. Chestiunea e următoarea: ați fost dispuși să renunțați la suveranitate în schimbul securității. Și întrebarea este – sunteți în siguranță? Înfloréște economia românească? Ideea este să lăsați să treacă doar câțiva ani. Eu însă cred că atunci când în centrul UE se află o mașină uriașă de export, țările mai mici nu își pot găsi un loc în UE și nu se pot proteja de exporturile germane. Nu văd în UE siguranța economică pe care o căutați. NATO, în ciuda întâlnirilor instituționalizate nu mai funcționează ca o alianță militară.

- Nu mi-e clar că înțeleg care sunt interesele naționale fundamentale ale României și ce riscuri este pregătită să își asume. Cred că e în poziția în care nu vrea să își asume nici un risc, ceea ce e perfect rezonabil, însă trăiți într-un colț de lume în care nu prea există opțiuni.

- NATO încearcă să se redefinească, însă cum putem avea o alianță militară când europenii nu au armată (n.a. – situația din România este și mai gravă). Și, în final, se va ajunge ca americanii și britanicii să treacă la acțiune și europenii să îi condamne. Și americanii nu prea mai au apetit pentru intervenții. Însă cel mai important lucru este că starea psihologică de securitate și realitatea obiectivă a poziției României sunt diferite. Ideea că în aceste două instituții multilaterale ați găsit securitatea trebuie examinată cu multă grijă, pentru că nu este tocmai securitatea pe care o credeți. Asta nu înseamnă că trebuie să părăsiți UE și NATO. Cred că România are nevoie de relații bilaterale cu alte țări. Nicio țară nu va intra în relații bilaterale cu o altă țară decât dacă are interese. Și România trebuie să fie în poziția în care să reprezinte greutatea în calitate de aliat.

- Un alt lucru pe care trebuie să îl aibă (România) este o armată. Veți zice că e costisitoare. Iar eu vă voi spune să vă uitați la secolul trecut: 5% din PIB ar fi o sumă colosală, dar ce ați fi plătit să evitați rușii și germanii. Dacă voi credeți că nu

există amenințări și nu vor mai exista atunci sunteți într-o poziție foarte rațională. Pe de altă parte, trebuie să vă gândiți că în această parte de lume nu a fost un secol fără vreo tragedie. Și în aceste condiții 5% nu înseamnă atât de mult.

În opinia mea este importantă studierea în întregime, a intervențiilor lui George FRIEDMAN, referitoare la România din 2010 și 2013, în corelație cu ideile avansate în cartea „Următorii 100 de ani”.

Interesant că atât în 2010 cât și în 2013 politicienii români mai importanți cât și media nu au acordat nicio atenție spuselor directorului STRATFOR. Pot fi unele explicații posibile:

- au un sentiment vag de vinovăție față de situația în care au adus România în ultimii 23 de ani (variantă mai puțin probabilă);
- au alte agende, ascunse opiniei publice românești, în care urmăresc doar interesele proprii, pe termen scurt și avantajarea unor cercuri de interese politice economice și financiare străine (probabilitate mare);
- s-au înhămat cu prea mare pasiune la căruța globalizării, situație în care România nu poate fi decât victimă (probabilitate crescută);
- pur și simplu nu le pasă nici de viitorul României și nici de viața cetățenilor ei.

Legat de subiectul securității României ne putem referi pe scurt la situația Armatei României, așa cum este ea prezentată în **Cartea Albă**, aprobată în Parlament:

- efectiv aprobat: 90 000 oameni, bugetat –70 000 oameni. A fost redusă față de 1989 cu 73%. Care altă instituție a statului român a mai fost astfel maltrată?! Culmea este că sunt indivizi care vor să o reducă și mai mult;
- buget în 2012 – 1,26% din PIB (pe hârtie). În realitate, prin manevre obscure a fost doar de 0,9%, iar în perioada 2013-2017 a oscilat între 1,2 și 1,4%.
- rezultă o stare extrem de gravă, cu consecințe negative profunde pe termen mediu și lung, cu afectarea viitorului țării. O armată distrusă din punct de vedere numeric, moral, al pregătirii și armamentului nu mai poate fi refăcută într-un timp mai scurt de douăzeci de ani, cu urmările de rigoare (?!). Dar cui îi mai pasă?

Dar e timpul să revenim la previziuni

Rusia 2020-2030 – Meciul Revanșă

În ceea ce privește evoluțiile din Rusia, noi românii trebuie să fim foarte atenți și, prin urmare, preocupați de semnale mai mult sau mai puțin relevante ce vin din acel imens spațiu euroasiatic. O istorie tragică pentru noi, de trei sute de ani, trebuie să ne facă deopotrivă reticenti și vigilenți în relația complicată cu marea putere de la Est. Se spune că marile puteri calcă pe statele mici pentru că nu le observă. Noi am pățit-o, până acum, de vreo treisprezece ori, cu consecințe grave pe toate planurile, fie că am fost aliați, fie că am fost inamici (nu prea au fost

diferențe între cele două ipostaze). Nu cred că avem ceva de pierdut dacă luăm în calcul ipotezele cele mai nefavorabile și, în contextul acestui articol, luăm act de ideile și punctele de vedere ale directorului STRATFOR, referitoare la Rusia și nu numai. Chiar dacă ne place sau nu, evoluțiile din spațiul exsovietic ne afectează direct pe cei de astăzi, dar și pe urmașii noștri, în perspectiva următorilor 100 de ani, iată deci unele posibile evoluții.

- Conflictele majore se repetă în geopolitică. Franța și Germania, de pildă, au dus nenumărate războaie, așa cum a fost și cazul Poloniei și Rusiei. Când un singur război nu rezolvă o problemă geopolitică, el se tot reia, până se ajunge la un rezultat. Conflictele semnificative au rădăcini adânci și nu dispar prea ușor. Nu trebuie uitat cât de repede a dus geopolitica Balcanilor la repetarea războaielor în secolul trecut.

- Rusia ocupă partea de est a Europei și s-a confruntat cu restul teritoriilor în diverse ocazii. Războaiele napoleoniene, cele două Războaie Mondiale și Războiul Rece, toate s-au purtat cel puțin în parte, pe tema statului Rusiei și a relațiilor sale cu restul Europei. Nici unul dintre aceste războaie nu a reușit să rezolve definitiv această chestiune, căci, la final, Rusia unită și independentă a supraviețuit. Problema este că însăși existența unei Rusii unite reprezintă o potențială provocare pentru Europa.

- Rusia este o regiune vastă, cu o populație extrem de numeroasă. Este mult mai săracă decât restul Europei, dar dispune de două mari bogății – teritoriul și resursele naturale.

- Războiul Rece se pare că doar a ridicat problema Rusiei. Dacă Federația Rusă ar fi căzut în anii '90, și regiunea s-ar fi fragmentat în multiple state mai mici, puterea rusă ar fi dispărut și, odată cu ea provocarea pe care o reprezintă pentru Europa. Slăbiciunile, ezitățile și scindările americanilor, europenilor și chinezilor au împiedicat acest scenariu.

- Simplul fapt că Rusia nu s-a dezintegrat ne indică faptul că problema geopolitică rusă va reapărea. Conflictul nu va fi o repetare a Războiului Rece, așa cum Primul Război Mondial nu a fost o repetare a războaielor napoleoniene. Dar va fi o reafirmare a problemei ruse fundamentale: dacă Rusia va deveni un stat unit, care vor fi granițele lui și care vor fi relațiile cu vecinii săi? Această întrebare va reprezenta următoarea fază majoră din istoria lumii – în 2020 și în anii dinainte.

- Dacă vrem să înțelegem comportamentul și intențiile Rusiei trebuie să începem cu slăbiciunile sale fundamentale:

- granițele, mai ales cele din Nord-Vest (coridorul Câmpiei Nord-Europene);

- curajul Rusiei a fost oarecum știrbit de căderea comunismului. Sankt Petersburg, bijuteria sa, se afla la circa 1609 km depărtare de trupele NATO în

1989, iar în iunie 2008 distanța s-a scurtat la vreo 113 km;

- problema strategică a Rusiei vine din faptul că țara este vastă și cu mijloace de transport relativ modeste. Dacă Rusia ar fi atacată simultan de-a lungul întregii sale periferii, ar fi incapabilă, în ciuda dimensiunii și forțelor ei, să se apere cu ușurință. Ar avea dificultăți în mobilizarea forțelor și în desfășurarea lor pe fronturi multiple, trebuind astfel să mențină o armată extrem de mare, pregătită tot timpul de acțiune. Această presiune determina o grea povară economică pe umerii Rusiei, subminează economia și o face să cedeze din interior.

• Protejarea frontierelor nu este, în prezent, singura problemă a Rusiei. Rușii sunt conștienți de faptul că se confruntă cu o criză demografică de proporții. Populația actuală numără aproximativ 142 de milioane de locuitori, iar previziunile pentru 2050 oferă o cifră cuprinsă între 90 de milioane și 125 de milioane. Acest fenomen va avea efecte directe asupra puterii militare și ambițiilor Rusiei.

• Problemele geopolitice, economice și demografice se vor accentua, dar Rusia va trebui să opteze pentru un curs de cooperare sau pentru confruntare. Un atu este problema exporturilor de energie în Europa și dependența importantă a Germaniei față de Rusia.

• În următorul deceniu, Rusia va deveni din ce în ce mai bogată (comparativ, cel puțin, cu starea ei din trecut), dar nesigură din punct de vedere geografic. Prin urmare, se va folosi de o parte din averea sa pentru a crea o forță militară potrivită pentru a-i proteja interesele, zone - tampon pentru a o apăra de restul lumii – și apoi zone – tampon pentru zonele – tampon, (cu această concepție se poate ajunge până la Gibraltar?!);

• Acțiunile Rusiei se vor desfășura în trei etape: în prima – refacerea influenței și al controlului efectiv în fosta Uniune Sovietică; în cea de-a doua etapă, Rusia va căuta să creeze un al doilea strat de zone – tampon dincolo de granițele Uniunii Sovietice (n.a. – atenție România); în cea de-a treia etapă – care se va desfășura, de fapt, de la bun început, Rusia va încerca să prevină formarea de coaliții antirussești.

• Rusia are probleme și cărți de jucat în toate direcțiile, astfel:

- **Caucazul** cu încrângătura de probleme cu vecinii de la sud și cu Turcia (probleme istorice, economice, demografice, religioase etc.) este suficient să privim harta zonei și să recunoaștem evenimentele recente (1990-2013);

- **Asia Centrală** este o regiune vastă, cuprinsă între Marea Caspică și granița chineză. Este în primul rând, o regiune musulmană și a suferit după prăbușirea Uniunii Sovietice; analiza poate avea în vedere resursele energetice din zonă, concepția pentru adjudecarea acestora, dar și gravele probleme ce decurg din diferențele culturale și religioase;

- **teatrul european** reprezintă, desigur, zona aflată imediat la vest de

Rusia. În această regiune, granițele de vest ale Rusiei se împart cu trei țări baltice (Estonia, Letonia și Lituania) și cu două republici independente, Belarus și Ucraina. Toate aceste țări au fost cândva membre ale Uniunii Sovietice. Dincolo de aceste țări se află centura de foști sateliți ai Uniunii Sovietice: Polonia, Slovacia, Ungaria, România și Bulgaria. Rușii trebuie (consideră ei) să domine Belarusul și Ucraina pentru securitatea lor națională de bază. Țările baltice vin pe locul doi, dar sunt și ele importante. Europa de Est nu este (încă) o zonă critică, atât timp cât rușii sunt ancorați în Carpați la sud și dispun de forțe puternice în Câmpia Nord-Europeană. Însă teama că Ucraina se va apropia prea mult de Uniunea Europeană și NATO, creează reacții violente la Moscova, făcând Kremlinul să activeze, la nivel maxim, vestitele și temutele sale servicii secrete. De fapt, în mare măsură, Ucraina și Belarusul au intrat sub influența Rusiei, în intervalul 2008-2013.

Situația actuală a celor trei țări baltice stresează și nemulțumește profund Moscova, iar evoluțiile, în viitor, pot fi imprevizibile. Pe de altă parte polonezii, dar și ceilalți est-europeni nu au nici cea mai mică urmă de încredere în intențiile Rusiei. De aici poate porni orice confruntare. Rușii pot trăi cu o regiune baltică neutră. Trăind însă alături de o regiune baltică membră NATO și apropiată americanilor, se confruntă, pur și simplu, cu un risc pe care nu și-l pot asuma. Pe de altă parte, americanii, după ce au lăsat-o mai moale în Asia Centrală și nevoiți să fie mai precauți în Caucaz nu se pot retrage din Regiunea baltică. Orice compromis legat de cei trei membri NATO ar crea panică în Europa de Est. Atitudinea Europei de Est ar deveni imprevizibilă, iar posibilitatea ca influența rusă să se extindă înspre vest ar spori. Rusia este cea mai interesată, dar poziția americană nu este una neînsemnată. Probleme grave pot apare cu Polonia, dacă subordonarea totală de către Rusia a Ucrainei și Belarusului se va concretiza. Rușii vor acționa din ce în ce mai activ prin minoritățile sale, din țările baltice și din Republica Moldova pentru a-și conserva și extinde spațiul de influență. Un factor important în ecuația geopolitică este că deja Armata Rusă s-a pus pe picioare, începând cu anul 2000, reprezentând o amenințare serioasă pentru toți vecinii săi și chiar pentru Statele Unite. În acest context, poziția și politica Statelor Unite față de Europa de Est și țările baltice va reprezenta factorul cheie, în ținerea sub control a instituțiilor agresive ale Rusiei. Dată fiind puterea americană, nu va exista un atac direct al rușilor, iar americanii nu vor permite vreo aventură de-a aliaților lor. Rușii vor încerca să creeze presiune asupra Statelor Unite altundeva în Europa și în alte părți ale lumii. Vor urmări să destabilizeze țări precum Slovacia și Bulgaria.

Strategia de bază a Rusiei va consta în încercarea de a destrăma NATO și de a izola Europa de Est. Problemele se vor complica prin implicarea Germaniei, Franței și altor țări occidentale dependente din punct de vedere energetic de Rusia. Din nou Statele Unite vor juca rolul de moderator și vor uza de puterea lor globală

pentru a descuraja excesele de putere. În ultimă instanță va conta foarte mult unde se va stabili falia. Dacă resuscitarea Rusiei se va dovedi o criză de proporții minime, rușii vor domina Asia Centrală și Caucazul și vor absorbi, probabil, Republica Moldova, dar nu vor putea să absoarbă și statele baltice, nici să domine vreoaică națiune la vest de Caucaz. Dacă totuși rușii reușesc să absoarbă statele baltice și să câștige aliați importanți în Balcani, cum ar fi Serbia, Bulgaria și Grecia – sau țări din Europa Centrală, cum ar fi Ungaria, Cehia și Slovacia – competiția dintre Statele Unite și Rusia va fi mult mai intensă și mai înspăimântătoare.

4. Consider de interes public redarea integrală a articolului lui James Wilson, Directorul Fondator al Consiliului de Afaceri UE - Ucraina, HotNews, 12 noiembrie 2018.

HotNews, 12 noiembrie 2018

„Este timpul ca Europa să se trezească și să înțeleagă amenințarea de pe flancul ei estic”.

Rusia sponsorizează activ mișcările populiste și de dreapta din Europa, creând pe tot cuprinsul UE o rețea de aliați care privesc cu simpatie Rusia. Principalul obiectiv al Moscovei este să creeze noi regiuni de instabilitate de-a lungul frontierelor UE și să scindeze unitatea UE în privința menținerii sancțiunilor împotriva Rusiei.

O țintă strategică crucială a acțiunilor sponsorizate de ruși este Ungaria. Liderii Europei par a fi orbi la ceea ce se întâmplă și nu reușesc să recunoască amenințarea potențială la adresa democrației civilizate. Viktor Orban, conservatorul ungar, împreună cu populiștii italieni și cehi, fac campanie pentru ridicarea sancțiunilor impuse împotriva Rusiei pentru agresiunea militară din Ucraina. Dar aceasta este doar una din fațetele tacticilor de război hibrid folosite de Rusia împotriva Occidentului.

Organizațiile ungare radicale de dreapta sunt finanțate de Rusia pentru a face o campanie agresivă împotriva NATO și a UE și pentru a intensifica confruntarea cu Ucraina. Serviciile speciale Ruse cooperează activ cu organizații de felul Noii Gărzi Ungare (UJ Magyar Garda), Mișcării de tineret 64 de regiuni; Armata de băieți, Mișcarea ungară de autoapărare și Lupii. Ele organizează antrenarea militară a membrilor formațiunilor, deseori cu implicarea trupelor ruse sau a unor diplomați militari ruși pe post de instructori. Recurg la activiști din aceste formațiuni pentru a organiza demonstrația în favoarea intereselor rusești, de felul ațâțării conflictului etnic în Zakarpatia din Ucraina.

De asemenea, folosesc membrii acestor structuri pe post de material de recrutare pentru operațiuni militare de felul agresiunii coordonate de ruși în Estul

Ucrainei unde participă la ostilități de partea militanților proruși în scopul creării unei „uniuni de sânge” și edificării solidarității slave.

Mesajele propagandistice sunt distribuite prin portalul de știri online hihfo.ru care este resursa cheie de comunicare a forțelor proruse în Ungaria. Acesta publică relatări de dezinformare venite din Rusia, care sunt apoi răspândite pe rețelele de social media.

Manipulare rusească

Unul din principalele obiective ale actualei campanii de dezinformare este să-i formeze ideologic pe membrii organizațiilor extremiste pentru a crede că anexarea Crimeei de către ruși constituie un precedent pentru ca Ungaria să-și recucerească teritoriile, începând cu Zakarpatia din Ucraina.

Politica rusească în regiune își propune să pună la îndoială actualele frontiere de stat și să instige la conflicte teritoriale în vederea creării de instabilitate.

În paralel, se întreprind acțiuni de promovare a mișcărilor separatiste ungare în țările învecinate Ucraina și România.

În mare parte, finanțarea pentru astfel de acțiuni vine de la oligarhii apropiați de Vladimir Putin, precum Konstantin Malofeev, care are interese de afaceri în Ucraina.

Un element important al strategiei ungare a Rusiei este amplasarea în Ungaria a centrului UE al „Mișcării internaționaliste” pro-Kremlin, de dreapta. De exemplu, la evenimentele organizate de formațiunile de dreapta ungare participă extremiști proruși din Marea Britanie (în special, Jim Dawson de la Krigts Templar Internațional și Nick Griffin de la Frontul Național).

Confirmând această tendință, Centrul Internațional pentru Antrenamente de Luptă și Speciale „Lupul” a realizat exerciții pentru activiști locali ai organizațiilor paramilitare în apropiere de Budapesta, în august. Șeful centrului „Lupul” este un cetățean rus, Denis Ryauzov, care a luat parte la operațiuni speciale rusești și este pe lista de sancțiuni emisă de Trezoreria americană. Conducerea ungară, care cândva ducea o luptă foarte activă împotriva societăților, promovează acum politicile Rusiei moderne împotriva Occidentului.

Zakarpatia

Dar Orban nu lucrează doar pentru a slăbi unitatea UE, el încearcă activ să refacă uniunea Budapestei cu teritoriile care au aparținut cândva Ungariei, precum Zakarpatia din Ucraina, unde 150 000 de etnici maghiari formează aproape 10% din populația regiunii.

Actuala dispută dintre Budapesta și Kiev pe tema minorității maghiare din Zakarpattia a început în 2017, inițial de la dezacordul asupra legii limbii și învățământului, dar apoi a luat amploare, până la opoziția ungară față de întâlnirile Ucrainei cu NATO și amenințările cu blocarea procesului de integrare europeană a Ucrainei, conform Acordului de Asociere cu UE.

De asemenea, Ungaria a provocat intrarea ucrainenilor emițând pașapoarte pentru cetățenii ucraineni din minoritatea maghiară care trăiesc în Ucraina, unde nu este permisă cetățenia dublă.

Acesta este exact acel tip de criză de frontieră mocnită pe care Moscova dorește să o instige activ și care ar putea amenința direct nu doar interesele naționale și teritoriale ale României și Ucrainei, ci și stabilitatea flancului estic al Europei.

Situația devine mai tensionată și există pericolul ca relațiile să se deterioreze până în punctul în care ar putea fi provocat un conflict, care ar escalada și ar putea ajunge să scape de sub control dacă UE nu va interveni acum, adoptând măsuri serioase pentru a remedia situația.

Sunt învățăminte de tras pentru România, din aceste posibile și chiar certe evoluții? Fără îndoială că da, dacă politicienii actuali și viitori vor dezvolta atitudini și capacități care să ofere garanții credibile de păstrare a viabilității Statului Român într-un mediu geopolitic tot mai complicat.

Un element cheie este și va rămâne Armata Română dacă procesul planificat de distrugere a acesteia va fi stopat. Să sperăm că ne vom trezi la timp.

BIBLIOGRAFIE

- AMIPUR K., BEEMAN W.O., ETHESHAMI A., HALLIDAY F., HOURCADE B., KAPISZEWSKI A., POSCH W., REISSNER J., *Iranian Challenges*, publicat de Institutul Uniunii Europene pentru Studii de Securitate, 2006.
- BĂDESCU I., *Tratat de geopolitică*, Editura „Mica Valahie”, 2004.
- BRZEZINSKI Z., *Marea dilemă – a domina sau a conduce*, Editura Scripto, București, 2005.
- BRZEZINSKI Z., *Triada geopolitică. Conviețuirea cu China, Europa, Rusia*, Editura „Historia”, București, 2000.
- BUZAN B., WAVER O., WILDE J.(1998) „*Security A New Framework For Analysis*”, Boulder, Londra, Lynne Rienner Publishers.
- CHAUPRADE A., THUAL F., *Dicționar de geopolitică*, Grupul Editorial Corint,

- 2003.
- CLAVAL P., *Geopolitică și geostrategie*, Editura Corint, București, 2001.
- DIECHLHOFF A., *Națiune și rațiune de stat. Identitățile naționale în mișcare*, Editura Curtea Veche, București, 2003.
- DUGHIN A., *Bazele geopoliticii – viitorul geopolitic al Rusiei*.
- DUNGACIU D., *Națiunea și provocările (post) modernității*, Editura Tritonic, București, 2004.
- DUȚU P., *Apărarea colectivă – O necesitate a menținerii integrității statale naționale. Acțiunea armatei României în cadrul apărării NATO*, București. Editura Universității Naționale de Apărare, 2005.
- ELIADE M., *Istoria credințelor și ideilor religioase*, Editura Univers Enciclopedic și Editura Științifică, București, 1999.
- FEDOROVSKY V., *De la Rasputin la Putin*, Editura Vivaldi, București, 2003.
- FRANZ K., HIRST P., *Război și putere în secolul 21*, Editura Antet, 2001.
- FRIEDMAN G., *Următorii 100 de ani – previziuni pentru secolul XXI*, Editura Litera, București, România, 2012.
- FRUNZETI T., ZODIAN V. (coordonatori), *Enciclopedie politică și militară, LUMEA 2009*, Editura CTEA, București, România, 2009.
- FRUNZETI T., ZODIAN V. (coordonatori), *Enciclopedie politică și militară, LUMEA 2011*, Editura CTEA, București, România, 2011.
- FRUNZETI T., ZODIAN V. (coordonatori), *Enciclopedie politică și militară, LUMEA 2013*, Editura RAO, București, România, 2013.
- GILPIN R., *Economia mondială în secolul XXI. Provocarea capitalismului global*, Editura Polirom, 2004.
- GORE J., *Chaos Complexity and the lucidity*, Washington D.C., Universitatea Națională de Apărare, 1996.
- HELD D., MCGREW A., GOLDBLATT D., PERRATON J., *Transformări globale. Politică, economie și cultură*, Editura Polirom, 2004.
- HERMET G., *Istoria națiunilor și naționalismului în Europa*, Institutul European, 1997.
- HUNTINGTON S.P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Antet, București, 2000.
- KALDOR M., *Războaie noi și vechi*, Editura Antet, 1999.
- KING A., SCHNEIDER B., *Prima revoluție globală: o strategie pentru supraviețuirea lumii*, Editura Tehnică, 1993.
- KISSINGER H., *Diplomația*, Editura Bic All, 2002.
- LACOSTE Y., *Dictionnaire de géopolitique*, Flammarion, Paris, 1983.
- MARIN V., *Geopolitica și noile provocări ale secolului XXI*, Editura Universității Transilvania, Brașov, 2004.

- MATEEVA A., *EU stakes in Central Asia*, publicat de Institutul Uniunii Europene pentru Studii de Securitate, 2006.
- MOȘTOFLEI C-tin, DUȚU P., „*Apărarea colectivă și apărarea națională în contextul integrării României în NATO și aderării la Uniunea Europeană*”, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- MUREȘAN M., VĂDUVA G., *Războiul viitorului, viitorul războiului*, Editura UNAP, București, 2006;
- NEUMANN V., *Neam, popor sau națiune? – despre identitățile politice europene*, Editura Curtea Veche, București, 2003.
- NICOLAESCU G., *Geopolitica securității*, Editura U.N.Ap. „Carol I”, București, România, 2010.
- NICOLAESCU G., *Gestionarea crizelor politico – militare*, Editura Top Form, București, 2003.
- NICOLAESCU G., *Globalizare, regionalizare și stat*, în *Impact strategic* nr.4-5/2002, Centrul de Studii Strategice și de Securitate.
- NICOLAESCU G., SIMILEANU V., *Globalizarea informaticii*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, Top Form, București, 2005.
- NIVET B., *Security by proxy?: The EU and (sub)-regional Organizations: The Case of ECOWAS*, publicat de Institutul Uniunii Europene pentru Studii de Securitate, 2006.
- ONIȘOR C-tin., *Teoria strategiei militare*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1999.
- POPA V., *Implicațiile Globalizării asupra Securității Naționale*, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.
- SAPPERSTEIN G., *Chaos Therapy: The essentials for literary applications – Naval War College*, 1995.
- SINISCALCHI J., Colonel, USAF, Non – *Lethal Technologies: Implications For Military Strategy*, Center for Strategy and Technology Air War College, Air University, Maxwell Air Force Base, Alabama – USA – 1998.
- SITEANU E., *Războiul bazat pe cunoaștere (războiul cognitiv)*, revista *Impact strategic*, nr. 3 (24)/2007.
- SMITH A., *Nationalism și modernism*, Editura Epigraf; Chișinău, 2002.
- STEVEN M., DOUGLAS V. J. II, *Asymmetry and U.S. Military Strategy: Definition, Background, and Strategic Concepts*, Institutul de Studii Strategice, U.S. Army War College, ianuarie 2001.

- TOFFLER A., *Al Treilea Val*, Editura Antet, 2000.
TOFFLER A., *Puterea în mișcare*, Editura Antet.
VOLKOV V., *Tratat de dezinformare*, Editura Antet, București, 2000.
WALTZ K. N., *Omul, statul și războiul*, Editura Institutului European, București, 2000.
WILSON J., *Este timpul ca Europa să se trezească*, Articol în HotNews, 12 noiembrie 2018.
Asimetria fenomenului terorist, Editura Top Form, București, 2003.
Confruntări asimetrice, interviu realizat de revista *Gândirea militară românească*, nr. 4, 2002.
Doctrina de informații și contrainformații a NATO, 1996.
Institutul Român de Studii Internaționale, *NATO: Ce este? Ce va fi? Noua Europă și Securitatea statelor mici*.
Manualul NATO, volum colectiv.
Organizația Tratatului Nord – Atlantic, *Manualul N.A.T.O.*, Editura Ministerului Informațiilor Publice.

INFORMAȚIA, SURSĂ DE PUTERE

INFORMATION, SOURCE OF POWER

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*
Inspector principal de poliție dr. Valentin DULGHERU**

Rezumat

Gustave le Bon este cel care a pus bazele teoriei despre comportamentul colectiv prin apariția lucrării „Psihologia mulțimilor”, a indivizilor dintr-un grup și care au tendința de a ignora propriile sisteme de valori și ale societății din care fac parte.

Edward L. Bernays prezintă viziunea despre relațiile publice, persuasiune, manipulare, ingineria consimțământului, atât de importantă în bună funcționare a unei societăți.

Fonareff Nicolaevici prezintă cum o națiune poate fi îngenuncheată prin terorismul mental.

Mulți jurnaliști occidentali contestă versiunile oficiale ale atentatelor teroriste din 11.09.2001, ale războaielor din Orientul Mijlociu și alte atentate din Europa și din lume.

Cuvinte cheie: informație; putere; relații publice; guvernare; manipulare; persuasiune; adaptare; cuvântul armă de război; știință și artă; ingineria consimțământului; terorism mental.

Abstract

Gustave le Bon is the founder of the theory of collective behavior through the work called “The Psychology of the Crowds”, of the individuals in a group, who tend to ignore their own as well as their society’s system of values.

Edward L. Bernays presents the vision of public relations, persuasion, manipulation, consensus building, so important in the good functioning of a society.

Fonareff Nicolaevici presents how a nation can be entrenched through mental terrorism.

Many Western journalists challenge the official versions of the terrorist attacks of September 11, 2001, the Middle East wars, and other attacks in Europe and the world.

Keywords: information; power; public relations; governance; manipulation; persuasion; adaption; the world weapon of war; science and art; consensus engineering; mental terrorism.

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: xwx52@yahoo.com

** Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, E-mail: vali.dulgheru@yahoo.com

Informația a însemnat dintotdeauna unul din factorii de putere, așa cum preciza Sun Tzu și cu atât mai mult în zilele noastre, pentru obținerea scopurilor propuse de cei care conduc, manipulează organizații, state sau continente.

Edward L. Bernays, părintele *relațiilor publice*, prin cele trei opere de bază în acest domeniu, își prezintă viziunea despre relațiile publice, cu accent pe folosirea cuvântului ca o armă de război, dar cuvântul și imaginea pot deveni unelte pentru construcția păcii sociale atât de importantă în zilele noastre.

Problema controlului maselor și a înțelegerii resorturilor mentalității colective sunt foarte importante pentru mobilizarea societății în îndeplinirea scopului propus.

Desigur nu putem fi pe deplin de acord cu ideea lui Bernays că masele nu sunt capabile să gândească afaceri publice, deci elitele trebuie să caute noi modalități de a le conduce, care pot fi bazate pe violență, precum în dictaturi ori modalități democratice.

Modalitățile de conducere se realizează și se bazează pe tehnici de persuasiune, de manipulare, pentru realizarea scopurilor propuse, adică a societăților.

Relațiile publice trebuie să fie o îngemănare între știință și artă, deci sondaje, teste analize statistice, pregătire în domeniu și aplicarea lor la funcționarea societăților din zilele noastre.

Deciziile politice trebuie să se bazeze pe multe informații din domeniile respective pentru a se realiza o mediere între interese contrare din societate, comunicare și iar comunicare.

Astăzi, după 29 de ani de la evenimentele din decembrie 1989, România pare devastată de neîncredere, de suferință, coborând de pe locul 23 în lume din punct de vedere economic, pe locul 46 în prezent și pe locul 2 la emigrația cetățenilor români, după Siria, însă România nu este în război precum Siria.

Românii și-au pierdut încrederea în instituțiile statului român, o mare lipsă de socializare, neparticipare socială, care grevează parcursul normal al statului.

Importanța *manipulării pozitive* a unei națiuni este cheia de boltă a succesului pentru țara respectivă, precum China, Japonia, Finlanda, alte state din Europa.

Vom prezenta pe scurt unele strategii ale diversiunii, cu scopul declarat de a deturna, dezorienta atenția populației de la manevrele unor oameni politici de stat sau alte organizații oculte constând în:

- distragerea permanentă a atenției de la problemele sociale, reale și îndreptarea către subiecte minore, cu impact emoțional puternic;

- crearea unor probleme grave, cu angajarea masivă a opiniei publice și găsirea unor soluții, precum: favorizarea violenței urbane; găsirea soluției prin limitarea libertății democratice (ex.: evenimentele din septembrie 2001 din SUA);
- aplicarea măsurilor dure dreptat, în proporții anuale;
- obținerea acordului de moment al poporului pentru măsuri economice dure din viitor;
- adresarea către populație ca și cum aceasta ar avea o gândire infantilă;
- apel la sentimente, la reacții, nu la rațiune;
- menținerea poporului în ignoranță și satisfacții primare, *ieftine*;
- încurajarea financiară a mijloacelor de comunicare în masa ca modalitate de îndobitocire a publicului;
- stimularea sentimentului individual de culpă, de neputință;
- cunoașterea psihologiei individului, mulțimilor, a punctelor slabe, pentru a profita de acestea.

O națiune poate fi îngenuncheată prin reorientarea, distrugerea identității spirituale ale unei națiuni, de fapt aplicarea terorismului mental, precum cel practicat de Federația Rusă în cucerirea lejeră, dar rapidă a Crimeii și a părții de est a Ucrainei.

Tacticile cunoscute, ambigue, asimetrice, hibride, neconvenționale, toate bine adaptate la situația de fapt din zonă.

Terorismul mental vizează:

- distrugerea identității culturale, naționale, în timp, cu obiective precise, bine calculate;
- generarea haosului în mintea cetățenilor, așa cum s-a petrecut în decembrie 1989, când în România erau prezenți peste 67 000 de turiști sovietici, deși acordul era de doar 30 000 pe an, cei mai mulți făcând parte din trupele speciale Spetnaz, GRU, KGB, de regulă în automobile marca „Lada”, câte trei cu alură de sportivi, până în 30 de ani, în marile orașe precum: Iași, Arad, Timișoara, Sibiu, Brașov, București, Cluj etc.⁶

Conform prim-ministrului Roman, 30 000 de „așa-ziși turiști sovietici” au rămas în România, mai mult de un an, până li s-a cerut oficial să plece, respectiv din 01.10.1990.⁷

---

⁶ Larry Watts, *Ferește-mă Doamne de prieteni*, Editura Rao, București, 2011, p. 55.

⁷ Idem, pct. 1, p.65.

La cei de mai sus, s-au adăugat cei din Ungaria, Serbia și comandourile din Franța, conform Anchetei Comisiei Senatului României asupra evenimentelor din decembrie 1989 și nu numai.

Interesante aprecierile lui Fonareff⁸, „*Omul este programat cu un cod al armoniei și dezvoltării, dar el a pierdut legătura cu natura, s-a îndepărtat de echilibrul Universului bazat pe armonie.*

România nu mai este preocupată de identificarea soluțiilor viitoarelor probleme, precum problema minorităților care este direct determinată de integritatea țării, iar potențialul economic este în declin, lipsa unui crez național care să unească și să fortifice. O națiune poate fi îngenuncheată prin reorientarea, distrugerea setului de valori spirituale, adică terorismul mental”, mai precizează Fonareff.⁹

Sunt vizate și distrugerile identității culturale, generarea haosului în mintea cetățenilor, manipularea maselor, implementarea, fixarea în conștiința individului a unor tipare de gândire, modele comportamentale străine de cultura noastră tradițională.

România nu mai pune preț pe creativitate, rolul României în lume este modest precizează Fonareff.

România a fost în topul diplomației mondiale, contribuind la realizarea păcii dintre Israel și Egipt, Vietnam și SUA etc.

Același autor Fonareff, aprecia în *Metacontact*¹⁰ despre aptitudinile extraordinare ale unor persoane în depistarea unor indivizi cu intenții răuvoitoare, în condițiile în care peste 65-70% din numărul catastrofelor au o cauză *eroarea umană* și mai ales inducerea unui comportament pilotului, șoferului, mecanicului etc.; să se sacrifice pentru neutralizarea unei personalități care se află în mijlocul de transport.

Nu întâmplător în Rusia, cu multă experiență în domeniul acesta, se pregătesc operatori în domeniul cosmic, al domeniului extrasenzorial cu probabilități de peste 85% (vederea de la distanță), culegerea de informații capitale, descoperirea bazelor secrete, dezvoltarea intuiției, însemnarea pe hartă a locației, relatarea conținutului unui document, fără deschiderea acestuia, diagnosticarea personalităților din punct de vedere medical; determinarea unor pericole reale, manipularea de la distanță (cazul președintelui Carter aflat în vizită în China).

Referitor la China se apreciază că ar avea peste 500 de specialiști în domeniu, inclusiv se discută despre manipularea arbitrilor de la Olimpiada din 2008 din China, când s-au obținut 51 de medalii de aur (locul I).

---

⁸ Fonareff Dmitry Nicolaevici, *Ghid spre eternitate*, Editura Mirodor, Arad, 2011, p. 7.

⁹ Idem, pct. 3, p. 17.

¹⁰ Idem, pct. 3, p. 46.

În categoria manipulărilor de proporții se înscrie versiunea oficială despre atacul de la 11.09.2001 asupra SUA,¹¹ apreciat ca o mistificare de proporții colosale asupra umanității.

Astfel: 2/3 din americani nu cred în versiunea oficială; argumente:

- mitul cu lichidele binare explozive, ficțiune pură;
- turnurile s-au prăbușit până la temelii cu viteza căderii libere, lucru exclus de legile fizicii sau este o demolare controlată;
- presupușii piraiți, fanatici religioși, erau dependenți de droguri, consumau carne de porc, iar câțiva au fost văzuți vii după atacurile săvârșite;
- pompierii supraviețuitori au declarat că au auzit zgomote produse succesiv ca la o demolare controlată;
- stâlpii de rezistență au fost îndepărtați imediat și vânduți la fiare vechi, mușamalizând cercetarea de la fața-locului;
- aeronavele care pierd semnalul radio și se abat de la traseu, vor fi preluate în maxim 5 minute de o escortă de avioane de vânătoare, ceea ce nu s-a întâmplat;
- nu au fost efectuate cercetări asupra înregistrărilor video sau cel puțin nu au fost făcute publice;
- vicepreședintele Cheney și alții, se aflau în sala de ședințe din adăpostul subteran de la Casa Albă, cu 10 minute înainte de atac; de ce?
- președintele SUA se afla la o întâlnire într-o școală și nu a părăsit clădirea imediat după ce a aflat despre atacurile teroriste;
- toți funcționarii SUA din domeniu nu au fost sancționați, ci avansați ori promovați;
- de ce în 100 de ani, niciun turn cu schelet metalic nu s-a prăbușit din cauza unui incendiu, iar în septembrie trei turnuri au căzut, din care unul care nu a fost lovit de nimic.

Într-o altă lucrare de specialitate¹², purtătorul de cuvânt al FBI a dat un comunicat scurt despre închiderea anchetei privind marile speculații financiare care precedaseră tragedia de la 11.09.2001.

Una din principalele instituții financiare din lume, ocupa 22 de etaje într-un „turn geamăn” și cu trei zile înainte de 11.09.2001, au vândut acțiunile.

---

¹¹ Giulietta Chiesa și 14 jurnaliști, *Zero. De ce versiunea oficială despre atacul de la 11.09.2001 este un fals*, Editura Litera Internațional, București 2007.

¹² Eric Laurent, *Fața ascunsă a lui 11 septembrie*, Editura Vivaldi, București 2006.

O firmă germană, printr-o tehnică revoluționară a recondiționat informațiile din discurile dure grav avariate, dar dosarul s-a închis urgent.

Cele 600 de pagini ale raportului Comisiei în domeniu, nu fac trimitere la speculațiile financiare, despre adevărata identitate a teroriștilor, lipsesc înregistrările de la aeroporturi și nenumăratele atenționări ale aliaților, precum MI 6, din iulie 2001, inclusiv pe 03.08.2001 despre posibilele deturnări de aeronave în SUA.

La fel s-a întâmplat și în cazul serviciilor egiptene, israeliene; au trimis avertizări la CIA, regele saudit; chiar președintele Egiptului l-a informat pe vicepreședintele Cheney, dar fără succes. Ministrul taliban de externe a avertizat și mulți alții din Europa.

John O'Neil, care patrona activitatea FBI din New York, ancheta activitatea celor doi frați ai lui Ossama, dar din ordin a clasat dosarul, apoi a decedat într-un accident misterios de automobil pe o autostradă, după ce își dăduse demisia din FBI.

Atentate săvârșite între 4 și 16 septembrie 1999 la Moscova și în alte două orașe, cu mult peste 300 de morți și alte sute de răniți, orchestrate de FSB, au fost puse pe seama cecenilor, dar un agent FSB închiriasse subsolul clădirii atacate.¹³

Membrii comisiei parlamentare ruse care cercetau atentatele au fost uciși misterios în anul 2003.

În Beslan, la 03.09.2004 au fost luați ostatici aproape 1000 de civili și s-a tras cu tunul de pe tanc și aruncătorul de flăcări.

Poliția din localitate știa despre atacul terorist cu 4 zile înainte. Se discută mult și pe seama înscenării atacului terorist de la teatrul din Moscova, cu 129 de persoane ucise, atacul ar fi fost condus de un agent FSB, inclusiv lipsa de comunicare a medicilor în ceea ce privește gazul de luptă care s-a întrebuințat, sub pretextul păstrării secretului.

La fel s-a procedat și în cazul atentatelor teroriste din 2004 de la Madrid și cele din 2005 de la Londra.¹⁴

Informația înseamnă putere, prestigiu, combaterea unor acțiuni răuvoitoare față de țara respectivă.

Exemplele în domeniu sunt nenumărate din nefericire.

Informația în contextul actual, inclusiv mondial este esențială, având o influență covârșitoare asupra omului modern.

Se impune un discernământ al informațiilor fie pozitive, dar mai ales negative, iar industria informației a ajuns să primeze în viața oamenilor de astăzi.

---

¹³ Jamie King, *111 teorii ale conspirației*, Editura Litera, București, 2010.

¹⁴ Idem, pct. 8.

Oricum, nimic nu va mai fi ca înainte.

BIBLIOGRAFIE

- CHIESA G. și cei 14 jurnaliști, *Zero. De ce versiunea oficială despre atacul de la 11.09.2001 este un fals*, Editura Litera Internațional, București, 2007.
- KING J., *111 teorii ale conspirației*, Editura Litera, București, 2010.
- LAURENT E., *Fața ascunsă a lui 11 septembrie*, Editura Vivaldi, București, 2006.
- NICOLAEVICI F.D., *Ghid spre eternitate*, Editura Mirador, Arad, 2017.
- WATTS L., *Ferește-mă Doamne de prieteni*, Editura Rao, București, 2011.

**ROMÂNIA PE ULTIMUL LOC
ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ LA DEZVOLTARE**

**ROMANIA ON THE LAST POSITION IN THE EUROPEAN UNION
IN TERMS OF DEVELOPMENT**

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*

Rezumat: După o perioadă de mai mult de un sfert de veac, putem constata, că de fapt suntem mai săraci, mai puțini, cu o economie ciuntită, fără investiții deosebite sau chiar inexistente în infrastructură, învățământ, sănătate, apărare, ordine publică etc., cu un moral corespunzător locului pe care îl ocupăm în cadrul Uniunii Europene, adică ultimul loc, alături de Bulgaria.

Calitatea vieții este indicatorul suprem al societății centrate pe nevoile și aspirațiile oamenilor.¹⁵

Cuvinte cheie: colonie; periferia Europei; stat de mâna a doua; stil de guvernare; terorism psihic; manipularea maselor; tipare de gândire, educație, patriotism, crez național.

Abstract: After a period longer than a quarter of a century, we can ascertain that we are in fact poorer, fewer, with a weaker economy, with no remarkable investments or even no investments at all in infrastructure, education, health system, defense, public order etc., with a morale suitable for the place we seem to occupy in the European Union, i.e. the last place, along with Bulgaria.

The quality of life is the ultimate indicator of the society centered on the needs and aspirations of people.

Keywords: colony; periphery of Europe; second-hand state; governing style; psychological terrorism; mass manipulation; patterns of thinking, education, patriotism, national beliefs.

---

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: xwx52@yahoo.com

¹⁵ Academia Română, Institutul de cercetare a calității vieții. Raportul social al ICCV 2017. Starea socială a României. Calitatea vieții: situația actuală și persepective pentru 2038, București, 2017, p. 6.

După o perioadă de mai mult de un sfert de veac putem constata cu amărăciune că suntem mai săraci, mai puțini, mai îmbătrâniți, cu o economie în recesiune, de fapt ce a mai rămas din fosta economie, fără investiții deosebite sau deloc în infrastructură, sănătate, educație, cercetare, apărare, ordine publică etc.

În ultimele decenii, calitatea vieții s-a desprins ca obiectiv politic distinct și prioritar pe plan mondial, nu și în România.

În anul 2016, Fondul Monetar Internațional (FMI) și Banca Mondială (BM), precum și Comisia Europeană au stabilit că România s-a dezvoltat cu un ritm de 4,2%, printre primele din Uniunea Europeană (UE).

În anul 2018, PIB-ul României va depăși 200 miliarde de Euro, FMI apreciind în urmă cu trei ani că România era pe locul 70 în lume, iar BM pe locul 63.

Calitatea vieții a devenit o preocupare sistematică, la nivelul UE, în documentele oficiale precum *Strategia Europa 2020*, dar și în *Programul de Guvernare 2017 – 2020*, însă diagnoza stării actuale a României este îngrijorătoare.

Economia unei țări trebuie să ofere sursele financiare ale standardului de viață al populației țării respective. Din acest punct de vedere, România a plătit cel mai mare cost al tranziției comparativ cu celelalte state din UE, de fapt a fost o prăbușire economică cu efecte dezastruoase, caracterizată prin: dezindustrializare, dezagregare a economiei agrare cu un ritm de creștere economică cel mai mic din UE, concomitent cu o reducere la jumătate a locurilor de muncă și unul dintre cele mai scăzute venituri pe cap de locuitor din UE.¹⁶¹⁷

Așa se explică de ce se acordă în România o atenție publică foarte redusă copiilor și familiei, în raport cu standardele europene, situându-ne pe ultimul loc din acest punct de vedere.¹⁸

La fel se prezintă și cazul moralului românilor, care are cote scăzute conform sondajelor, de dezamăgire și neîncredere în instituțiile statului român.

În anul 1980, economia României era apreciată de FMI și BM ca fiind situată pe locul 23 în lume, iar ca urmare a politicii „*înțelepte*” a guvernanților din ultimii 20-25 de ani, în anul 2012 România a „*avansat*” pe locul 47, în prezent suntem pe locul 46.

Din fosta economie națională a României a mai rămas în jur de 7%.

În 1989, infrastructura industrială situa România în primele zece țări din Europa, avându-se în vedere domeniile unde aveam rezultate notabile, precum:

---

¹⁶ Eurostat, Statistics Explained.

¹⁷ wikipedia.org/gdp/capita

¹⁸ Idem, pct. 1, p. 17.

- producția de autocamioane și autobuze fabricate de Brașov și București după patente germane;
- industria electronică de pe platforma Pipera, creată de francezi, unde se construiau calculatoare;
- producția de avioane ROMBAC care erau cumpărate de la englezi;
- producția de locomotive de la Electroputere Craiova, cu patent elvețian;
- la Reșița se fabricau motoare de vapoare după licență germană;
- Centrala Nucleară de la Cernavodă construită după model canadian.

„România era a treia țară din lume după SUA și Japonia, care fabrica anvelope gigant pentru autobasculantele de peste 110 tone. Doar două țări din lume produceau șuruburi cu bile: România și Japonia. Acestea se foloseau în industria nucleară și aeronautică.”¹⁹

România producea:

- 14 milioane de tone de oțel în 1985, iar astăzi doar 3 milioane;
- 400 mii de tone de aluminiu în anul 2000, astăzi doar jumătate;
- 19 milioane de kilowați în 1980, iar astăzi 700 mii de kilowați;
- 1600 de escavatoare în 1980, astăzi niciunul;
- 71 mii de tractoare în 1980, iar astăzi niciunul;
- 600 de vagoane pasageri în 1984, astăzi niciunul;
- 144 de nave de tonaj diferite, astăzi niciuna (România era în primele 6 state ale lumii).

După anul 2000 au fost exportate 50 milioane de tone de fier vechi, deșeuri de cupru, aluminiu, alte neferoase în valoare de peste 10 miliarde de euro.

Noi, românii, am exportat lemn brut, ca pe vremea fanarioșilor în valoare de peste 10 miliarde de euro, plus alte produse neprelucrate (cereale, fructe, animale vii, minerale de tot felul) de la 5 până la 7 miliarde de euro.

România producea:

- peste 13 milioane tone de petrol în 1970, astăzi 5 – 6 milioane tone;
- 8,5 milioane tone de motorină, astăzi 2 milioane tone;
- 10 milioane tone păcură, astăzi nimic.

Despre gaze naturale și petrol nu mai menționăm pentru că nu mai sunt ale noastre, deși se știe că datorită unor descoperiri recente din Marea Neagră,

---

¹⁹ Rizea Marian, 22.12.1989. *Revo(invo)luția din România*, Editura Mica Vlahie, 2017, p. 685.

România ar fi putut să fie singura țară din Europa care nu ar mai depinde de niciun import; eventual pentru doar 10% din necesar.

În România au dispărut sectoare întregi de industrie românească, precum: textile, confecții, tricotaje, pielărie, încălțăminte etc.; S-au închis majoritatea fabricilor de zahăr, ulei, preparate de carne, lapte, nutrețuri combinate etc. De asemenea, s-au închis fabrici renumite din industria lemnului, mobilă, ciment, lacuri și vopseluri, medicamente, exploatări miniere etc. S-au desființat întreprinderile agricole de stat, de mecanizare ale agriculturii, de cercetare agricole, institute în domeniu, din industria electronică, mecanică fină, automatizări etc.

Cu bună știință s-a distrus sistemul de irigații care a costat miliarde de dolari, al doilea din Europa după Olanda.

De remarcat că majoritatea resurselor României le-am *dăruit europenilor* cu mult sub prețul pieței, pentru aproape nimic:

- petrolul și jumătate din resursele de gaze sunt în proprietatea austriecilor;
- distribuția de energie, la germani și la francezi;
- gazele la italieni, germani și cehi;
- carburanții la austrieci, ruși, unguri;
- băncile la austrieci, greci și francezi;
- industriile câte mai există la germani, britanici, ruși etc.
- telefonica, la francezi, britanici și germani;
- pădurile la austrieci, unguri și germani;
- pământurile agricole la italieni, unguri, (60 – 70% în Transilvania), danezi

etc.;

Guvernele postdecembriste din ultimii 25 de ani au distrus sau au falimentat, privatizat defectuos ori vândut la fier vechi peste 1200 de întreprinderi din România.

Forța românească de muncă, cea mai bună, a plecat într-un exod fără sfârșit în Italia, Spania, Germania, Franța, Marea Britanie etc.

Cu prețul unor sacrificii uriașe, în anul 1989, România nu mai avea datorii externe, ci dispunea de sume apreciabile de recuperat de peste 18 miliarde de dolari, ce însemnau lichidități bancare, rezerve valutare, creanțe generate de exporturile românești, rezultate din munca prestată de români în state din Nordul Africii, Orientul Mijlociu și Apropiat etc.

Numai Libia și Irakul trebuiau să exporte petrol în România de aproape 6 miliarde de dolari reprezentând munca prestată de muncitorii români în domeniu.

Guvernul a cedat cu acte moștenirea Gojdu, iar instituțiile statului român nu s-au sesizat.

Am pierdut Pavilionul Național – simbolul care indică naționalitatea navelor românești.

Ne întrebăm unde s-au dus fondurile UTC, PCR, Sindicatelor, patrimoniul imens al acestora?

S-a distrus fondul forestier al României, ajungând de la 36 – 37% - suprafață împădurită în 1950, la 25% oficial și în jur de 21 – 22% în realitate, iar autoritățile românești, guvernele României au închis ochii la jaful fără precedent din fondul forestier românesc.

Se naște întrebarea: Ce vor moșteni copiii și nepoții noștri? Răspuns: Probabil o țară *jefuită*, asemenea perioadei fanariote. Am risipit totul și nu am adăugat nimic în ultimii 28 de ani.

România are datorii de peste 120 miliarde de euro și nu a construit nimic din ceea ce și-a propus. Au fost vândute pământurile țării – ceea ce reprezintă o umilire națională – ajungându-se per total la peste jumătate din suprafața țării și mult mai mult în Transilvania, în timp ce Bulgaria va analiza în 2019 cum să procedeze, iar Ungaria a stabilit că nu se vinde nimic, chiar mai mult, a desfășurat un program de dobândire de către statul maghiar a pământurilor care sunt vândute de etnicii maghiari în Transilvania.²⁰

Tot Ungaria a decis „*să oprească orice privatizare fără penetrări în puncte strategice, utilități publice nonprofit în grija statului, chiar apreciind că țara nu este o colonie, iar ungurii nu sunt cetățeni de mână a doua.*”²¹

România se situează din nefericire în primele 7 locuri din lume, alături de Ghana și Togo în ce privește vânzările de pământ, aceste bogății naturale vitale pentru poporul român, existența sa viitoare.

România se află pe locul unu la mortalitate infantilă, boli cardiovasculare și pe unul din ultimele locuri la speranță medie de viață.

Peste 60 000 de medici și asistenți medicali sunt plecați în străinătate, la care se adaugă specialiști în IT și alții cu studii superioare.

Învățământul este nefinanțat corespunzător și nu răspunde necesităților românești.

Conform informațiilor oficiale ONU, peste 3,4 milioane de români sunt plecați în afara țării, de fapt mare parte de populație, cu vârste între 20-50 de ani, ceea ce reprezintă 17-20% din populația activă a României. De precizat că de fapt conform datelor instituțiilor în domeniu sunt plecați mai mulți, la care se adaugă sezonierii, deci aproximativ 4,5 milioane, adică peste 20% din populația României.

---

²⁰ Ilie Șerbănescu, *România la periferia Europei*, Editura Roza Vânturilor, București, 2016, p. 247.

²¹ Idem, pct. 4, p. 260.

Cei plecați în străinătate au trimis prin BNR peste 4,5 mld. €, mai ales în perioada 2005-2014 și au contribuit la dezvoltarea statelor unde muncesc cu mai mult de 85 mld. €, ceea ce reprezintă mai mult de jumătate din PIB-ul României.

Conform recensământului din 1992, România avea o populație de 23,180 de milioane, iar în 2012 populația s-a redus la 19,043767 milioane, situându-se pe locul doi la migrație după Siria, cu precizarea că România nu este în acel infern care se numește Orientul Mijlociu, adică Statul Islamic al Irakului și Siriei (ISIS) și tot ce este nociv.

Conform estimării Institutului Național de Statistică din 2 decembrie 2017, ținându-se cont de trei factori, în situația pesimistă se apreciază că în 2060, în România vor locui 11 milioane de oameni; într-o situație mai puțin pesimistă – 13,8 milioane, iar într-o *variantă optimistă* – 15,4 milioane.

În 1989, industria din România producea 47% din PIB, iar în 2016 a ajuns la 25% și cu datorii mari.

S-au privatizat în 26 de ani peste 7560 de întreprinderi, iar prețul mediu al societăților privatizate a fost cât prețul unei case mai bune.

Din 22 146 de exportatori, numai 232 sunt cu capital românesc, iar dintre primele 100 de firme, doar două sunt cu capital românesc.

PIB-ul României de 182 mld. € ne situează pe locul 50, iar cel pe cap de locuitor de aproape 7600 €, pe locul 63 - 70, conform BM și FMI.

Datoria externă a României a ajuns la peste 120 mld. € în prezent, iar acum 27 de ani un număr mare de state erau datornice României.

Desigur nu suntem în situația Greciei, care în anul 2014 avea o datorie de 175,5% din PIB-ul său, ori a Italiei de 132,2% din PIB, a Portugaliei de 127,7% din PIB, sau chiar a SUA de 110% din PIB-ul său.

Conform Rapoartelor Institutului de Proiecte pentru Inovație și Dezvoltare, începând cu anul 2008, la cele 90 de capitole (domenii), respectiv: grad de urbanizare, economie, calitatea vieții, industrie, servicii, comerț, educație, protecția mediului etc.; România s-a clasat între locurile 37 - 70, adică sub nivelul statelor dezvoltate (primele 30 de locuri).

Institutul pentru Dezvoltare și Management din Marea Britanie situa România pe locul 55 din 60 într-un clasament de valoare competitive ce are 314 criterii de selecție.

Se impune, așadar: o atitudine responsabilă a factorilor de decizie, respect față de producție, în orice domeniu, profesionalism.

Am analizat buna guvernare și avantajele acesteia, cu privire la Finlanda, unde alianța sindicate, patronate în telefonie celulară, a ajuns lider mondial, iar fonduri însemnate în educație și cercetare au determinat un nivel de trai printre primele în lume, unde banul public este cheltuit conform necesităților oamenilor.

La fel se prezintă și țările occidentale ca Germania și Polonia, care în criza din 2008-2009, s-au dezvoltat considerabil față de restul Europei.

Conform Raportului Institutului de Cercetare a Calității Vieții din anul 2017, ce analizează starea socială a României; există o societate reformată, săracă, dezorganizată, fără industrie și agricultură, un stat capturat de un grup de interese, exploatat de acesta, corupție, migrație etc.

România a plătit cel mai mare preț al tranziției comparativ cu celelalte state din UE.

Concluzia finală, după 27 de ani, România și Bulgaria se află pe ultimele locuri în UE.

De fapt este și concluzia altui autor „*România, la marginea unei existențe vegetative.*”²²

Ce trebuie să facem?

- să reclădim capitalul uman și să oprim migrația din România prin măsuri de cointeresare a celor plecați în străinătate;

- să reclădim încrederea în stat și în instituțiile sale, iar aceasta depinde de factorii politici care conduc țara;

- să avem în vedere cele zece direcții de acțiune ale Institutului de Cercetare a Calității Vieții, precum programul de dezvoltare a economiei naționale, orientat spre promovarea bunăstării colective, relansarea economiei românești și crearea de locuri de muncă de calitate și bine remunerate ;

- să avem o politică socială care să sprijine familia și copiii pentru reabilitarea natalității;

- să reformăm sistemul public, respectiv: debirocratizarea, simplificarea și eficientizarea, plus valori morale în viața socială;

- să combatem politizarea excesivă și birocratizarea prin fapte și nu prin vorbe cum se întâmplă de 28 de ani în România;

- să urmărim exemplul Poloniei și al Finlandei, cel puțin în ce privește învățământul finlandez și nivelul foarte ridicat de trai, precum și curajul Poloniei pe linia practicării unei politici naționale reale, cu măsuri de dezvoltare continue a economiei naționale și nu a distrugerii acesteia;

- să avem în vedere posibila dispariție a UE, tot mai des vehiculată în ultimii ani;

---

²² Paul Dobrescu, *Criza după criză. O lume fără busolă și fără hegemon*, Editura Litera, București, 2016, p. 30.

- să identificăm produsele de nișă așa cum procedează multe state;
- să revitalizăm industria de apărare cu partenerii strategici: SUA, NATO, Franța etc., avându-se în vedere și situația geopolitică în care se găsește România, dar și crearea de locuri de muncă, inclusiv învățămintele din celelalte conflicte mondiale, unde am suferit mari pierderi materiale, dar mai ales omenești;
- să refacem infrastructura de apărare a țării;
- să avem o diplomatie ofensivă ca odinioară, când ne situam pe primele locuri în lume, contribuind decisiv la încheierea unor conflicte precum cele dintre: SUA – Vietnam, Israel – Egipt etc.;
- să avem în vedere că o națiune poate fi îngenuncheată prin reorientarea, distrugerea setului de valori spirituale ale unei națiuni, adică *terorismul mental* care vizează: distrugerea identității culturale naționale, generarea haosului în mintea cetățenilor, manipularea maselor (ex. evenimentele din decembrie 1989),²³ implementarea, fixarea în conștiința indivizilor a unor tipare de gândire, modele comportamentale, străine culturii tradiționale etc.

Când aceste precizări vin din partea fostului șef adjunct al KGB implicat în *așa-zisa Revoluția din 1989* din România, este recomandat să le analizăm cu mai multă atenție.²⁴

Același personaj atrage atenția că „*România nu mai pune preț pe creativitate și stabilirea de obiective clare, funcționale și că este sfâșiată de contradicții, cu un rol modest în Europa și că este doar o piață de desfacere.*”

Nimeni nu vede jaful retrocedărilor ilegale din țara noastră, dar mai ales din Transilvania, cu mii de revendicări, de fapt o hoție pe față, iar instituțiile statului se fac că nu văd, inclusiv politicienii.

Ce ne lipsește?

- o mare idee, proiect național, însă nici nu vrem nici nu putem, afirma academicianul Florin Constantiniu în 2011;
- *să-ți iubești țara este aproape o infracțiune*, afirma academicianul Dinu Giurescu;
- unitatea care nu există nici măcar acum, de ziua națională, de apropierea Centenarului, când societatea românească este tot dezbinată, adică român contra român, inclusiv în stradă;

---

²³ Fonareff Dimitry Nicolaevici, *Ghid spre eternitate*, Editura Mirador, Arad, 2011.

²⁴ Larry L. Walts: *Ferește-mă Doamne de prieteni*, Editura Rao, București, 2011; *Cei dintâi vor fi cei din urmă*, Editura Rao, București, 2013; *Oaia albă în turma neagră*, Editura Rao, București, 2018.

• oameni politici de valoare cu dragoste pentru țara lor precum Brătianu, Iorga, Averescu, Maniu, nu mai sunt în țara noastră;

• voința de a ieși din starea de pasivitate, inerție, acum când pericolele externe care amenință România, nu-i trezesc pe cei care conduc România.

„Imperiile se întâlnesc acolo unde există România, iar aceasta nu a construit o politică externă coerentă de bună vecinătate”²⁵ și pentru acest lucru vom plăti scump, așa cum din nefericire s-a întâmplat în cele două războaie mondiale și în evenimentele din 1989.

Administrația publică centrală de specialitate trebuie să cunoască faptul că „Securitatea națională este probabilitatea ca instituțiile statului și societatea (cu toate domeniile/componentele ei) să funcționeze la parametrii normali, să nu fie vulnerabile la amenințările și riscurile naturale și antropice pe care să le contracareze printr-un management eficace și eficient al riscurilor, pe baza unor facilități de fiabilitate și viabilitate, de atenuare a efectelor amenințărilor și de remodelare funcțională în cazul pericolelor iminente astfel încât să se asigure reproducerea națiunii.”²⁶

Interesele și obiectivele de securitate ale României „în contextul de acum pot fi realizate doar prin cooperare internațională pozitivă și eficientă și prin proiecte și acțiuni comune ale statelor care împărtășesc idealuri, interese și valori comune”.²⁷

BIBLIOGRAFIE

Reprofesionalizarea României, Raportul Institutului de Proiecte pentru Învățământ și Dezvoltare (IPID), București 2008.

Starea socială a României. Calitatea vieții; situația actuală și perspective pentru 2038, București 2017.

Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, *Raportul Social al ICCV 2017*. Eurostat, Statistics Explained.

---

²⁵ Paul Dobrescu, *Crizele de după criză. O lume fără busolă și fără hegemon*, Editura Litera, București, 2016, p. 353.

²⁶ Eugen Siteanu, *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, Revista de Științe Militare nr. 3 / 2018, pag. 32

²⁷ Gheorghe Calopăreanu, *Complexul de securitate „zona extinsă a Mării Negre”*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012, p. 7.

- ANDREESCU A., Colectiv, *Efectul migrației asupra securității României și a Europei*, Editura Rao, București, 2016.
- CALOPĂREANU G., *Complexul de securitate „zona extinsă a Mării Negre”*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012.
- DOBRESCU P., *Crizele după criză. O lume fără busolă și fără hegemon*, Editura Litera, București, 2016.
- FONAREFF D.N., *Ghid spre eternitate*, Editura Mirador, Arad, 2011.
- POP I.A., *Transilvania. Starea noastră*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.
- RIZEA M., 22.12.1989. *Revo(invo)luția din România*, Editura Rao, București, 2016.
- SITEANU E., *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, Revista de Științe Militare nr. 3 / 2018
- ȘERBĂNESCU I., *România, o colonie la periferia Europei*, Editura Roza Vânturilor, București, 2016.
- WATTS L.L., *Cei dintâi vor fi cei din urmă*, Editura Rao, București, 2013.
- WATTS L.L., *Ferește-mă Doamne de prieteni*, Editura Rao, București, 2011.
- WATTS L.L., *Oaia albă în turma neagră*, Editura Rao, București, 2018.
- wikipedia.org/gdp/capita

CONCEPTUL SECURITĂȚII NAȚIONALE

NATIONAL SECURITY CONCEPT

Colonel prof. univ. dr. Daniel DUMITRU*

Drd. Ciprian-Laurențiu FERARU**

Rezumat: *Lucrarea este rezultatul cercetării științifice cu privire la evoluția conceptului de securitate (securitate națională). În lucrare/articol sunt evidențiate: etapele evoluției conceptului de securitate națională; definițiile securității și cele ale securității naționale; componentele securității naționale.*

Cuvinte cheie: *securitate națională; conceptul securității; conceptul securității naționale; componentele securității naționale.*

Abstract: *This paper is the result of scientific research on the evolution of security (national security) concept.*

This paper emphasizes the evolution stages of national security concept, the definitions of the security and of the national security, and the constituents of the national security.

Keywords: *national security; security concept; national security concept; constituents of the national security.*

În unele zone de interes de pe mapamond sunt manifestări ce contravin climatului de normalitate, pentru dezvoltarea omenirii. În scopul detensionării stării conflictuale este nevoie de ajutorul instituțiilor cu responsabilități în domeniul securității. Astfel, se recurge la ajutorul Organizației Națiunilor Unite, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, Alianței Nord-Atlantice, Uniunii Europene sau altor organizații.²⁸

În lumea contemporană există diverse noțiuni și concepte referitoare la securitate. Reputatul sociolog Abraham Maslow, în celebra sa *piramidă a nevoilor*, a considerat și plasat imediat după nevoile biologice nevoia de securitate a individului, alte importante nevoi fiind libertatea de a face orice fără a deranja spațiul vital al celui de lângă tine, libertatea de a se exprima, libertatea de informare.

---

* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

** Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

²⁸ Teodor Frunzeti, Vladimir Zodian, *Lumea 2007. Enciclopedie politică și militară*. Editura CTEA, București, 2007, p. 29.

Definiția primară a securității este „faptul de a fi la adăpost de orice pericol; sentiment de încredere și de liniște pe care îl dă cuiva absența oricărui pericol. Protecție, apărare”.²⁹

Ca abordare actuală, „domeniul securității este o construcție intelectuală care trebuie să fie înțeles din perspectiva istorică a ideilor și care solicită un demers multidisciplinar”³⁰

Alți autori consideră că „... abordarea securității se face din perspectivă sistemică. Securitatea fiind recunoscută ca un concept multidimensional și interdisciplinar...”, iar securitatea colectivă este definită ca fiind stare a relațiilor dintre state, creată prin luarea pe cale de tratat a unor măsuri de apărare comună împotriva unei agresiuni”.³¹

Pe plan mondial se acceptă că securitatea reprezintă conceptul de normalitate „... în care toate statele lumii se află la adăpost de orice agresiune, act de forță sau de amenințare cu forța în raporturile dintre ele, de orice atentat la adresa independenței și suveranității lor naționale sau a integrității lor teritoriale”³².

Securitatea europeană, reprezintă un fenomen relațional complex ce are în vedere conturarea unor mecanisme complexe și eficiente în relațiile interstatale ale statelor europene, care să conserve valorile fundamentale ale statelor și nivelul de civilizație instituit în Europa³³.

Sintagmele respective cuprind o extindere operațională, dar și o delimitare din punct de vedere conceptual a noțiunii de securitate în diferite domenii: global, național, colectiv etc.

Politologii britanici utilizează sintagma „security and protection system”, prin care se înțelege: „totalitatea mijloacelor și a aparatului destinate să protejeze persoane și proprietăți împotriva unui larg spectru de evenimente neprevăzute, între acestea incluzând crima, incendiul, accidente, spionajul, sabotajul, subversiunea, atacul neprovocat.”³⁴

Conform acestei abordări se accentuează o serie de evenimente posibile și probabile, care au diverse grade de certitudine. Astfel, securitate se definește prin opusul termenului (prin insecuritate), adică antinomic, pentru că este asociată cu

²⁹ Academia Română, Dictionarul explicativ al Limbii Romane, București, 2009.

³⁰ Delacourt Barbara, *Théories de la sécurité*, Université Libre de Bruxelles, 2008, p. 2.

³¹ Benone Andronic, Eugen Siteanu, *Securitate națională, securitate colectivă, securitate globală*, Curs, Editura Universității Naționale de Aparare „Carol I”, București, 2007, pp. 11;12.

³² *Culegere de termeni, concepte și noțiuni de referință din domeniile politicii militare, securității naționale și apărării armate*, Editura Militară, București, 2000, p. 245.

³³ Mircea-Dănuț Chiriac, Emil Ion, Daniel Dumitru, *Organizații și instituții politice și de securitate*, Editura Universității Naționale de Aparare „Carol I”, București, 2007, pp. 50-51.

³⁴ Eugen Bădălan, Vasile Bogdan, *Organizații și structuri de securitate*, Editura CTEA, București, 2016, pp. 26-27.

starea de insecuritate.

Prin urmare în gândirea britanică securitatea este „condiția de a fi protejat față de un pericol sau neexpunerea la acest risc; sentimentul de siguranță sau libertate în lipsa unui pericol cum ar fi terorismul”³⁵.

Considerăm deci că „Securitatea nu poate fi doar militară, cum nu poate fi doar economică; dar ea nu poate fi doar securitatea unei națiuni”³⁶.

Securitatea se poate materializa pe patru nivele (inele) cu următorul conținut: „primul – securitatea individuală (afirmarea și garantarea drepturilor omului), al doilea – securitatea colectivă (instituirea păcii și stabilității statelor), al treilea – apărarea colectivă (statele asigură apărarea în comun la agresiuni din afară) și al patrulea – promovarea stabilității (utilizarea de modalități ale politicii internaționale)”³⁷.

La modul general, securitatea ca și concept se poate identifica ca fiind atât transpunerea în plan socio-statal al conceptului de securitate individuală corelat cu un anumit tip de comportament, cât și o condiție esențială și universală pentru armonia internă și externă a ființei umane. Conceptul securității acoperă atât o dinamică a conflictului, cât și a armoniei. „În știința securității, ceea ce este securitatea pentru o parte, este insecuritatea pentru cealaltă parte și viceversa. Deci nu se poate vorbi de știința securității pentru că ar însemna să nu respectăm un principiu de drept menționat aici, ci despre știința securității și insecurității sau știința securității și non-securității.”³⁸ Astfel, vorbind despre război și pace, în această lume (cât și în cea trecută), ele „se întrepătrund, chiar se amestecă, se substituie, se subminează reciproc, se trădează, dar continuă să stea la aceeași masă a lumii și să-și împartă cauzele, efectele și, mai ales, beneficiile. După calculele noastre, în 60 de ani de pace – de la ultimul mare război mondial și până în 2006 – s-au derulat 727 de ani de crize, conflicte armate și războaie”³⁹.

Există și o definiție din perspectivă calitativă: „aptitudinea (calitatea) unui stat și unei națiuni de a-și îndeplini funcțiile specificate în condițiile riscurilor și amenințărilor actuale și viitoare și a unor pericole iminente astfel încât să se asigure reproducerea națiunii în condițiile dezvoltării durabile.”⁴⁰

³⁵ Concise Oxford *English Dictionary*, Eleventh Edition, Oxford University Press, 2004, p. 1301.

³⁶ Culda Lucian, *Revista Geopolitică*, nr. 1/2003, p. 108.

³⁷ Tohănean Dorin, *Politica externă – factor determinant al ecuației de securitate*, Editura Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, București, 2014, p. 49.

³⁸ Eugen Siteanu, *Teoria securității și insecurității, (partea I)*, articol în *Revista de Științe Militare*, nr. 4/2017, p. 34.

³⁹ Gheoghe Văduva, *Securitate și apărare*, articol în *Revista de Științe Militare*, nr. 3/2017, p. 15.

⁴⁰ Eugen Siteanu, *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, *Revista de Științe Militare* nr. 3 / 2018, pag. 32

Dat fiind faptul că există un număr semnificativ de diferențe, prezentăm doar câteva dintre ele, considerate ca fiind printre cele mai semnificative (tabelul 1)

Tabelul 1. Câteva definiții ale securității naționale.

Nr. crt.	AUTORI	DEFINIȚII
1.	Giacomo Luciani	<i>Securitatea națională reprezintă capacitatea de a rezista oricărei agresiuni străine</i>
2.	Franck N. Trager și F.N Simonie	<i>Securitatea națională este acea parte a politicii guvernamentale care are ca obiectiv central crearea condițiilor naționale și internaționale favorabile protejării și extinderii valorilor vitale naționale împotriva adversarilor existenți sau potențiali</i>
3.	Barry Buzan	<i>Securitatea națională este capacitatea unei națiuni de a-și urmări cu succes interesele naționale, așa cum le concepe ea, oriunde în lume</i>
4.	Arnold Wolfers	<i>Într-un sens obiectiv, securitatea măsoară absența amenințărilor la adresa valorilor proprii; într-un sens subiectiv, ea desemnează absența temerilor că acestea ar fi amenințate</i>

O analiză mai atentă a celei din urmă definiții scoate la iveală faptul că ea pare să prezinte mai puține probleme structurale și deci este mai ușor cuantificabilă decât celelalte. De fapt, această delimitare conceptuală necesită două clarificări:

Prima dintre ele ar fi elementul de destinație a securității ca și termen de referință (*individ, stat, regiune, etc.*) iar cea de-a doua implică specificarea sectorului de referință (*economic, politic, social, etc.*). Fără îndoială, conceptul se raportează la binomul amenințare-vulnerabilitate. Strategia de securitate națională a unui stat răspunde în mare măsură la evaluarea acestui binom, care condiționează, în ultimă instanță, eficacitatea sa. Chestiunea care se pune este că, în vreme ce este relativ facil să evaluezi vulnerabilitățile, amenințările sunt mult mai dificil de evaluat, având valențe complexe, variabile, greu de cuantificat.

Volatilitatea percepției, care evoluează pe o gamă largă între percepția subiectivă și cea obiectivă, determină imposibilitatea cunoașterii de o manieră absolută dacă o entitate este cu adevărat amenințată. Pe de altă parte, inclinația actorilor de pe scena politică de a exagera sau minimaliza adevărata portanță a amenințărilor, în funcție de interesul politic de moment, poate crea false impresii de validitate sau invaliditate a unei situații de reală amenințare. Mai mult, percepția amenințării, atunci când amenințarea devine din ce în ce mai certă, poate afecta

capacitatea de raționament a actorilor economici și sociali, putând astfel conduce la măsuri de răspuns inadecvate sau chiar la lipsa acestora.

Pe cale de consecință, pentru o abordare coerentă, reală și rațională a binomului vulnerabilitate-amenințare la nivel statal, trebuiesc găsite și folosite instrumente potrivite de măsură ale bivalenței prezentate și se impune disocierea provocărilor așa-zis *normale* ale sistemului internațional anarhic de cele care vizează un anumit stat în genere.

Pentru a ne referi la securitatea națională, trebuie să ne referim la sectoarele prioritare ale statului, distincte la modul abstract, dar interdependente în realitate: sectorul economic, politic, militar, social și al mediului înconjurător, care reprezintă în fapt și vectorii de vulnerabilitate accentuată ai acestuia.

Securitatea politică se raportează la stabilitatea ideologică, instituțională și fizică a statului.

Securitatea socială acoperă menținerea, în cadrul condițiilor acceptabile de progres, a culturii, limbii tradiționale, a religiei și a identității naționale precum și a obiceiurilor tradiționale ale unei țări.

Binomul *securitate militară* semnifică starea generală de încredere și liniște a unei națiuni, stare generată de stabilirea și de menținerea unor măsuri militare de protecție care asigură inviolabilitatea națională în fața actelor ostile, de agresiune militară⁴¹. Totodată este necesar să se aibă în vedere și faptul că „*Fenomenul securității și insecurității este unic, adică este un singur fenomen în care întotdeauna suma securității și insecurității este egală cu 1 (100%)*.”⁴²

Securitatea economică este determinată de capacitatea unui stat de a accede la resursele strategice necesare funcționării acestuia precum și accesul facil la piețele necesare menținerii și dezvoltării puterii sale economice.

Securitatea mediului înconjurător se referă la calitatea biosferei ca și condiție necesară asigurării unei vieți sănătoase a populației.

Abordarea sectorială a fost una dintre primele metode folosite în dezvoltarea analizei securității. Fiecare sector abordat aduce un aport substanțial și particular la securitatea de ansamblu, iar natura și valoarea amenințărilor afectează securitatea actorului statal într-o manieră particulară. Sectoarele nu sunt subsisteme, ci reprezintă mai degrabă un fel de lentile analitice prin care cercetătorul științific privește și analizează starea întregului sistem prin intermediul referinței respective. Mai mult, abordarea sectorială permite vederea unei imagini aprofundate prin

---

⁴¹ JP 1-02, *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, Washington, DC, 8 November 2010, as amended through 15 January 2016.

⁴² Eugen Siteanu, *Teoria securității și insecurității (Partea a I-a)*, Revista de Științe Militare nr. 4 / 2017, pag. 37

intermediul lentilei menționate. În definitiv, abordarea sectorială permite, într-o mare măsură, stăpânirea în profunzime a cât mai multor variabile.

Totuși, trebuie evidențiat faptul că pentru a se ajunge la rezultate obiective, toate sectoarele relevante se impun a fi analizate: o abordare a securității naționale de natură reduționistă, la un singur nivel sau doar printr-o singură prismă nu este suficientă, măsura inter-relaționărilor sectoriale, indisociabile de fapt, conducând ca necesitate absolută spre abordarea tuturor sectoarelor relevante pentru a se ajunge la ansamblul final, sectoarele și nivelurile de analiză nefiind nimic altceva decât *sinapse* analitice. În acest context, funcției de securitate i se pot da următoarele de finiții: „Funcția de securitate (*S*) este probabilitatea ca un stat/o organizație/un sistem etc. să funcționeze fără evenimente de insecuritate într-o perioadă de timp și în anumite condiții istorice.

*O altă definiție: funcția de securitate este un parametru care măsoară probabilitatea ca organizația/statul/sistemul să-și îndeplinească funcția/misiunea într-un interval de timp, fără evenimente de insecuritate (care reprezintă acțiuni de destabilizare a organizației/statului/sistemului pe care îl scot din starea normală de funcționare astfel încât să nu-și mai poată îndeplini (la performanțele cerute) una sau mai multe funcțiuni. Acestea sunt definiții cantitative ale funcției de securitate.*⁴³

În concluzie, pentru o analiză eficientă a securității, analiza trebuie organizată într-un sistem *spațial*, adică împărțită în mai multe componente: vertical (*nivelul de analiză*), orizontal (*sectorul analizat*) și temporal (*perioada de timp analizată, cu efect asupra dinamicii de evoluție*). Dat fiind faptul că nivelul nu prezintă probleme sau *capcane* de abordare, vom detalia în cele ce urmează sectoarele menționate anterior.

Sectorul politic. Sectorul politic poate fi descompus în două dimensiuni: una superioară și una inferioară. Prima dimensiune se referă la sistemul politic internațional (*unitate-interacțiune-structură*) în vreme ce, cel de-al doilea se referă la dimensiunea internă, statală. Limitele securității naționale sunt determinate prin raport cu structura anarhică* a sistemului internațional. Fiecare stat evoluează în cadrul sistemului internațional, fiind la rândul lor structurate în corelație cu acest sistem. Statele interacționează în mediul internațional, fiind astfel influențate de competiție. Anarhia internațională este susținută de idei diverse care guvernează viziunile de stat, aceste idei având scopul de a organiza într-un mod adecvat viața și sistemul politic intern, pe o scală largă de variante, de la democratic la dictatorial, cu diferite grade de influențe

⁴³ Eugen Siteanu, *Op. cit.*, p. 38.

* Dezambiguizare: anarhic reprezintă lipsa unei autorități mondiale care să dicteze cu adevărat tuturor statelor.

religioase. Contrariile se pot chiar percepe unul pe celălalt ca pe o amenințare contra propriei sale existențe**.

Stabilitatea organizațională a sistemului de guvernare și a ideologiei pe care acesta se bazează sunt factorii determinanți ai securității politice.

Sectorul social. Securitatea socială este strâns legată de securitatea politică. Colectivitatea, care în general acoperă toată națiunea unui stat este de fapt adevăratul obiect al securității naționale. Cele două amenințări clasice la adresa securității sociale sunt imigrația sau naționalismul extrem, priviți ca și factori de dezintegrare socială. De exemplu, situația din prezent referitoare la criza refugiaților ce se îndreaptă spre Europa, această migrație masivă putând pune probleme grave, în timp, pentru societățile și valorile europene dacă nu se iau măsuri adecvate de găsire a soluțiilor cauzatoare ale acestei migrații masive și dacă, imigranții deja ajunși pe teritoriul european nu vor fi integrați, în cazul rămânerii acestora pe teritoriul Uniunii Europene. Fluxurile migratoare, dacă nu sunt stopate, al căror număr devine tot mai semnificativ, sunt suficient de importante, riscă să fie destabilizatoare pentru piața muncii și pentru identitățile europene comune.

Naționalismul extrem poate avea consecințe chiar mai grave decât migrația, putând fi folosit de către ideologiile de extremă-dreapta în legătură cu imigrația și potențialele probleme la adresa securității cetățenilor unui stat, chiar dacă se omite în mod deliberat faptul că unele state moderne au fost formate chiar prin intermediul unei imigrații masive***. Nu trebuie omisă din vedere, spre deosebire, complicata situație din Kosovo, când problema securității sociale a degenerat până la nivelul securității regionale.

Sectorul militar. În mod evident, o capacitate ridicată de apărare conduce, implicit, la realizarea dezideratului de securitate militară, dar trebuie subliniat faptul că securitatea militară poate fi și trebuie să fie realizată doar într-un cadru sistemic, interdependent, împreună nu doar cu elementele secundare ale securității naționale, dar și cu cele de natura economică, socială, politică, tehnologică și de mediu.⁴⁴ Apreciem ca și componente esențiale ale statutului de putere a unui stat, ca fiind cele de natură politică, informațională, economică și militară. Deși fiecare dintre ele are o pondere diferită în ecuația totală, este fundamental ca manifestarea

---

** Un exemplu este reprezentat de Iran și SUA, care cristalizează conceptul de stat democratic-liberal contra unui stat autoritar-teologic. Un alt exemplu: Coreea de Sud versus Coreea de Nord, capitalism/communism.

*** vezi SUA și Canada.

⁴⁴ Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019, București, 2015.

acestora să se realizeze integrat, deoarece realizarea respectivului statut se poate efectua numai prin acționarea conjugată și echilibrată a acestor elemente.

Puterea militară a unui stat, atât convențională cât îndeosebi cea nucleară, este un indicator de bază al puterii al acelui stat și constituie un atu extrem de important împotriva unei palete largi de posibile amenințări sau agresiuni, dar trebuie notat faptul că „*securitatea militară nu reprezintă doar asigurarea inviolabilității și integrității teritoriale a unui stat, ci și protejarea cetățenilor împotriva violenței militare, a traiului și condițiilor de viață*”⁴⁵.

Principalele curente care afectează mediul de securitate internațional-globalizarea, competiția activă dintre puterile mondiale deja afirmate sau emergente, fragmentarea statelor pe fondul unor revoluții sau conflicte locale, lipsa de capacitate a organismelor internaționale de a exercita un control total sau o influență eficientă asupra problemelor importante – determină necesități absolute, stringente, de adaptare la noile realități strategice prin adoptarea unor politici naționale coerente și consecvente, capabile să se adreseze în mod corespunzător la noile tipuri de amenințări. În acest scop se impune luarea unor decizii politico-militare pe baza noilor modele manageriale ale securității naționale. „*Evaluarea mediului de securitate la începutul secolului XXI ca și a interacțiunilor tot mai complicate și polivalente dintre actorii scenei internaționale aflate în plin proces de regăsire a unei stări noi de echilibru, ne indică faptul că managementul securității naționale devine un proces tot mai complex, cu o structură formată din componente foarte diferite între ele dar care totuși trebuie să se îmbine perfect. Un aspect foarte important în aceasta vastă schemă îl ocupă analiza de intelligence destinată informației pentru securitate, aceasta fiind nevoită să se încadreze într-o nouă paradigmă managerială capabilă să asigure performanța sistemului de securitate națională.*”⁴⁶

Fenomenul actual de creștere graduală a riscurilor de securitate este generat în principal de interferența unor interese de securitate și economice regionale, de acutizarea și intensificarea unor derapaje extremiste, fundamentaliste sau radicale, precum și de eventualele modificări ale arhitecturii energetice sau dependența unor state de aceste resursele de energie necesare dezvoltării.

Sectorul economic. *Securitatea economică* reprezintă situația în care riscurile și amenințările nu reduc nivelul și eficiența economiei naționale (*de acces la resurse, la piețe și capital etc.*). Trebuie subliniat, de asemenea, faptul că statutul economic al unui stat reprezintă o condiție esențială a securității militare și politice.

---

⁴⁵ Mihail Ionescu, „După hegemonie”, Editura Scripta, București, 1993.

⁴⁶ Daniela Golea, Andrei Ștefan, *Necesitatea unor modele manageriale ale securității Naționale*, articol în Revista de Științe Militare, nr. 2/2016, p. 105.

Nu există un real consens referitor la ceea ce reprezintă cu adevărat *securitatea economică*. Piața, așa cum este ea știută, funcționează pe principal riscului. În niciun alt domeniu, existența nu este atât de brutală, riscantă, agresivă și incertă, cu alte cuvinte, pentru a funcționa eficient, actorii scenei economice sunt supuși presiunii competiției și temerii de a pierde ritmul vieții economice. Competiția și lipsa de securitate sunt însuși esența pieței capitaliste. Dacă insecuritatea face parte din starea normală a lucrurilor, ce amenințări pot fi considerate ca fiind *factori ai insecurității economice naționale*. De fapt, se impune cu necesitate aici, că înțelegerea obiectivă a ce și cine joacă pe scena economică națională permite a releva complexitatea stabilirii criteriilor de securitate economică. De asemenea, este dificil de evaluat gradul în care societățile internaționale afectează sau pot afecta economia națională, precum și gradul în care diversele taxe de import/export sau cotații ale principalelor valute de pe piață pot afecta economia internă a unui stat. Chiar dacă factorii prezențați mai sus pot fi extrem de nocivi pentru sănătatea economiei unui stat, putând conduce la dezechilibre serioase în balanța de plăți sau situația șomajului, ele nu sunt decât riscuri relative *normale* ale jocurilor ce se derulează la un mod cotidian pe piața economică internă, de regulă agresivă, a statelor.

Fără îndoială, așa cum economia reprezintă una dintre componentele cele mai importante ale puterii unui stat, slăbirea ei constituie, la rândul ei, o amenințare la fel de importantă la adresa securității statului respectiv. Tăierile sau restricțiile bugetare impuse anumitor domenii precum apărarea națională, sănătate sau învățământ poate conduce, de regulă, în timp, la o influență scăzută pe scena politică sau economică internațională. Previțiunile economice sunt de multe ori de conjunctură și nimic mai mult. Pretențiile de securizare a viitorului unui stat conform unor previziuni așa-zis corecte sunt laudabile, dar nu sunt și nu pot rămâne decât niște previziuni, deci posibile subiecte ale erorilor și schimbărilor.

Sectorul mediului înconjurător. Amenințările principale pe care le distingem asupra mediului înconjurător se pot împărți, în funcție de natural or, în două mari categorii: amenințări naturale și amenințări artificiale.

Amenințările din motive naturale sunt riscurile inerente *biologiei* planetei noastre (astfel ca alunecări de teren, cutremure, inundații etc.). Estimăm că doar cele încadrate în categoria “dezastrelor naturale” și acestea doar în anumite situații conjuncturale potențial agravante, adică evenimente de o amploare deosebită, pot cu adevărat afecta securitatea națională. Posibilitățile de contracarare a producerii acestor amenințări sunt relativ limitate în multe situații, dar pot fi luate măsuri de reducere a consecințelor acestora.

Amenințările din motive artificiale sunt acele amenințări create din și prin influența nemijlocită, vizibilă a activităților umane intensive (gazele de seră,

degradarea stratului de ozon, creșterea nivelului mărilor și oceanelor datorită încălzirii globale ș.a.). Acest tip de amenințări afectează securitatea mondială, dar pot avea, în unele cazuri și o influență directă asupra securității naționale, în următoarele cazuri particulare:

- în cazul în care un stat dezvoltă capacitățile tehnologice necesare manipulării efectelor în folosul propriu, cei care ar putea fi afectați negativ s-ar putea simți amenințați;

- în cazul unui război nuclear, ecosistemul planetei va fi atins de o iarnă prelungită;

- dacă un stat va avea nevoie de raționalizarea resurselor de apă, ar putea folosi mijloace militare pentru protecția acestora.

Deși analiza sectorială a securității naționale este un instrument analitic util pentru determinarea problemelor referitoare la aceasta, instrumentul în cauză nu ne furnizează și ponderea elementelor analizate în cadrul general. Pentru o analiză obiectivă, cercetătorul trebuie să se aplece cu atenție asupra tuturor elementelor fiecărui sector analizat în parte, stabilirea centrelor de greutate și a importanței acestora în ecuația finală fiind elemente-cheie pentru un rezultat cât mai apropiat de realitate. Pentru aceasta, considerăm utilă folosirea definiției date de Wolfers****. Dintr-un punct de vedere obiectiv, definiția desemnează absența amenințărilor pentru valorile menționate; dintr-un punct de vedere subiectiv în schimb, ea consideră minimalizarea pericolului care afectează aceste valori. Cu alte cuvinte, securitatea este într-o strânsă interdependență cu acțiunile actorilor asupra lumii fizice. Altfel spus, ontologia relațiilor internaționale este îndeosebi o construcție subiectivă. De asemenea, fără nici o îndoială, epistemologia acestei sfere de reflecție (asupra relațiilor internaționale) este constituită din practici sociale, ceea ce conduce la concluzia că există și o legătură substanțială între epistemologie și politică.

BIBLIOGRAFIE

*** Dicționarul explicativ al Limbii Române, București, 2009.

*** Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019, București, 2015.

**** Într-un sens obiectiv, securitatea măsoară absența amenințărilor la adresa valorilor proprii; într-un sens subiectiv, ea desemnează absența temerilor că acestea ar fi amenințate

- ANDRONIC B., SITEANU E., *Securitate națională, securitate colectivă, securitate globală*, Curs, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p. 21.
- BĂDĂLAN E., BOGDAN V., *Organizații și structuri de securitate*, Editura CTEA, București, 2016.
- CHIRIAC M.-D., ION E., DUMITRU D., *Organizații și instituții politice și de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.
- Concise Oxford *English Dictionary*, Eleventh Edition, Oxford University Press, 2004.
- CULDA L., Articol, *Revista Geopolitica*, nr. 1/2003.
- Culegere de termeni, concepte și noțiuni de referință din domeniile politicii militare, securității naționale și apărării armate*, Editura Militară, București, 2000.
- DELACOURT B., *Théories de la sécurité*, Université Libre de Bruxelles, 2008.
- FRUNZETI T., ZODIAN V., *Lumea 2007. Enciclopedie politică și militară*. Editura CTEA, București, 2007.
- GOLEA D., ȘTEFAN A., *Necesitatea unor modele manageriale ale securității Naționale*, articol în *Revista de Științe Militare*, nr. 2/2016.
- IONESCU M., „*După hegemonie*”, Editura Scripta, București, 1993.
- JP 1-02, *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, Washington, DC, 8 November 2010, as amended through 15 January 2016.
- SITEANU E., *Teoria securității și insecurității, (Partea I)*, articol în *Revista de Științe Militare*, nr. 4/2017.
- SITEANU E., *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, articol în *Revista de Științe Militare* nr. 3/2018
- TOHĂNEAN D., *Politica externă – factor determinant al ecuației de securitate*, Editura Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, București, 2014.
- VĂDUVA G., *Securitate și apărare*, articol în *Revista de Științe Militare*, nr. 3/2017.

**LOGISTICA ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ –
FUNDAMENTE MAJORE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE**

**LOGISTICS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT
– FUNDAMENTAL ISSUES OF NATIONAL SECURITY**

General de brigadă (r.) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU*
Colonel (r.) Benone ANDRONIC**

***Rezumat:** Autorii articolului, ca urmare a cercetării efectuate în domeniul logistic, au analizat modul de evoluție a logisticii tradiționale și influențele acesteia asupra activităților economice și asupra instituțiilor sociale în cadrul sistemului democrațiilor industriale actuale, ajungând la concluzia că, în epoca globalizării, logistica influențează mediul de securitate național și internațional.*

S-au analizat, de asemenea, dezvoltarea durabilă a societății umane actuale, prin determinările logisticii economiilor interconectate, precum și relațiile acesteia cu natura. Concluzia la care ajung autorii este că, dezvoltarea durabilă se bazează pe o logistică integrată, având ca scop asigurarea unui cât mai bun nivel de bunăstare socială și în consecință, diminuarea conflictelor ce pun în pericol securitatea națională și internațională.

Autorii articolului consideră că, dezvoltarea durabilă a economiilor naționale și a celor comunitare, printr-o logistică integrată, va conduce la consolidarea puterii economice a țării și implicit la îmbunătățirea condițiilor generale de viață a oamenilor, diminuând astfel riscurile de insecuritate la nivel național și internațional și determinând, pe cale de consecință, o securitate durabilă a societății umane.

***Cuvinte cheie:** securitate individuală – securitate națională; evoluție logistică; determinări logistice; logistică instituțională; dezvoltare durabilă; securitate națională prin logistică integrată și dezvoltare durabilă.*

***Abstract:** Following extensive research in the logistics domain, the authors analyzed the manner of evolution of traditional logistics and its influences upon economic activities and social institutions within the system of current industrial democracies, reaching the conclusion that, in the era of globalization, logistics influences the national and international security environment.*

---

* Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru titular al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: mirceaudrescu@yahoo.com

** Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

They also analyzed the sustainable development of current society, through the determining factors of interconnected economies' logistics, as well as its relations with nature. The conclusion reached is that sustainable development is based on integrated logistics, having as a purpose ensuring a level of social welfare that is as good as possible and, consequently, diminishing the conflicts endangering national and international security.

The authors consider that the sustainable development of national and communitarian economies, through integrated logistics, will lead to consolidating the economic power of the country and therefore to improving people's living conditions, thus diminishing the risks of insecurity at national and international level and thus determining a sustainable security of human society.

Keywords: *individual security – national security; logistic evolution; logistic determining factors; institutional logistics; sustainable development; national security through integrated logistics and sustainable development.*

Introducere. Securitatea, logistica și dezvoltarea durabilă reprezintă trei concepte care preocupă atât organisme statale cât și interstatale, dar și medii politice, religioase, științifice și de altă natură.

În sensul cel mai general, securitatea este percepută ca fiind starea de siguranță, lipsită de primejdie, ce se realizează prin protecție și, în ultimă instanță, prin apărare. Din această perspectivă, securitatea poate fi înțeleasă ca securitate individuală și securitate națională.

Securitatea națională emană din responsabilitatea conducerii naționale, reprezentată prin stat, care este împuternicit să vegheze la siguranța internă a statului și a vieții cetățenilor săi, ca și la siguranța sa externă, ce decurge din relațiile cu celelalte state.

Din punctul de vedere geografic, securitatea unui stat poate fi analizată la nivel internațional – în raport cu poziția oricărui stat de pe glob și cu instituțiile și relațiile ce guvernează relațiile internaționale, continental – în raport cu statele continentului și cu instituțiile și relațiile de securitate în vigoare pe acesta, și local – în raport cu statele din vecinătatea apropiată și cu relațiile ce se dezvoltă în timp între acestea.

După modul în care se exercită protecția și apărarea securității naționale, aceasta poate fi strict națională (statală), după principiul *singur împotriva tuturor*, sau colectivă, după principiul *noi împotriva tuturor*.

Securitatea națională vizează domenii distincte, ca: securitate economică, securitate financiară, securitate comercială, securitate politică, securitate diplomatică, securitate ecologică, securitate cibernetică, securitate militară etc., și se exprimă ca un optim al contribuției tuturor domeniilor constitutive, nu ca sumă a

optimelor fiecărui domeniu în parte. În ultimele decenii, considerăm că securitatea națională, ca și fiecare domeniu constitutiv, este influențată de procese specifice ce țin de logistică și dezvoltare durabilă, procese care pot potența sau diminua eforturile de concepere și realizare a unei anumite stări de securitate. Interconținerea securitate națională, logistică, dezvoltare durabilă a devenit una de la întreg la parte, deoarece un anumit mediu de securitate asigură un anumit standard de calitate logisticii și dezvoltării durabile, iar logistica și dezvoltarea durabilă optimizează procesul general al realizării securității naționale.

Logistica, evoluție prin definiții. Astfel, cu circa patru decenii în urmă, mediul universitar românesc înțelegea prin logistică „*un complex de activități, cuprinzând manipularea, transportul, sortarea, depozitarea produselor, formarea sortimentului comercial, prepararea și executarea comenzilor, având drept scop deplasarea fizică a produsului de la producător la utilizatorul final cu cele mai reduse costuri ocazionate de procesul distribuției*”⁴⁷.

Pornindu-se de la conținutul esențial al logisticii în domeniul marketingului, de asigurare a deplasării fizice a produsului de la producător la utilizatorul final, cu cele mai reduse costuri ocazionate de procesul distribuției, unii teoreticieni încearcă să impună conceptul de logistică industrială, care sugerează dimensionarea optimă a fluxurilor de materiale și a operațiilor legate de acestea, avându-se în vedere atât optimul decizional, de comandă, cât și cel de instrumentare fizică – de depozitare, sortare, manipulare, transport etc.

Ca atare, logistica este tot mai mult percepută ca o știință a viitorului, care va avea drept obiect de studiu dimensionarea și corelarea optimă a fluxurilor de informații și de bunuri, pentru a asigura adaptarea continuă a organizației la condițiile cadru ale economiei de piață. În consecință, logistica vizează, din ce în ce mai mult, aspecte decizionale de management, iar determinarea științifică a momentului în care un produs trebuie să se găsească în fiecare punct al lanțului productiv și de desfacere, fundamentează imaginea logisticii moderne.

Pentru unii teoreticieni în domeniu, perioada care urmează va „...*marca ascensiunea pe scară largă a logisticii, fiind considerată de specialiști o condiție esențială a competitivității în relațiile economice actuale...un instrument de natură managerială, o tehnologie de sinteză, coordonând sarcinile aprovizionării, fabricației, desfacerii, gestiunii industriale, prestației post-vânzare. Regula de bază a logisticii impune principiul după care suma optimelor locale nu este egală cu*

---

⁴⁷ Colectiv, *Dicționar de marketing*, Editura Junimea, 1979, p. 186.

optimul global. Din acest punct de vedere, logisticianul apare ca un om – orchestră sau ca un șef de stat major...⁴⁸.

John Gattorna, considerat o autoritate mondială în domeniul logisticii, afirmă că este o greșeală să se asocieze logistica numai cu distribuția produselor finite, adică cu ultima etapă a producției, deoarece acest punct de vedere ignoră rolul logisticii în gestionarea fluxurilor interne de materii prime, subansamble, brevete, piese și ambalaje. Un flux logistic este însoțit de un flux de informații în ambele sensuri – de la producător la consumator și de la acesta înapoi la cel care l-a produs – care reprezintă cadrul de operare al funcției logistice, de aceea managerul logistician este apreciată a fi singura persoană din firmă însărcinată cu gestionarea tuturor fluxurilor de informații și de materiale, pornind de la conceperea produsului și până la consumarea lui, ținând cont de interacțiunile acestor fluxuri, ceea ce dă posibilitatea managerului logistician să estimeze capacitatea firmei de a răspunde așteptărilor⁴⁹.

În aceste momente, multe din ideile arătate până acum sunt deja realitate. Unele organizații au deja în organigrama lor funcții sau compartimente de logistică și tot mai multe dintre acestea consideră logistica o funcție managerială ce răspunde de sincronizarea produs, loc, timp, având drept finalitate optimizarea de ansamblu a activităților care mențin firma în mediul concurențial.

Pentru a răspunde la întrebările referitoare la semnificațiile logisticii viitorului, profesorul universitar doctor Bernd Helmut Kortschak, de la Universitatea Economică din Viena⁵⁰, a insistat pe faptul că logistica determină, deja, interacțiunile complexe bazate pe diviziunea muncii și specializarea în muncă între elemente, funcții, compartimente și întreprinderi, între național și internațional, în condițiile transformării pieței vânzătorului într-o piață a cumpărătorului. Din această perspectivă, este necesar ca logistica să fie considerată drept un instrument de optimizare a eforturilor depuse în diferite domenii de activitate umană, de la transportul de mărfuri la funcționarea spitalelor, de la îndepărtarea deșeurilor rezultate dintr-un proces tehnologic până la cucerirea spațiului cosmic, de la negocierea unei afaceri până la impunerea măsurilor de apărare a mediului, într-o conexiune care unește logistica firmei sau organizației cu logistica zonei administrative, logistica națională cu logistica europeană sau cea mondială.

⁴⁸ Rodica Chiriță, *Logistica – factor de stimulare a întreprinderii*, articol, tribuna Economică, nr. 2, 1994, p. 43.

⁴⁹ John Gattorna, *Managementul logisticii și distribuției*, Editura Teora, București, 1994, pp. 17-26.

⁵⁰ Korka, Mihail, *Timpul – factor de optimizare al activității agenților economici*, articol, Sisteme logistice, nr. 2, august 1991, pp. 7-8. Pe larg, Kortschak, Bernd H. „Was is Logistik?”, wirtschfts – Forderungsinstitut der Handelsskammer, 1990.

Problemele deplasării și apropierii materiilor prime și subsansamblelor de locurile de transformare, urmate de deplasarea și apropierea produselor finite de consumatorii finali, au luat o mare amploare în ultimele trei-patru decenii ale secolului XX, accentuându-se procesele integraționaliste de producere și consum. Și, din moment ce economia integrată a fost susținută de integrarea calculatorului electronic în fluxurile logisticii, însăși logistica a cunoscut un nivel superior de dezvoltare, ea fiind acum reprezentată de siglele englezești *Computer Integrated Manufacturing – CIM*, și *Computer Integrated Logistics – CIL*. Pe cale de consecință, logistica actuală și cea viitoare se apropie, treptat, de sferile managementului organizației (firmei), cu efecte remarcabile atât în domeniul stimulării eficienței economice, cât și în planul satisfacerii calitative a cerințelor clienților și astfel relevanța logisticii moderne constând în procesul managerial de determinare riguroasă a momentului găsirii fiecărui reper supus transformării, în cantitatea și calitatea, în locurile cerute de lanțul creator de valoare. Noua știință a logisticii și funcționarea sistemelor logistice tind să se concentreze pe elemente clare de timp, distanță și spațiu, ca factori fundamentali în toate procesele de schimb de bunuri, informații și mijloace financiare care au loc în timpul producerii valorii.

Dacă în condițiile pieței producătorului (vânzătorului) bunurile erau absorbite de piață, fiind suficientă exploatarea maximală a resurselor, cu centrare pe creșterea productivității muncii, pe piața viitoare, specifică particularităților consumatorilor, capătă greutate activitățile specifice desfacerii. Asemenea modele productive presupun o regândire a producției, cu accent pe producția de serie mică, chiar pe producția la cerere, dar la costuri convenabile, similare sau mai mici decât cele specifice producției de serie mare sau de masă.

Din punct de vedere logistic, interacțiunea dintre elementele active și pasive ale producției constituie o succesiune de faze ordonate, atât din punctul de vedere al specializării în muncă, dar și pentru a răspunde comandamentelor de timp, viteză, distanță și spațiu, lanțul relațional fiind conectat la crearea optimă de valoare. Astfel, logistica viitoare se impune ca știința coordonării, cu costuri minime de timp, viteză, distanță și spațiu, a elementelor active și pasive, în vederea creșterii capacității de flexibilitate și adaptare la modificările permanente ale condițiilor cadru de funcționare ale pieței de desfacere.

Pentru a veni în întâmpinarea acestor comandamente, logistica trebuie să vegheze asupra menținerii competitive a firmei pe piață, iar asigurarea supraviețuirii unei întreprinderi este determinată de două țeluri, care devin limitele financiare ale optimizării logistice, astfel: pe de o parte trebuie obținute excedente financiare de lungă durată, pentru a cultiva credibilitatea întreprinderii în viziunea

creditorilor, iar, pe de altă parte, trebuie gestionată favorabil capacitatea curentă de plată.

În contextul unei pronunțate specializări a agenților economici, parcurgerea de către elementele pasive – fluxuri materiale, de materii prime și resurse energetice – a lanțului de firme și a distanțelor dintre punctele geografice de interes, presupune folosirea unor elemente active – instalații, oameni, mașini, energie, informații – de către structurile de transport, a căror misiune constă în acoperirea acestor distanțe de parcurs. Dar lanțul logistic cuprinde totalitatea unităților și activităților care se interpun între sursele de materii prime, materiale, subansamble și produse energetice aprovizionate de către un agent economic și vânzarea către consumatorul final a produsului dorit.

În condițiile activității economice desfășurate pe piața cumpărătorului, pe măsură ce bunurile se apropie de acesta, crește costul finanțării riscului de a nu putea vinde produsul oferit pe piață. Bunurile, odată trimise spre piață, cu greu mai pot fi retrase pentru îmbunătățire, deoarece în condițiile afirmării tot mai puternice a pieței cumpărătorului apar și costuri suplimentare foarte ridicate, datorate distribuției, care se adaugă diferențiat, de la o firmă la alta, la costurile de producție.

Dacă în ultimii 30-40 de ani costurile au manifestat o tendință de creștere în domeniul personalului, al aprovizionărilor, al proiectării și realizării instalațiilor de producție, sunt demne de luat în seamă opiniile care susțin acordarea unei atenții mărite semnalelor care vin dinspre costul prelucrării datelor, una dintre strategiile logisticii viitorului vizând tocmai înlocuirea costisitoarelor procese fizice (deplasarea materialelor) cu procese de tratare a informațiilor, cu efecte benefice și pentru protecția mediului înconjurător.

Soluția logistică presupune, pe de o parte, reorganizarea activităților de depozitare desfășurate de către firmă, pornind de la cerințele lotizării bunurilor în strânsă concordanță cu comenzile cumpărătorilor, iar, pe de altă parte, un model logistic de cooperare între producător, comerțul cu ridicata și partenerii de transport prin care depozitele intermediare devin surse informaționale pentru optimizarea fluxurilor de bunuri. Abordarea logistică a producției coincide, în fapt, cu trecerea de la orientarea produselor fabricate și gestionarea stocurilor de materiale – politica de produs, la dirijarea fabricației și asigurarea fluenței fluxurilor de materiale, ajungându-se la un mix de fabricație.

În esență, profesorul Bernd Kortschak susține apariția managementului logistic, considerat ca o nouă filozofie de conducere a firmei, prin permeabilizarea compartimentelor funcționale, în corelație cu decizii de tipul *când, unde, cât, de ce etc.*, cu impact asupra întregului proces de creare a valorii. Chiar și acesta nu mai este văzut izolat, ca proces al unei firme, ci ca proces spațial, al tuturor structurilor

funcționale cu rol de implicare, eficiența firmei integrându-se în eficiența optimă a grupului.

Mai mult decât atât, sociologul Ilie Bădescu, pornind de la semnificațiile inspirate din mesajul lui Auguste Comte, conform căruia predicarea pozitivismului este singura religie reală și completă, susține că unificarea logisticii cu instituția și computerul a recuperat pentru domeniul realului esențele religiei pozitive, logistica instituțională computerizată fiind acum în măsură să ridice stările situaționale la cel mai înalt rang de creație omenească, unică prin puterea sa de a penetra absolut tot ceea ce există, de la suflet la intelect, de la obiect la sensuri, de la simțuri la idee etc.⁵¹

Pentru a dobândi asemenea puteri, știința trebuie să acumuleze acele tipuri de capacități prin care poate controla spațiul și timpul, crearea acestor capacități reprezentând tocmai principala preocupare a logisticii, deoarece știința fără contribuția logisticii rămâne, și în continuare, tot ceea ce a fost, o parte a culturii cu o mare putere analitică, dar cu o scăzută putere prospectivă.

Puterile omenești asupra spațiului și asupra timpului au fost studiate multă vreme de religie și metafizică, pentru ca acum acestea să devină obiect de studiu al științei, grație sintezei dintre logistică, instituții și computer. Termenii englezi *CIM* și *CIL* indică o fază nouă în evoluția logisticii, faza sa computerizată și computerizarea operațiilor logistice. Prin această fază, știința poate ține sub studiu întinderi planetare, chiar cosmice, putând interveni în succesiunea secvențelor temporale, transformând secvențele temporale succesive în secvențe sincronizate, deci simultane, chiar reversibile.

Prin unificarea logisticii computerizate cu instituția s-a ajuns la managementul logistic, din acest moment putându-se vorbi de logistica instituțională.

Din punct de vedere logistic, sociologul Ilie Bădescu consideră că lumea se împarte deja în trei tipuri logistice de societăți, astfel:

a) societăți care au intrat în era corporatistă, adoptând deja logistica corporatistă drept principiu de organizare structurală, în care puterea managerilor este diferită de puterea politică;

b) societăți care se află încă în timpul democrațiilor industriale clasice, binecunoscute prin modelul britanic, și care se bazează pe principiile separării puterii publice, cu autocontrol lăuntric, de societatea civilă a indivizilor autonomi, liberi să adopte, prin decizii proprii, forme de asociere dictate de logica intereselor și realizate sub forma rațională a contractelor;

---

⁵¹ Ilie Bădescu, *Logistica instituțională și structura câmpului politic (contribuții la studiul puterii)*, lucrare prezentată la Asociația Sociologilor din România, Sinaia, 1992.

c) societățile care se află încă în plină eră a maselor, în care nu se poate realiza nici autonomia indivizilor – specifică pentru societatea civilă – și nici autonomia corpurilor, proprie modelului corporatist. Acesta a fost cazul țărilor comuniste și este, probabil, cazul celor de dictatură – militară sau politică – din diferite părți ale planetei.

Din această perspectivă, România, abia ieșită din era maselor, este forțată de elita politică să intre în sistemul democrațiilor industriale clasice, în timp ce componenta managerială încearcă din greu să ducă societatea spre sistemul corporatist.

Noua logistică este astăzi nu numai calea de urmat către o nouă putere instrumentală a omului, dar și calea către o nouă formă a democrației, pe care n-o pot ocoli decât elitele al căror egoism le surprinde în opoziție cu propriile lor popoare. Logistica, în această accepție, se referă la acele sisteme și strategii prin care pot fi controlate distanțele (dintre diferite unități) și fluxurile sau secvențele temporale ale unor activități logistice – cum ar fi, de pildă, parcurgerea unui lanț de întreprinderi de către fluxurile de materiale, materii prime și resurse. Controlul acesta înseamnă puteri specifice de scurtare a duratelor, comprimare a distanțelor, inversare a secvențelor temporale, restabilire a tactului operațiunilor etc. Distanțele de parcurs compun lanțurile logistice care pot fi controlate computerizat, astfel încât instituția capătă trăsături antropologice, fiind deopotrivă sistem de gândire și sistem de acțiune.

Preocupările centrate pe logistica instituțională s-au dezvoltat în afara logisticii tradiționale, în strânsă legătură cu problematica armoniei sociale, în condițiile creșterii dimensiunii grupurilor umane.

Logistica instituțională descrie modul particular de creștere a unei instituții – ritmurile, formele, consecințele, pragurile critice ale acestui proces – adică vârstele instituției, cât de repede crește, se maturizează și îmbătrânește, atât ca sistem de gândire, cât și ca mod de acțiune, adică rata ei de înlocuire – ce consecințe, ce desincronizări, cum și de ce se blochează în anumite condiții creșterea și funcționalitatea instituției etc. Din punct de vedere logistic, în ultima perioadă de timp se trece de la instituția mică la instituția megalitică, pe care nici statele naționale foarte puternice nu o mai pot controla. Terorismul, spălarea banilor, operațiunile financiare, constituie exemple ale punerii instituțiilor statale în stare de inferioritate față de instituțiile care le dirijează în mod direct.

O instituție este un model de gândire colectivă, utilizat în comun de către membrii unui grup pentru rezolvarea problemelor sociale cu care aceștia se confruntă. Combinarea, selecția, difuzarea, inovarea și transformarea modelelor de acțiune și de gândire colectivă – logicile sociale – reprezintă un alt domeniu de studiu și cercetare al logisticii instituționale. În orice societate se constituie un

adevărat câmp logistic în zona profundă a conștiinței colective. Acesta reprezintă baza logistică a creșterii instituțiilor, ce se manifestă sub forma valorilor, a simbolurilor, a concepțiilor de filozofie socială și politică, a stilurilor de gândire și a limbajelor.

Baza logistică a creșterii instituției își are propria sa dinamică, propria legitate de dezvoltare. Această bază, la nivel general, nu este opera privilegiată a politicianilor, ci rezultatul intercorelat al corpurilor logistice formate din filozofi, savanți, scriitori, artiști, strategii etc., adică un întreg aparat, chemat să lucreze la reînnoirea logistică a societății, la relansarea procesului de creștere a instituțiilor.

Creșterea organizațiilor se pare că este una de tip logistic, adică o creștere exponențială cu saturație, procesul de creștere începând de la un prag inferior, aproape de zero, după care urmează o desfășurare exponențială până la un punct flexionar, urmat, apoi, de o creștere cu saturație, până când se atinge o limită superioară de creștere. Pe ansamblu, problema este extrem de importantă, deoarece de rezolvarea ei depinde menținerea integrității societăților naționale în condițiile creșterii influenței unor grupuri sociale corporatiste. Internaționalizarea vieții economice amenință integritatea societăților naționale, care se află sub primejdia fragmentării, adică a dizolvării majorității sociale în minorități sociale, ceea ce scoate la suprafață anihilarea consensului și extinderea violenței.

Din moment ce logistica este percepută ca bază tehnico materială și managerială de stimulare a implementării globalizării, de orice natură, politică, economică, de securitate etc., ea devine responsabilă și de modul în care se structurează elementele de rezistență ale mediului de securitate națională. Prin logistică se netezește drumul securității naționale ca întreg și tot prin logistică se germinează cauze ce accentuează turbulențe ale mediului de securitate.

Dezvoltare durabilă prin determinări logistice. Dezvoltarea durabilă este o sintagmă atât de interes global, cât și de interes național. De interes global, pentru că întregul mapamond este interesat de viitorul său, iar economiile interconectate își încep lanțul logistic în relație cu natura. Și de interes național, fiindcă fiecare națiune este parte a Planetei Albastre, iar reglementările globale sunt nu numai o obligație, ci și o oportunitate de a avea o economie națională, precum și celelalte activități sociale prietenoase cu natura și responsabile față de generațiile viitoare.

De aceea, dezvoltarea durabilă trebuie înțeleasă ca un proces continuu al schimburilor dintre om și natură, la nivel global, continental, regional și local, cu scopul de a asigura generațiilor actuale și viitoare un nivel cât mai înalt al dreptului la o viață mai bună.

Dar, din moment ce logistica viitorului vizează un nou management al ansamblului și o nouă filozofie de conducere, în care întrebările elementare *ce, de*

ce, cum, când, unde etc. au impact asupra tuturor proceselor creatoare de valoare, dezvoltarea durabilă devine obiect de studiu și câmp de experimentare pentru logistică. Prin logistică, dezvoltarea durabilă devin un proces spațial național al tuturor structurilor funcționale și parte integrantă a efortului de optimizare a întregului socio-economic și natural care este statul național. Logistica viitorului propune dezvoltării durabile să se concentreze și să gestioneze acțiunile ce se presupun, luând în studiu relațiile: ansamblul nu neapărat partea, împreună nu neapărat individual sau particular, sincronizare nu neapărat succesiune, eficiente nu neapărat eficiente, succesul pe termen lung nu neapărat succesul pe termen scurt, planificare responsabilă nu reacție conjuncturală etc.

Adoptarea politică și culturală a dezvoltării durabile presupune stimularea creșterii economice în limitele stabilite de natură, pe bază de standarde minime obligatorii asumate de fiecare stat, direcțiile fundamentale de acțiune în sensul dezvoltării durabile vizând două coordonate majore: eradicarea sărăciei – ca scop suprem al vieții, și managementul deșeurilor – ca scop suprem al raportării omului la natură. De aceea, fiecare sector al societății, pornind de la fiecare cetățean, până la oameni de afaceri, grupuri de interese, organizații cetățenești, comunități științifice și de învățământ, mass-media etc. trebuie să se implice în dezvoltarea durabilă a țării, angajament care asigură recunoașterea internațională a unui anumit nivel de civilizație și de securitate națională al acesteia. Dezvoltarea durabilă țintește un anumit nivel de bunăstare socială, iar orice acțiuni care bruschează sistemul de armonizare dezvoltare – om – natură poate genera conflicte ce pun în pericol atât securitatea internă, cât și securitatea națională externă, cu repercusiuni greu de prevăzut. Pe cale de consecință, dezvoltarea durabilă a țării presupune asumarea politică a strategiei naționale de dezvoltare durabilă, la care este necesar să se angajeze, de bună credință, toate partidele politice.

Securitatea națională, potențare prin logistică și dezvoltare durabilă

Putem considera că, prin logistică, dezvoltarea durabilă este un proces interdisciplinar al securității naționale, și, din moment ce dezvoltarea durabilă se construiește prin contribuția a trei piloni de bază: dezvoltarea economică, dezvoltarea ecologică și dezvoltarea social-culturală, la care se adaugă toate celelalte forme de activitate umană, ca elemente complementare de încheiere și consolidare, imaginea publică a întregului ansamblu integrat de dezvoltare durabilă și logistică integrată definește chiar conținutul securității naționale. Logistica lucrează pentru optimizarea ansamblului, dat de dezvoltarea durabilă, prin utilizarea responsabilă a părților participante la armonizarea raporturilor omului cu natura, iar securitatea națională este imaginea de siguranță percepută ca fiind un rezultat al ansamblului național și internațional, obținut prin contribuția integrată a

părților componente și, în consecință, noi credem că nu greșim dacă afirmăm că, securitatea națională este potențată de dezvoltarea durabilă prin aplicarea principiilor de bază ale logisticii viitorului.

Legătura dintre securitatea națională și dezvoltarea durabilă reiese din definiția securității naționale: „*aptitudinea (calitatea) unui stat și unei națiuni de a-și îndeplini funcțiile specificate în condițiile riscurilor și amenințărilor actuale și viitoare și a unor pericole iminente astfel încât să se asigure reproducerea națiunii în condițiile dezvoltării durabile.*”⁵²

La nivel teoretic, specialiștii în domeniu sunt de acord cu faptul că, procesele de privatizare a economiei, de modernizare, re tehnologizare și restructurare, începute de România acum aproape trei decenii, nu pot conduce spre o creștere a securității naționale, dacă restructurarea economiei și vieții social-politice nu se încadrează strict în cerințele dezvoltării durabile. Deoarece succesiunea periodică la putere a partidelor politice nu a înregistrat rezultate spectaculoase în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor generale de viață, consolidarea puterii productive a țării și realizarea de structuri responsabile cu managementul deșeurilor, considerăm că se impune punerea în responsabilitate a unui Departament Național al Dezvoltării Durabile – organ de propunere legislativă, de coordonare și control a utilizării tuturor resurselor disponibile ale țării – în vederea realizării unor deziderate ale dezvoltării durabile și implicit ale securității naționale.

Atâta vreme cât o țară este săracă, în lipsa unor fundamente științifice, întâmpină cu bucurie orice investiție care promite să îmbunătățească productivitatea economică și cât de cât bunăstarea imediată a oamenilor. Din nefericire, România a parcurs deja două modele de dezvoltare economică, care nu au stimulat relațiile de mai bine pe termen lung.

Astfel, în perioada 1950-1990, țara a fost angajată în direcția creșterii producției cu orice efort uman și natural. Lozincile de genul *țării cât mai mult cărbune, cât mai mult fier, cât mai mult săpun* etc., au îndreptat oamenii spre a avea relații neprietenoase cu natura numai pentru a avea producții mai mari, producții care erau apreciate în folclorul popular a fi drept *mult și fără rost și muncă brută, prost plătită și la îndemâna oricui*. Și pe bună dreptate, săpunul Cheia nu se putea compara cu săpunul Camay, carcasele din fier ale vapoarelor construite în țară ascundeau aparatul de înaltă performanță adusă din vest, în schimbul unor produse care făceau ca piețele de larg consum să fie golite de tot ceea ce era strict necesar pentru condițiile minime de viață ale oamenilor, iar oțelul produs de noi nici nu era luat în seamă la fabricarea lamelelor Gillette. Oamenii

---

⁵² Eugen Siteanu, *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, Revista de Științe Militare nr. 3 / 2018, pag. 32

erau obligați să susțină că sunt constructorii celei mai drepte societăți, deși viața lor particulară le era dirijată în mod haotic. La ordine superioare, în perioada în care țăraniii își rezolvau problemele familiale cu ajutorul cailor, pentru a se justifica lupta între vechi și nou în agricultură, imediat după cooperativizarea forțată, caii de tracțiune au fost sacrificați pentru a face loc producției de tractoare. Prin muncă brută s-au realizat împăduriri, s-au realizat desecări, canale de irigații etc., dar flora și fauna țării au suferit nespuse din cauza chimizării și noxelor aruncate în aer de nenumăratele coșuri de fabrică ce prelucrau primar diferite materii prime, iar nivelul de viață general era greu de suportat. Constrânși de noile realități politice și economice, tinerii de la sate au migrat către oraș, unde îi aștepta o viață puțin mai bună ca cea de la sat. O asemenea abordare nu avea nimic în comun cu dezvoltarea durabilă, iar un asemenea fundament economic nu putea să susțină cerințele unei securități naționale viabile. Și rezultatele au devenit edificatoare în 1989, în momentul în care întregul edificiu politic s-a năruit asemenea unui castel de nisip, cu toate că se clama că edificiul respectiv va fi apărat de întregul popor.

Din 1990 și până în prezent, politica de privatizare adoptată a avut ca bază ideologică *staul este cel mai prost administrator*. În numele acestui principiu politic, în circa trei decenii, se poate constata că marile combinate și fabrici, realizate prin eforturile făcute în comun, au fost desprinse din proprietatea de stat și trecute în proprietate particulară, pentru ca apoi să dispară fiind considerate *mormane de fier vechi*. Sistemele de irigații s-au distrus, chiar dacă fenomenele climatice au devenit tot mai cumplite. Proprietatea agricolă s-a fărâmițat atât de mult încât România a ajuns să fie considerată țara cu cele mai multe ferme de foarte mici dimensiuni. După părerea noastră politica de stat *restituție în integritate* a pus statul în situația de a nu mai face față mulțimilor de cereri de retrocedare, care inevitabil au generat multe alte nemulțumiri sociale și ca urmare au transformat statul român în partener mereu acuzat al tribunalelor internaționale. La sate, dar chiar și la orașe, tractoarele au început să fie înlocuite din nou cu cai de tracțiune, iar pământul foarte fărâmițat să fie arat cu plugul tras de boi. Fără locuri de muncă în industrie, cu o producție de subzistență la sate, cetățenii români, năuciți de noile realități economico-sociale și de vacarmul promisiunilor politice, au început să migreze către alte țări, în speranța unei vieți mai bune. În esență, o dezvoltare economică, ce nu a pus accentul pe preluarea responsabilă a tot ceea ce era peren, reducând la nivel de supraviețuire puterea economică, și care s-a răsfrânt printr-un nivel de trai foarte scăzut al populației, nu poate să urmeze cerințele dezvoltării durabile și nici nu convinge că se poate realiza o securitate națională rațională, chiar dacă țara a devenit membră a celui mai important tratat de alianță militară.

Noua filozofie logistică de a privi viitorul presupune conștientizarea politică a ansamblului național după principiile de eficacitate și eficiență, în baza căruia să se

poată consolida un stil de civilizație actual și care să conștientizeze un stil de viață viitor. Un stil de viață al ansamblului național, care să fie dat de asumarea dezvoltării durabile. O asemenea accepție presupune: discernământ în fundamentarea logistică a viitorului comun al națiunii; renunțarea la atașarea orbească de prima șansă economică/tehnologică și efort conjugat pentru a îmbunătăți schimburile de orice gen dintre oameni și natură.

Noua filozofie logistică ne îndeamnă să nu ne mai permitem ca deciziile ce vizează prezentul și viitorul, din perspectiva dezvoltării durabile, să fie luate la întâmplare și independent, și nici ca deciziile administrative să fie fundamentate numai pe considerente economice ce vizează un orizont de timp scurt. Numai haosul politic, lipsit de orice fundamente logistice, permite delegarea răspunderilor pentru o dezvoltare durabilă, la întâmplare, unor oameni de afaceri, oameni politici, oameni de știință etc. care nu sunt conștienți de consecințele profunde ale propriilor lor acțiuni în raport cu optimul național, optim al acțiunii comune ce trebuie să constituie obiectiv fundamental de securitate națională. Și pivotul principal al dezvoltării durabile și securității naționale nu poate fi o parte, ci întregul, adică statul responsabil. Fără un mecanism de asamblare a întregului, orice componentă este incapabilă să asigure dezvoltarea optimă a întregului și deci, și securitatea națională, indiferent de modul cum gestionează propriile rezultate. Acest lucru este bine demonstrat de principiile logisticii viitorului, care deja se realizează în state ce se găsesc pe trepte superioare de civilizație.

Concluzii. Dezvoltarea durabilă este un proces care angajează prezentul înspre un viitor mai bun pentru membrii societății, ca ființe, dar și ca raporturi ale lor cu natura înconjurătoare. Securitatea națională este o stare care dă posibilitatea națiunii să realizeze dezvoltarea durabilă în siguranță, printr-o gestionare responsabilă atât a raporturilor sociale interne, cât și prin gestionarea atentă a raporturilor de conviețuire cu celelalte state ce formează mediul internațional. Logistica a devenit o știință a viitorului care sugerează necesitatea abordării dezvoltării durabile, implicit a securității naționale, după principiul multiplicării optimului general, național, după observarea relevantă conform căreia, suma optimelor departamentale nu asigură optimul ansamblului, ca întreg. Pe cale de consecință, logistica viitorului este pe cale să constituie fundament de proiectare și realizare a dezvoltării durabile și, printr-o dezvoltare durabilă reușită, a unei securități naționale la fel de durabile. Procesele respective sunt interconectate și buna lor gestionare necesită creșterea rolului statului, ca organism menit să armonizeze componentele economico-sociale spre un viitor social mai bun, într-o armonie funcțională cu natura.

BIBLIOGRAFIE

- BĂDESCU I., *Logistica instituțională și structura câmpului politic (contribuții la studiul puterii)*, lucrare prezentată la Asociația Sociologilor din România, Sinaia, 1992.
- BĂLAN C., *Logistica*, Editura Uranus, București, 2006.
- CHIRIȚĂ R., *Logistica, factor de stimulare a întreprinderii*, articol, Tribuna Economică, nr. 2, 1994.
- Colectiv, *Dicționar de marketing*, Editura Junimea, 1979.
- GATTORNA J., *Managementul logisticii și distribuției*, Editura Teora, București, 1994
- KORKA M., *Timpul – factor de optimizare al activității agenților economici*, articol, Sisteme logistice, nr. 2, august 1991.
- SITEANU E., *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, articol în Revista de Științe Militare nr. 3/2018

CONFLICTUL IDENTITAR ȘI NOILE PROVOCĂRI DE SECURITATE

THE IDENTITY CONFLICT AND THE NEW SECURITY CHALLENGES

Dr. Sebastian SÂRBU*

Rezumat: În acest articol este dezvoltată o analiză conceptuală, cu o sferă largă de cuprindere științifică, a conflictelor identitare cu componentele sale și nu în ultimul rând este prezentat rolul multiculturalismului ca factor de soluționare a acestora.

Conflictele identitare sunt clasificate ierarhic prin instrumentele și criteriile științifice consacrate, pornind de la sursele cele mai autorizate în acest domeniu.

Demersul științific se constituie într-o abordare multidisciplinară, sistemică, care identifică atât cauzele favorizatoare ale conflictelor identitare, cât și contextul real al manifestării acestora. Elementele particulare și axiologice sunt completate de reperele istorice, geopolitice și sociologice de natură dinamică. Interdependența realității conflictelor identitare este abordată din perspectiva globalizării și proceselor de schimbare democratică din viața societății, a noii geografii economice a statelor și nevoii de securitate a statelor pe fondul dispariției barierelor economice între națiuni.

Mai mult decât atât sunt prezentate soluții necesare pentru stoparea conflictelor identitare și prevenirea dezvoltării dinamice a acestora.

Mutațiile axiologice și extremismul ideologic sunt privite în relație cu transformări geopolitice și polarizări de ordin socioeconomic. De asemenea sunt examinate critic fenomenele de extremism religios, separatism, naționalism, anarhie și anomie socială, insecuritate regională.

Cuvinte cheie: conflicte identitare; extremism; globalism; NATO; amenințări asimetrice noi; lume multi-polară.

Abstract: The present article represents a scientific endeavor resulting in a comprehensive conceptual analysis of identity conflicts and its components covering, last but not least, also the role of multiculturalism as a factor for settling them.

Identity conflicts are ranked according to the renowned scientific instruments and criteria, starting from the most authorized sources in this domain.

The scientific endeavor is based on a multi-disciplinary systemic approach identifying not only the causes favoring identity conflicts but also the real context in which they occur. The peculiar aspects and the axiological elements are completed by historical, geopolitical, and sociological dynamic landmarks. The interdependence between the

---

* Cercetător doctor la Academia Națională de Securitate și Organizarea Apărării, E-mail: dan.sarbu37@gmail.com

realities created by identity conflicts is tackled from the perspective of globalization and the processes of democratic change in the life of the society, of the new economic geography of states and the security need of the states given the disappearance of economic barriers between nations.

Furthermore, solutions are presented necessary for stopping identity conflicts and preventing their dynamic development.

Axiological mutations and ideological mutations are regarded in connection to geopolitical transformations and socio-economic polarizations. Moreover, the author performs a critical examination of the phenomena of religious extremism, separatism, nationalism, anarchy and anomy, or regional insecurity.

Keywords: *identity conflicts; extremism; globalism; NATO; new asymmetric threats; multi-polar world.*

Procesul de globalizare ca stare tranzitorie a omenirii, a fost marcat de o succesiune de transformări și reforme care au generat o serie de tensiuni și noi tipuri de conflicte emergente.

În trecut a dominat în sfera geopoliticii mondiale, cel puțin ca instrument teoretic, paradigma napoleoniană, conform căreia *spațiul dictează politica*.

Chiar dacă această paradigmă își păstrează și azi valabilitatea, ea a fost restructurată, astfel încât *spațiul* să fie revendicat și împărțit din punct de vedere al unei noi geografii politice, economice, construite pe baza unor modele axiologice (identitare) care stau la baza noii generații de conflicte identitare.

Conflictele sunt instrumente teoretice folosite de știință pentru o cuantificare a unei stări de fapt, pornind de la un principiu de drept. Având în vedere spațiul managementului crizelor și prevenirii conflictelor, vom folosi o definiție propusă de FEWER/FAST, care susține că nu există criză fără un mediu conflictual, iar orice criză are nevoie de un declanșator/trigger pentru a izbucni. Dacă crizele sunt părțile acute ale conflictelor – momentele în care sunt puse în pericol valori fundamentale, ce presupun o reacție urgentă și sub presiune a decidentului – conflictele rămân situațiile în care măcar doi actori își doresc, în același moment, același lucru, pe care și-l dispută ulterior și pentru adjudecarea căruia sunt dispuși să cheltuiască resurse și să-și asume riscuri pe toate planurile.

Cauzele care duc la declanșarea conflictelor conform modelului lui Stanislawski au la bază (din punct de vedere teoretic) elemente de caracterizare a atributelor de valorizare și ierarhizare ale unui actor (grup), anume: Putere, Resurse, Prestigiu. Avantajul acestui model constă în caracteristica interschimbării celor trei elemente componente. În spațiul conflictelor și elementelor disputabile între doi actori, puterea va fi înlocuită de autoritate, ca revenire la puterea

charismatică, iar prestigiul, de status, corelat cu legitimitatea și elementele de identitate.

Din perspectiva raportului caracteristici individuale – efecte relaționale, avem astfel, o clasificarea ierarhică a motivelor conflictelor:

- conflicte de atribuire – de proprietate, cele referitoare la resurse, în care disputa este pur relațională și se consumă asupra unui element care presupune proprietate exclusivă, adică modelul împărțirii disjuncte: lucrul se împarte, după conflict, în partea unuia și partea celuilalt, fără ca la intersecția celor două proprietăți să se afle ceva distinct (chiar dacă rămân părți neîmpărțite în urma procesului).

- conflicte de autoritate – de putere, atunci când cei doi actori încearcă să obțină autoritatea mai mare asupra unui spațiu/ comunități. De această dată, ambele părți încearcă să-și maximizeze propria autoritate și să minimizeze pe cea a adversarului, fără ca să avem de a face cu o sumă constantă, o cantitate cuantificată de autoritate, astfel încât creșterea de autoritate a unuia nu duce implicit la scăderea de autoritate a celuilalt.

- conflicte de status – în acest caz, conflictul ține de recunoașterea de către celălalt a unui status, a unei poziții într-o ierarhie, a unei anumite importanțe asociată unui anumit statut. În acest caz, caracteristica, trăsătura esențială în dispută ține mai mult de propriul efort al actorului, dar necesită o validare *erga omnes* și – în mod necesar pentru a deveni conflict – validarea celui de-al doilea actor.

În cea de a treia categorie se situează originea celor mai profunde conflicte, în special din cauza încărcăturii simbolice pornind de la clasa de valori, atributele și interesele grupurilor. În acest caz, avem de a face cu o clasificare a trăsăturilor în funcție de valoarea simbolică pusă în discuție, pe o scară ce pleacă de la existența primară până la elemente ce țin exclusiv de ierarhie sau relații de putere. Pe această scară, cele mai puternice conflicte se înregistrează în partea de jos a scalei, acolo unde este implicată existența grupului, identitatea sa, legitimitatea existenței sale sau a motivației obiectivelor, a revendicărilor și prestigiului, puterea charismatică atribuit de tip ierarhic, stabilită *erga omnes* și care generează – alături de interese – capacitatea de a mobiliza, din punct de vedere politic, sprijinul exterior pentru poziția în conflict.

În acest sens, conflictele identitare sunt conflictele în care este pusă în discuție identitatea unuia dintre actori. Există două tipuri fundamentale: extern, atunci când doi actori își dispută recunoașterea identității, dar și a legitimității unuia dintre ei sau își potentează și operează schimbări asupra identității celuilalt, a tradiției ca valoare simbolică și instituțională de tip național/ comunitar subminând ordinea socială ca bază a ierarhiei prin practicarea războiului axiologic – identitar și ideologic, și intern, atunci când componente ale comunității în discuție reclamă

identități paralele, adeseori prefabricate. Atunci când aceste identități concurente dobândesc o dimensiune politică de fond, conflictele identitare se polarizează, factorul *cultural* – simbolic subordonându-se forței politice ca factor de organizare și coagulare a acestor grupuri, respectiv comunități. Tipologia conflictelor identitare este formată din: conflicte interetnice, inter-religioase, inter-culturale.

Delimitările geografice nu mai pot fi făcute în noua eră doar după criteriul geostrategice (spațiul exsovietic, spațiul german), economice (spațiul dezvoltării high-tech, spațiul resurselor energetice/materiilor prime), sau al intereselor – spațiul de interes strategic – și al conjuncturilor de securitate și apărare (sud-estul european, țările baltice, statele de la „VISEGRAD”, statele „VILNIUS-10”). Începând cu evenimentele majore ale sfârșitului de secol XX geografia politico-administrativă a Europei s-a modificat, cu implicații majore în prezent și viitor, prin „*numeroase organizații regionale, constituite pe diferite criterii și interese, dominante fiind cele economice, politice etnice și de mediu.*”⁵³

Spațiul din punct de vedere strategic nu mai reprezintă azi doar un teritoriu geografic. Spațiul a avut și are o încărcătură simbolică, politică și cu valențe identitar-axiologice, care implică statusul, autoritatea și legitimitatea sistemelor politice de conducere a statelor. Interesele naționale au fost definite, în condițiile globalizării, drept interese regionale, iar „*interesele de securitate sunt cele care dictează necesitatea aderării statelor la organizații de securitate.*”⁵⁴

În acest context, conflictele identitare s-au produs indirect și ca urmare a noului val de democrație și extindere euroatlantică, ca formă de reacțiune a centrelor de putere care doreau menținerea status-quo-ului. Pe de altă parte rolul național al statelor a scăzut atât în favoarea grupurilor suprastatale (corporații), cât și a grupurilor substatale (minorități). Dacă grupurile suprastatale reprezintă aspectul dominării economicului asupra politicului, recte oligarhia liberală, grupurile substatale implică tendința către regionalizare, comunitarism, autoorganizare, ambele aspecte constituindu-se ca realități ale procesului de globalizare. Globalizarea culturii, a informației generează modificări identitare importante, concomitent cu mișcări largi de emancipare socială, economică sau pur identitară cu o puternică dimensiune liberală. Toate aceste transformări au fost benefice, dar au implicat și o dimensiune asimetrică în evoluția și dezvoltarea tendințelor secesioniste, a grupurilor nelegitime de tip terorist sau a celor cu caracter subversiv, care s-au manifestat în viața societății ca forțe retrograde, extremiste, antidemocratice sau bazate pe ură etnico-religioasă și separatism

⁵³ Gheorghe Calopăreanu, *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011, p. 17.

⁵⁴ Ibidem, p. 21.

regional/subregional. Acestea s-au prevalat de libertățile constituționale, dar și de carențele instituționale pentru a instaura teroarea și anarhia.⁵⁵

Un rol important în menținerea păcii și coeziunii sociale îl are multiculturalismul. Acesta este atât expresia a culturalismului, cât și a dialogului intercultural și interreligios, a respectării dreptului la apartenență religioasă prin promovarea unei politici de nondiscriminare. Credințele religioase pot lua forme politice atât defensive cât și ofensive, iar când se dezvoltă pe un fundal social anarhic, având la bază componenta etnică, comunitară, de organizare ierarhică, autoritară, se manifestă ca forță agresivă, extremistă.

Potențialul militar și economic al grupărilor fundamentalist-religioase generatoare de conflicte identitare, chiar adevărate războaie identitare, își are sursa de alimentare, în spălarea și transferurile ilegale de bani, crima organizată, vidul de putere, criza instituțională și de securitate, corupția politică, insecuritatea și anarhia socială/regională, disoluția autorității statului, instabilitatea mediului politic.

Componentele conflictului identitar sunt: componenta etnico-religioasă, componenta socio-culturală, componenta ideologico-politică și componenta geopolitică.

Ca exemplu zona Europei de sud-est s-a constituit și consacrat ca un spațiu tradițional de interferențe religioase și etno-culturale. Aici se realizează întrepătrunderea arealelor religioase și etno-culturale specifice părților centrală și estică ale Europei, dar și cele din Orientul Apropiat și Orientul Mijlociu.

Având în vedere puternica identitate religioasă și etno-culturală, dar și determinările majore ale acestor factori socio-culturali, necesari definirii relațiilor interstatale, s-a prefigurat politica europeană de stabilizare a regiunilor zonei și implementare a culturii și normelor democratice ca elemente ale societății moderne, bazate pe ideea de progres și conviețuire pașnică într-un mediu de securitate și pace.

Astfel laicizarea instituțiilor statale, funcționarea statului de drept, economia de piață, respectarea drepturilor și libertăților civile, protecția juridică a drepturilor fundamentale ale omului, protecția minorităților, gestionarea crizelor, libertatea de conștiință, dezvoltarea instituțiilor democratice, au reprezentat aspectul geopolitic al reformelor și transformărilor bazate pe apartenența statelor la Consiliul Europei, OSCE și PfP, care însă a fost marcat de reactivarea fundamentalismelor etnico-religioase, a tensiunilor etno-culturale și conflictelor locale.

Printre cauzele conflictelor identitare de tip etnico-religios se numără: raporturile inechitabile între majoritatea și minoritatea etnico-religioasă prin

---

⁵⁵ Mircea Udrescu, Benone Andronic, *Tendențe privind amenințările globale și regionale în epoca globalizării*, articol în Revista de Științe Militare, nr. 1/2017, p. 117.

impunerea unei administrații locale minoritare; dispute teritoriale; împiedicarea dezvoltării locale și regionale; constituirea artificială a unor entități statale ori administrativ-teritoriale și autonome pe baza autodeterminării minorităților după criterii etnico-religioase; tendințe separatiste statale și interstatale cu delimitări teritoriale după criterii pseudoreligioase și pur ideologice sau politice; împărțirea patrimoniului religios prin dispute inter/intrapatriarhale; dispute între statul laic și grupări/structuri fundamentaliste.

Prăbușirea sistemului comunist în societățile industriale din Europa și din Asia Centrală a favorizat revitalizarea mișcărilor religioase. Mișcarea panarabă se reactivează și generează fenomenul cunoscut generic ca *explozie a Islamului*. Explozie a căror obiective expansioniste care vizează centrul și estul Europei, sunt: controlul principalelor rute, căi și centre comerciale între Europa și Asia, Oceanul planetar, Africa; dominația unui spațiu european de importanță strategică; crearea unei axe musulmane în Europa de sud-est, legată cu centrul Asiei, Orientul Mijlociu, Orientul Apropiat și Nordul Africii; desfășurarea unor conflicte militare care ar angaja conflictul civilizațiilor.

Dacă în fosta Iugoslavie ca și în tot spațiul balcanic naționalismul a constituit o piedică în extinderea NATO și UE, mentalitatea identității federale a culminat în spațiul ex-sovietic cu conflictele identitare de factură etnică și fostele rivalități asupra unor teritorii și subregiuni locuite de diferite etnii ale statelor desprinse din fosta URSS, care au resimțit puternic conflictul identitar ce a comportat o componentă etnică importantă, tributară vechilor tendințe sovietice de purificare și deznaționalizare.

Naționalismul ca sistem cultural și axiologic, una din sursele conflictelor identitare, este înlocuit cu sistemul credințelor religioase, revitalizat prin prozelitism și expansiune, ca răspuns la criza identitară a individului. Acest lucru este vizibil în state mahomedane, dar este de notorietate faptul că dezvoltarea unor grupări religioase fundamentalist-extremiste are la bază principii sectare și motivații, respectiv scopuri de ordin politic.

În acest spațiu al conflictelor identitare, constatăm astăzi o recrudescență a luptei între fosta elită sovietică și elitele naționale ale noilor state.

Tematica și problematica conflictelor identitare este complexă fiind marcată și de alți factori nu mai puțin importanți. Astfel determinările geostrategice asupra identității reflectă dinamica de evoluție de la un sistem de valori la altul, care nu trebuie privit separat sau paralel în raport cu structurile și forțele politice dominante, ci aflate în relație de interdependență.

Noile amenințări asimetrice la adresa securității globale

Securitatea internațională este astăzi un mediu deschis oportunităților strategice rezultate din competiția globală între marile puteri. Lumea unipolară este contrabalansată de lumea multipolară.

Uniunea Europeană și Extremul Asiatic reprezintă noi Centre de Putere aflate în continuă dezvoltare și prefacere. Dispariția barierelor economice și a blocurilor ideologice între state și grupuri de state a crescut riscul și nevoia de securitate la nivelul Europei, tinzând să cuprindă ca un val democratic întreaga lume. Criza de securitate din Ucraina, reprezintă un test pentru Occident, și o modalitate prin care Rusia, ca artizan al conflictului, caută să își impună interesele strategice de tip hegemonic.

Este clar că s-a declanșat competiția între zona euroasiatică și cea euroamericană. Ucraina reprezintă un pretext din punct de vedere al justificării pur politice a Rusiei deoarece, din punct de vedere economic, geostrategic și geopolitic, Ucraina reprezintă un vector spațial prin care Rusia acționează pentru a amenința de fapt economia, stabilitatea și securitatea Uniunii Europene și a întregii Europe.

În Ucraina se experimentează practicile moderne ale războiului informațional, războiului economic și energetic, dar și ale diversiunii planificate, sabotajului sau războiului mediatic.

Rusia nu urmărește decât interese economice și își apără aceste interese încălcând suveranitatea națională a Ucrainei, prin întreținerea unui război hibrid la adăpostul dreptului internațional, prin implicarea de trupe speciale și mercenari perfect camuflați și fără elemente de identificare, care prin mijloacele de diversiune specializate să poată invoca argumentul antiterorist și să preia astfel responsabilitatea războiului declanșat, astfel încât să evite consecințele juridico-militare ale oricărui război clasic, care violează principiile dreptului internațional și a altor documente internaționale.

În afară de interesele sale hegemonice, Rusia caută de fapt să întreprindă un joc strategic pe mai multe planuri prin care să își promoveze obiectivele politico-economice și să reprezinte un actor mondial aflat într-o competiție globală în care nu s-a conturat încă un lider al globalizării.

Astfel, ceea ce nu înțelege Rusia, este că Occidentul reprezintă un sistem de valori, în care mentalitățile lumii vechi nu mai au susținere.

Noile amenințări la adresa securității internaționale, au la bază terorismul finanțat din bani negri, corupția care afectează noile democrații, criminalitatea și oligarhia economică care conduce la afectarea drepturilor și libertăților cetățenești, la subminarea suveranității naționale. Rusia a devenit unul din exportatorii mondiali de insecuritate, criminalitate transfrontalieră, corupție și criminalitate organizată

trans economică, trafic ilegal de armament, terorism algoritmic și aliat strategic al grupurilor extremismului ideologic antiglobalizare.

Amenințările noi globale sunt o consecință a polarizării lumii, dar și o luptă între sistemele ideologice încâtușate și cele economice deschise și libere.

Rusia, deși își revendică supremația economică, a rămas totuși promovatoare unei oligarhii corupte, tributare unei mafii birocratice hipercentralizate și ineficiente.

Terorismul internațional și conflictele care au marcat Europa de Sud Est, Orientul Mijlociu, Africa de Nord, Georgia, Osetia de Sud, indică întotdeauna lupta unor națiuni pentru valorile democratice și trecerea la un sistem politic și economic nou care să reprezinte o alternativă nu doar pur geopolitică și ideologică, ci asigurarea bunăstării societăților aspirante și un sistem politic instituțional descentralizat și necorupt, care să garanteze egalitatea de șanse și accesul la educație, informație și resurse, asigurând un mediu competitiv și transparent.

Transformarea lumii în blocuri politica-militare și ideologice nu mai este demult o soluție, fiind o utopie îndreptată contra sensului progresului.

Securitatea lumii nu se poate realiza doar în condițiile articolului 5 al Alianței Nord Atlantice, fiind testată solidaritatea întregii comunități internaționale, care nu trebuie să cadă în capcana unor jocuri geopolitice care să conducă lumea înapoi spre o eră a beligeranței, și reîmpărțirii lumii în sfere de influență. Cuceririle economice, inovative, tehnica științifice și spirituale ale Occidentului sunt mult prea importante și realizate cu sacrificii, ca să fie subordonate unei lupte de tip pur ideologic și reacționar.

Sunt semnale că Rusia dorește să formeze un Imperiu eurasiatic format din Ungaria, România, Serbia, Bulgaria, Slovacia și alte posibile țări. Grecia este atrasă într-o sferă de influență obscură, dat fiind situația ei economică. Sunt scenariile periculoase, dar scopul Rusiei este desigur unul de descurajare a Europei (UE), care nu ar trebui să cadă în capcana logicii adversarului, fie el și numai un adversar ideologic, manifestat în primă etapă de avangardă și propagandă cum am reușit să vedem doar la nivelul unor lideri nord coreeni. „*Legătura strânsă a Germaniei cu Federația Rusă [...] nu este pe placul multor europeni*”⁵⁶ – multor state membre, – n.a.

Particularități deosebite ale conflictelor identitare. Componenta geo economică și aspecte sociologice – în contextul globalizării și dinamicii UE.

Este unanim acceptat faptul că între statele membre ale Uniunii Europene există o stare de eterogenitate, atât în planul dezvoltării economice-sociale, cât și în

---

⁵⁶ Gheorghe Calopăreanu, *Op. cit.*, p.23.

privința abordărilor politice. Astfel și integrarea face parte din ceea ce avea să depășească viziunea ricardiană asupra economiei lumii. Cu toate acestea se constată și faptul că modelul ricardian se aplică fără distincție între națiuni care formează flux comercial extra-frontiere, fie că aceasta înseamnă simplu comerț internațional, fie că se procedează la o uniune vamală, ca fază inferioară a integrării economice. Integrarea poate însemna mai puțin un ansamblu internațional, ci un proces regional, care în lipsa utilizării instrumentului politicilor structurale și de dezvoltare regională, există riscul unor dezvoltări inegale și a dezintegrării viitoare, astfel încât Uniunea Europeană ca centru de putere va fi o macroeconomie în care regiunile componente vor fi eterogene, piața unică și concurența, declarate drept obiective fundamentale, se vor lovi în economia modernă de astăzi, de opusul lor - economia mixtă, a intervenționismului autoritar.

Din acest punct de vedere s-au proiectat și se proiectează diverse modele de dezvoltare, iar soluțiile nu pot fi decât globale, bazate pe coordonare și cooperare, tendințele autarhice nefiind deloc realiste și eficiente.

Potrivit unor cercetări efectuate de specialiști în domeniu, extinderea UE către țările central-est europene determină creșterea disparităților regionale, cu implicații asupra politicilor de coeziune la nivel european și regional. De aceea o serie de specialiști propun evaluarea noilor teorii cum ar fi: noua teorie a comerțului, noua geografie economică, teoria rolului investițiilor străine directe. Factori, precum tehnologiile, salariile și proximitatea față de centrele industriale în regiunile cu o poziție geostrategică și piețele UE, contribuie la explicarea geografiei economice în noile state membre. Unele studii de cercetare relevă faptul că integrarea piețelor a sporit forțele divergente, conducând, de exemplu, la creșterea disparităților regionale din Ungaria. Aceleași studii relevă faptul că procesul internaționalizării și al modificărilor structurale se așteaptă să favorizeze zonele metropolitane și regiunile de vest, ca și regiunile cu o bază industrială puternică sau țările aflate în apropierea graniței Est-Vest.

În contextul aprofundării integrării economice, ca proces continuu, are loc un proces de rearanjament teritorial, în care rolul vechilor frontiere naționale se estompează. Fenomenul și procesul a fost conceptualizat drept spiritualizarea frontierelor. Astfel complexitatea relațiilor internaționale euroatlantice, euroamericane, euroasiatice și europene, interdependența politico-economică a statelor, zonelor și regiunilor devine, în condițiile globalizării, un proces ireversibil. Mișcarea factorilor de producție este resimțită mai ales acolo de unde aceștia pleacă, dar și destinația acestei mișcări în interiorul UE capătă *modelul unei noi geografii economice* – regiuni ale uniunii de concentrare industrială, opuse regiunilor cealalte – împinse la periferie, manifestându-se *forțele centripete* și cele *centrifuge-ale concurenței negative*. Acest context geoeconomic nu trebuie

ideologizat. Polarizarea lumii este o realitate, iar riscul ca ea să genereze conflicte identitare pe fondul ideologizării ei, este real, ea având precedent în istorie. Împărțirea tradițională *săraci/bogați*, de generații sau clase sociale, pe un anumit fundal doctrinar, a comportat, o perioadă, o dimensiune marxistă și catolică, răspândită și propagată atât de către forțe statale cât și de grupuri sectare, sau chiar organizații criminale, care au exploatat ideologic starea social-economică a categoriilor defavorizate. Societățile *mântuite* economic, se bazează pe pragmatism, pe când cele subdezvoltate, pauperizate sunt mult mai dependente de ideologic, fără însă să existe soluții și mai ales un grad de coeziune socială și de mobilizare.

Tendința de eliminare progresivă a barierelor economice între state accentuează nevoia de securitate, în contextul descurajării conflictelor identitare, amenințările de ordin extern fiind cuplate cu factorii interni depreciativi și amplificatori, stimulați de greșeli politice strategice, instabilitatea instituțională și socială.

Noile realități politico-economice din Europa de sud-est impun următoarele direcții de acțiune: dezvoltarea durabilă, securitate economică și energetică, dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere, continuitatea reformelor economice, instituționale și structurale, combaterea criminalității organizate, descentralizarea resurselor de pe plan central, pe plan local, valorificarea capitalului intelectual, stimularea inițiativei private, asigurarea securității sociale și nu în ultimul rând dezvoltarea capacităților și instituțiilor cu caracter inovator, prin valorificarea potențialului uman și tehnologic.

Din punct de vedere geopolitic, securitatea și cooperarea economică europeană este supusă unor amenințări globale de tip extern, competiția și confruntarea între zonele geoeconomice fiind unele dintre ele, dar nu trebuie subestimat factorul intern de pericolozitate, al reactivării forțelor ideologice extremiste ce determină mutații axiologice și de raporturi de putere cu impact strategic pe termen lung.

Schimbarea stării de civilizație ne obligă, în plan conceptual, să operăm dintr-o perspectivă multi-dimensională.

Necesitatea fundamentării unei strategii a securității globale derivă din considerentul teoretic și practic al dinamizării interdependențelor, interacțiunilor și implicit al creșterii amenințărilor asimetrice, factorilor de risc la nivelul sistemului mondial și a conflictelor identitare pe fondul stării anomice globale, în contextul tranziției globale.

Omenirea tranzitează un proces istoric de individualizare, invers celui de uniformizarea, care a dat naștere instituțiilor.

Instituțiile și conceptele statice sunt devalorizate de modul nou, dinamic, de viață individualizat și de tendințele globale de descentralizare administrativă, de auto-administrare socio - economică prin formarea unor comunități autonome

bazate pe promovarea de structuri de tip network, rețelare, antiautoritare, antiierarhice și policentrice în unele cazuri speciale.

Concepțiile de acest tip care tind să remodeleze lumea, sunt de inspirație libertariană și au fost amendate la timpul manifestării lor de administrația Reagan (1984).

Totodată, sociologii insistă asupra conceptului de turbulență mondială sau stare anomică desemnând anarhia globală.

Cu alte cuvinte fenomenul negării autorității, a ordinii și legăturilor heteronome, devine încetul cu încetul o realitate obiectivă, iar aceasta ar constitui baza istorico-conceptuală de revendicare a forțelor motrice de generare a conflictelor identitare noi, codul axiologic și comportamental de acțiune în spațiu global.

Totuși, globalizarea ne pune în fața judecății noastre două aspecte principale: autonomia socială și pierderea controlului decizional, executiv din partea instituțiilor considerate de *veche paradigmă* asupra indivizilor și mai ales a grupurilor substatate, subversive, de interese, care pot conduce la manifestarea unor centre de putere izolate, autarhice, care să alimenteze egoismele locale și plutocrațiile globale, a grupurilor suprastatale, și să schimbe echilibrele democratice, afectând securitatea regională, respectiv interregională.

Sursele de insecuritate pot fi multiple, deoarece unitatea globală realizată prin forme pluraliste de cooperare pornind de la componenta integrativă de unitate economică, politică socială, internațională, fiind mecanică și arbitrară să ducă nu la dizolvarea treptată a divizărilor și fragmentarismelor culturale psihologice, sociale, politice și moral-religioase ci la adâncirea lor.

De aceea cultura de securitate, multiculturalismul, dialogul intercultural, negocierea, întărirea mecanismelor de control, comunicare și a justiției sociale, precum și descurajarea defensivă, pot conduce la limitarea conflictelor identitare. Trebuie înțeles că o societate democratică nu exclude controlul, controlul social fiind un concept al sociologiei juridice, desemnând totodată trecerea de la controlul pur politic al statului, la societatea controlului.

Multiculturalismul departe de a fi un eșec, cunoaște o marcare și relansare profundă din punct de vedere nonformal.

Transferul autorității executive a statului de la nivel central unic la nivel local microsocietal poate genera riscuri pentru securitatea socială și statală a fiecărei entități naționale, mai ales că orice sursă de potențial este exploatată de o putere aflată în competiție, diferențele de potențial fiind speculate și capitalizate pe toate tronsoanele de interes de către grupurile de interese speciale.

Toate aceste realități conduc la o greșită redistribuire a puterii, capacitatea administrativă nefiind întărită, ci dimpotrivă dezintegrată de factori autarhici,

anarhici sau centrifugi și, mai ales, de subliniat în zonele unde funcționează grupuri conduse după reguli oligarhice, care parazitează sistemul social.

Sociologii au dreptate într-o anumită măsură în privința unei stări anomice globale (turbulență mondială), în condițiile polarizării societății, a apariției de noi grupuri identitare, de noi valori politice, sociale și culturale, care intră în conflict și opoziție cu valorile tradiționale ale lumii *vechi*.

Toate aceste aspecte indică de fapt schimbarea stării de civilizație, implicit a parametrilor sociali-istorici de referință.

Starea anomică impune realizarea imperativului politic și istoric de la HAOS spre ORDINE.

Anarhia care semnifică o stare de negare a legii, este rezultanta degenerării autonomiei care reprezintă legea pe care un individ sau o comunitate organizată de oameni o dau singuri.

La ora actuală omenirea tranzitează de la heteronomie, adică de la legea venită din afară la autonomie, ca urmare a procesului dezvoltării globalizării, a apariției unor noi valori de gândire și manifestării procesului istoric de individualizare de care aminteam.

Drumul spre noi conflicte

Conflictele identitare au marcat istoria ultimilor 10-20 ani prin apariția unui număr de conflicte (chiar armate) – de factură interetnică, separatistă, dar și a unor noi tipuri de conflicte identitare, odată cu aprofundarea diferențelor față de vecini și a refuzului procesului de compatibilizare la noua frontieră NATO.

Trebuie subliniat că dinamica conflictelor identitare pe spațiu interesului strategic depinde în evoluția ei de modul în care vor fi luate în considerare următoarele cauze favorizatoare:

- lipsa de omogenitate politică, economică, religioasă și etnoculturală, care reclamă programe și strategii de dezvoltare durabilă specifică prin valorificarea eficientă a resurselor locale și regionale;
- dezechilibrele regionale și de putere necesită soluții colective și armonizate, stabilirea responsabilităților instituționale europene, zonale și regionale pentru o gestionare statală și suprastatală a dezvoltării regiunilor;
- un singur actor regional sau chiar global nu poate gestiona eficient întregul evantai de probleme și aspecte și, mai ales, nu va putea face față presiunilor și intereselor politico-economico-militare din afara zonei de referință;
- reducerea decalajului de dezvoltare între regiuni, asigurarea accesului la educație, implementarea politicilor privind drepturile omului și a normelor culturii civice în comunitate, concomitent cu promovarea coeziunii și mobilizarea socială, reconstrucția spiritului comunitar, protecția juridică a drepturilor fundamentale

reprezintă instrumente ale factorilor de decizie, care să se constituie în eforturi programatice și interdependente pentru prevenirea conflictelor identitare cu implicații sociale, politice și generale;

- lipsa reformelor reale, a capacității administrative locale, a dezvoltării societății civile și implicării acesteia în proiecte și programe pentru implementarea dialogului formal/neformal, a toleranței și dialogului intercultural și interreligios, neasigurarea drepturilor minorităților și încurajarea tendințelor secesioniste sau dezvoltarea unor forme de autonomie economică, pe criteriul etnic ca urmare a scăderii gradului de implicare a statului în procese echitabile de dezvoltare unitară a societății și repartiție a resurselor.

În ceea ce privește situația globală se impun următoarele soluții de prevenire și eradicare a conflictelor identitare: continuarea dialogului interstatal și interreligios, prezervarea multiculturalismului și identității fiecărei națiuni, dezvoltarea durabilă, investiții în dezvoltarea instituțiilor democratice noi, întărirea și eficientizarea puterii administrative, eliminarea vidului legislativ și de putere, crearea mecanismelor de control social, combaterea corupției și anomiei globale/regionale, crearea unui complex de securitate zonal având la bază un parteneriat caracterizat prin dialog și cooperare inter/intraregională (statală), respectarea drepturilor și libertăților majoritare și minoritare fără discriminare pozitivă sau negativă și nu în ultimul rând promovarea culturii de securitate.

Totodată se impune folosirea în continuare a constrângerii juridice, militare și economice pentru izolarea grupurilor care amenință securitatea regională și globală.

BIBLIOGRAFIE

- CALOPĂREANU G., *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.
- DINU Ș., *Componenta etnico - religioasă a conflictelor*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.
- Institutul Național de Cercetări Economice, Institutul de Prognoză Economică – Academia Română, „Proiecții și scenarii de evoluție a creșterii economice în România, pe termen lung și foarte lung” Editura Academiei Române, București, 2012.
- ONIȘOR C., FRUNZĂVERDE S., *Arta strategică a securității și integrării europene*, Editura AS 92, Iași, 2003.
- PAUL V, *Asimetria strategică: riscuri, amenințări și conflicte asimetrice*, Editura

D.B.H., București, 2002.

SEBASTIAN S., „*Cartea Națiunii*”, Editura Fundației Internaționale Mihai Eminescu, București, 2008.

UDRESCU M, ANDRONIC B., *Tendințe privind amenințările globale și regionale în epoca globalizării*, articol în Revista de Științe Militare, nr. 1/2017.

**INFRAȚIUNI ECONOMICO-FINANCIARE CARE
FAVORIZEAZĂ ACTELE DE CRIMĂ ORGANIZATĂ
TRANSFRONTALIERĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ**

**ECONOMIC AND FINANCIAL OFFENCES THAT FAVOUR
TRANS-BORDER ORGANIZED CRIME ACTS WITHIN THE
EUROPEAN UNION**

Drd. Eduard Paul PETRESCUL*

***Rezumat:** Infracțiunile economico-financiare grave favorizează în majoritatea cazurilor actele de crimă organizată transfrontalieră din Uniunea Europeană. Din categoria acestor infracțiuni fac parte și următoarele: spălarea banilor negri; infracțiunile de corupție; contrabanda; bancruta frauduloasă; infracțiunile produse cu ajutorul sistemelor informatice sau de comunicații; deturnarea de fonduri; nerespectarea dispozițiilor cu privire la operațiunile de import-export; concurența neloială etc.*

***Cuvinte cheie:** fenomenul criminalității în statele Uniunii Europene; infracțiuni economico-financiare; crimă organizată transfrontalieră; agenții guvernamentale implicate împotriva criminalității economico-financiare.*

***Abstract:** Grave economic and financial crimes favor in most cases the organized crime acts in the European Union. Among these are the following crimes: money laundry; corruption; smuggling; fraudulent bankruptcy; crimes committed through the information systems; embezzlement; not obeying the dispositions regarding the import-export operations; unfair competition, etc.*

***Keywords:** criminality in the European Union states; economic and financial crimes; trans-border organized crime; governmental agencies involved in the fight against economic and financial crimes.*

După 11 septembrie 2001, atacurile teroriste din SUA, UE, Federația Rusă și alte țări „au demonstrat că în fața COT⁵⁷ și terorismului nu există țări invulnerabile, cum de altfel nu există state invulnerabile nici în fața dezastrelor naturale”.⁵⁸ Începând cu anul 2016, volumul tranzacțiilor valutare zilnice a atins valoarea de 1500 miliarde

*Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I” - Informații și securitate națională, email: eduard.petrescul@yahoo.com

⁵⁷ Crimei organizate transfrontaliere / transnaționale

⁵⁸ Eugen Siteanu, *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, Revista de Științe Militare nr. 3 / 2018, pag. 32

USD (de trei ori mai mare decât valoarea comerțului internațional), ceea ce îngreunează gestiunea riscului de schimb valutar.

Aspecte generale despre infracțiunile economico-financiare care sprijină actele de crimă organizată transfrontalieră

Este îndeobște cunoscut faptul că fenomenul criminalității economico-financiare cuprinde o gamă largă de infracțiuni (evaziunea fiscală, fraudă fiscală, spălarea banilor, corupție, finanțarea terorismului).

Multe agenții guvernamentale pot fi implicate în anumite etape de combatere a infracțiunilor economico-financiare, etape care includ: prevenirea, detectarea, investigarea și urmărirea penală a acestor infracțiuni și recuperarea pagubelor după înfăptuirea infracțiunii.

Unele agenții implicate în aceste etape diferite includ forțele de poliție și organizațiile de urmărire penală, care au un rol important în aplicarea legii. Anumite agenții, cum ar fi de exemplu administrațiile fiscale și organismele de supraveghere financiară au acces la informații concludente despre persoane fizice, corporații și tranzacții financiare care, prin corupție pot fi dezvoltate organizațiilor criminale.

Încă există o abordare unică a modului în care statele Uniunii Europene (UE) prevăd aceste agenții, iar structurile și competențele acestora diferă între ele. Activitățile care țin de responsabilitatea unei anumite agenții într-un stat poate fi responsabilitatea unei agenții diferite într-o altă țară. În mod similar, unele state pot înființa agenții interdependente pentru a desfășura activități care în alte țări sunt responsabilitatea unui domeniu mai mare.

Perceperea corectă a acestor diferențe este foarte importantă pentru aprecierea implicațiilor între diverse state a asemănărilor și deosebirilor și aranjamentelor tip inter-agenții de cooperare.

De pildă, în cazul în care responsabilitatea privind investigarea fraudei fiscale revine administrației fiscale sau poliției, aceasta va influența în mod direct aranjamentele de cooperare necesare pentru a facilita aceste investigații. Vom prezenta în continuare unele agenții cheie de luptă împotriva criminalității economico-financiare.

În orice stat, forța de poliție reprezintă, de regulă, agenția de primă importanță, care are responsabilitatea în punerea în aplicare a legii penale, protejarea proprietății și în prevenirea tulburărilor de orice fel în materie civilă.

Ca urmare a naturii de specialitate a diferitelor tipuri de infracțiuni financiare, în unele forțe de poliție s-au înființat echipe specifice pentru a face față la acest tip de abateri. Alte state au mai multe forțe de poliție diferite, responsabile pentru fiecare tip de activități infracționale.

Există astăzi mai multe tratate multilaterale, în care este prevăzută cooperarea internațională pentru combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Printre acestea pe locul întâi este Convenția Națiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transfrontaliere (Convenția de la Palermo), în care există o serie de măsuri pentru prevenirea, investigarea și urmărirea penală a unor infracțiuni (inclusiv spălarea banilor din cadrul infracțiunilor) și a infracțiunilor grave, care sunt transfrontaliere și implică un grup criminal organizat.

Totodată, Convenția ONU de combaterea traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope (Convenția de la Viena) prevede o serie de forme de cooperare internațională, printre care și confiscarea, extrădarea și asistență judiciară mutuală. Un alt instrument relevant în domeniu include Convenția de la Strasbourg cu privire la spălarea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și Convenția Consiliului Europei, cu privire la spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea veniturilor activității infracționale și destinate finanțării terorismului.

Uneori, cooperarea internațională în domeniul combaterii spălării banilor se face pe baza memorandumului de înțelegere între autoritățile competente implicate. Memorandumul de înțelegere propus de Grupul Egmont reprezintă un model pentru construirea unor astfel de memorandumuri, care conțin reguli privind schimbul de informații pentru facilitarea investigației și urmărirea penală a persoanelor implicate în spălarea banilor și în activități infracționale legate de spălarea de bani. Se remarcă faptul că modelul nu este obligatoriu, dar reflectă regulile de guvernare a schimbului de informații în cadrul Grupului Egmont.

În Uniunea Europeană sunt multe directive și regulamente în care se explică cooperarea internațională pentru prevenirea și combaterea spălării banilor. O altă directivă privind spălarea banilor (care abrogă Directiva precedentă 91/308/CEE) este Directiva 2005/60/CE privind utilizarea sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului (cunoscută sub numele de a treia Anti-Money). Această Directivă din 2005 se referă la instituțiile de credit și la unele persoane juridice și fizice ce lucrează în sectorul financiar. Conform directivei, entitățile și persoanele respective trebuie să aplice clientului *diligențele respective*, având în vedere riscul de spălare a banilor și a finanțării terorismului. În acest sens autoritățile naționale trebuie să ia măsuri ca să poată face față rapoartelor cu privire la tranzacțiile suspecte. Un alt instrument al UE, care se referă la cooperarea internațională, este Decizia Consiliului 2000/642/JAI cu privire la acordurile pentru cooperare între unitățile de informații financiare ale statelor membre în privința schimburilor de informații. Această decizie a Consiliului reprezintă fundamentul creării unui canal pentru informații protejat în scopul schimbului de informații între statele UE.

Cooperarea internațională în combaterea spălării banilor și finanțării terorismului se bazează pe legislația internă. Unele instituții internaționale se ocupă cu

sprijinirea statelor și pregătirea sau modernizarea unor structuri cu atribuții în domeniu.

Cadrul legislativ internațional de punerea în aplicare a măsurilor de combatere a spălării banilor este rezultatul efortului comun al Oficiului ONU pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) și al Fondului Monetar Internațional (FMI) pentru elaborarea modelului pentru spălarea banilor și finanțarea terorismului, în 2005, care înlocuiește legea inițială din 1999.

Astfel a fost actualizată legislația, bazată pe instrumentele internaționale relevante cu privire la combaterea spălării banilor și finanțării terorismului pentru a facilita adoptarea și adaptarea prevederilor legislative de către statele care intenționează să promulge legi împotriva spălării banilor și finanțării terorismului.

Totodată, ea propune inovații care pot să sporească eficiența acestor structuri și să ofere statelor mecanismele juridice ale cooperării internaționale.

Începutul noului mileniu a marcat pe plan internațional mari transformări geopolitice, de accelerare a fenomenului globalizării economice care a favorizat și fuziunea piețelor financiare naționale.

Trecerea la societatea informatizată a constituit premisa care a accelerat circulația capitalurilor deoarece nu au mai existat frontiere geografice, astfel că fiecare operator poate să obțină informații cu privire la cotațiile valutare sau fluctuațiile prețurilor pe piețele de capital, putând să facă cu ajutorul rețelelor informatice orice operații și tranzacții, din orice zone ale lumii.

Unul dintre efectele globalizării economice este circulația foarte rapidă a capitalurilor în lumea întreagă, producând dematerializarea banilor. Deși banii de hârtie sunt încă în circulație cele mai multe operații monetare implică unele transferuri electronice. Rețeaua informatică poate fi utilizată pentru executarea unor tranzacții financiare clasice, dar ultrarapide și foarte greu de urmărit (s-a introdus conceptul de *bani electronici*). În rețeaua de calculatoare, banii vechi sunt transformați în monedă virtuală, iar tranzacțiile efectuate ulterior sunt imposibil de urmărit, asigurându-se astfel caracterul anonim, în Amsterdam fiind deja înființată o societate comercială numită *DIGICASH*, care utilizează sistemul de plată cu bani virtuali.

Cele mai eficiente soluții în problema contracarării spălării banilor pe plan mondial sunt cooperarea internațională și sistemele de control, verificare și reglementări unitare în cadrul fiecărui stat. Fenomenul spălării internaționale a banilor este bazat pe exploatarea, de către operatorii financiari, a deosebirilor dintre reglementările financiare și bancare ale statelor lumii. Considerăm că spălarea mondială a banilor are efecte negative apreciabile asupra economiei internaționale din cauza deteriorării operațiunilor eficiente ale economiilor statelor lumii, coruperii lente a pieței financiare și reducerii încrederii publice în sistemul financiar internațional, mării riscurilor și stabilității sistemului, ce conduc toate împreună la scăderea ritmului de creștere economică internațională.

În scopul contracarării fenomenului, la nivel mondial s-au adoptat unele reglementări în domeniu:

- Convenția ONU de la Viena împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope (20 decembrie 1988), care statuează necesitatea confiscării bunurilor ce provin din unele infracțiuni, extrădarea infractorilor care au făcut trafic cu stupefiante, asistență juridică acordată mutual de către statele implicate, intensificarea cooperării între state;

- Convenția Consiliului Europei (de la Strasbourg) nr. 141 cu privire la spălarea, cercetarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din infracțiuni (8 noiembrie 1990). Câteva prevederi ale convenției: infracțiunea privind spălarea banilor se consideră că este comisă chiar dacă infracțiunea predicat este realizată în străinătate; spălarea banilor din culpă nu este o prevedere obligatorie; întărirea confiscării și a măsurilor asiguratorii; cooperarea judiciară și asistența tehnică.

- Directiva Consiliului Europei 91/308/CEE de la Bruxelles (10 iunie 1991) pentru prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor, amendată de Directiva nr. 2001/97/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene (2 decembrie 2001) care modifică Directiva Consiliului Comunității Europene nr. 91/308/EEC, adoptată la Luxemburg (10 iunie 1991). Această directivă reprezintă sursa de inspirație pentru legile de combatere a spălării banilor, care au fost adoptate de majoritatea țărilor, indiferent că sunt sau nu membre ale Comunității Europene;

- Directiva Parlamentului și a Consiliului European cu privire la prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și al finanțării activităților teroriste (9 august 2005);

- Decizia-cadru 2003/577/JAI din 22 iulie 2003 privind executarea în UE a ordinelor de înghețare a bunurilor sau a probelor;

- Decizia-cadru 2005/212/JAI (24 februarie 2005) cu privire la confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor care au legătură cu infracțiunea și care privesc unele aspecte ale cooperării judiciare în domeniul penal al înghețării și confiscării produselor, a instrumentelor și a altor bunuri având legătură cu infracțiunile.

Se impune stabilirea unei cooperări strânse între autoritățile competente din țările membre implicate în identificarea produselor ilicite și a altor bunuri care fac obiectul unei confiscări și luarea măsurilor care să permită comunicarea directă între aceste autorități.

În acest sens, în țările membre trebuie să existe oficii de recuperare a creanțelor cu competențe în aceste domenii, între care să se efectueze un schimb oportun de informații.

Traficul de droguri – sursă de finanțare a terorismului

Încă din timpuri străvechi oamenii au cunoscut drogurile care erau utilizate pe timpul unor ceremonii religioase în cadrul unor ritualuri mistice, pentru scopuri terapeutice sau pentru inducerea unei stări de plăcere, datorită efectelor produse de droguri asupra organismului omenesc. În acest context, cu 7000 de ani în urmă macul, care reprezintă materia primă din care se producea opiul, era scris pe tăblițele sumeriene din Mesopotamia.

Nici traficul și nici consumul de droguri nu pot fi oprite la frontierele naționale (geografice) ale unui stat, fiind fenomene transfrontaliere. În activități de acest gen sunt implicate rețelele de Crimă Organizată Transfrontalieră (COT) și o mulțime de persoane care obțin venituri enorme.

Directorul Biroului ONU privind Drogurile și Criminalitatea, a dat un comunicat de presă, arătând că s-a obținut o cantitate imensă de opiu (6100 tone) care reprezenta 92% din producția mondială și depășind cererea globală cu circa 30%.⁵⁹ Profiturile din culturile de opiu au atins suma de 3 miliarde de dolari (USD) în anul 2006, iar supraoferta de heroină nu a condus la scăderea prețului, însă a permis creșterea purității heroinei care determină mai multe decese din cauza supradozei.⁶⁰

Pe teritoriul Afghanistanului, în 2006, au fost cultivate 156 000 ha cu mac, dar acesta nu este singurul stat producător de opiu, fiind cunoscute și altele: Myanmar (suprafața cultivată cu mac în această țară era de 32 800 ha în anul 2005 din care s-a scos o producție de 312 tone opiu), Mexic (cu o suprafață de 3300 ha de cultură de mac și 69 de tone de opiu în același an), Pakistan (61 de tone de opiu), Columbia (28 de tone de opiu în 2005) și Laos (14 tone)⁶¹.

Capturile de opiacee pe direcția de trafic Afghanistan-Europa reprezintă procentul cel mai mare (peste 80%) din totalul capturilor care se fac pe plan mondial, ceea ce reflectă că producția de opiu din Afghanistan este pe locul unu la nivel mondial. Pe ruta Afghanistan-Turcia-Bulgaria-România-Germania și Olanda sunt transportate ilegal cele mai mari cantități de opiacee.⁶²

Aproximativ 0,4% din populația globului sunt persoane care au vârste între 15 și 64 de ani care consumă opiacee. Majoritatea cererilor de tratament din Asia și din Europa sunt făcute pentru consumul de opiacee. Peste jumătate din numărul consumatorilor de opiacee sunt din Asia.⁶³

Din datele statistice, recente, în zona Europei de Est și în Asia Centrală, există

---

⁵⁹ *Drugs chief calls for extra resources to help NATO target Afghan opiu*, Brussels, UNODC Press release, 12 September 2006, http://www.unodc.org/unodc/en/press_release_2006_09_12.html.

⁶⁰ *Idem*.

⁶¹ Oficiului ONU pentru Droguri și Criminalitate (UNODC), WDR 2006, p. 57.

⁶² *Ibidem*, p. 63.

⁶³ *Ibidem*, p. 74.

trei rute de trafic de droguri (heroină și opiu), din Afganistan în întreaga lume, inclusiv în UE⁶⁴:

1) ruta drumului mătășii pentru livrarea din Afghanistan către Iran, prin Azerbaidjan și pe Marea Neagră spre UE;

2) ruta de nord pentru heroina afgană care pătrunde pe piața mondială prin Uzbekistan, Kazahstan, Rusia și în continuare spre UE;

3) ruta balcanică ce trece prin Pakistan, Iran, Turcia, Bulgaria, România, Ungaria spre Austria, Germania, Olanda și Marea Britanie.

Există informații că în anul 2005, culturile de coca din Columbia, Bolivia și Peru se întindeau pe o suprafață de 159 600 ha, iar producția de cocaină era de aproximativ 910 tone (640 de tone în Columbia, 180 de tone în Peru și 90 de tone în Bolivia)⁶⁵.

Traficul de cocaină se face pe ruta Columbia, Mexic, Statele Unite ale Americii sau spre UE prin Spania.

Rolul Spaniei în traficul internațional de cocaină se explică prin doi factori: poziția geografică, între Oceanul Atlantic și Marea Mediterană și turismul excesiv din această țară.

Producția de droguri de tip amfetaminic (ATS), este destul de diversificată: amfetaminele (amfetamine, metamfetamine), Ecstasy (MDMA și alte produse sintetice) și alți stimulenți sintetici (methcathinone, phen-termine, fenetylline etc.).

Pornind de la consumul estimat de la capturile de ATS și de precursori utilizați la fabricarea drogurilor de tip amfetaminic, Biroul ONU privind Drogurile și Criminalitatea a apreciat pentru anul 2004 o producție de 480 de tone (290 de tone de metamfetamine, 63 de tone amfetamine, 126 de tone Ecstasy). Producția de ATS a crescut în anii 1990 și a ajuns la cantitatea maximă în anul 2000, apoi a scăzut între 2001-2003, iar din anul 2004 a început din nou să crească.⁶⁶

Aproximativ 60% (15 milioane de oameni) din consumatorii de amfetamine pe plan mondial, sunt în Asia, în Europa sunt 2,7 milioane. În Europa sunt peste 3 milioane de consumatori de Ecstasy (40% din numărul consumatorilor la nivel mondial). În America de Nord a scăzut consumul de Ecstasy începând cu anul 2000⁶⁷.

UE este acum nu numai principala piață de stimulente (Ecstasy și amfetamine), ci și de producătoare de astfel de droguri sintetice, principalul furnizor fiind Olanda. Principalele rute pentru drogurile sintetice, sunt spre Europa Occidentală (Olanda, Belgia, Germania), către Europa de Est (în România) și spre Europa de Nord (în țările

---

⁶⁴ Hasanov Eldar, *Infraționalitatea în domeniul drogurilor și lupta împotriva ei în Uniunea Europeană*, Editura Ideea Europeană, București, 2007, pp. 19-20.

⁶⁵ UNODC, WDR, p. 82.

⁶⁶ Ibidem, p. 123.

⁶⁷ Ibidem, pp. 143, 147.

baltice și Comunitatea Statelor Independente)⁶⁸.

În ceea ce privește canabisul, Marocul este principalul producător de hașiș din lume. Suprafața pe care se cultivă canabis, în anul 2005 a fost de 72 500 ha, adică o reducere de circa 40% în raport de anul 2004.

Marocul furnizează droguri pentru piețele ilicite din America de Nord și Europa Occidentală. Cel mai mare consum al rășinii de canabis este Uniunea Europeană, cu 70% din volumul global al capturilor din anul 2004. Marocul este principalul furnizor al rășinii de canabis, urmat de Pakistan, Afghanistan, Albania și Olanda.

De-a lungul timpului s-au identificat 176 de țări furnizoare de canabis, întrucât canabisul se poate cultiva aproape oriunde, inclusiv în gospodării. Totuși, s-a estimat că în America de Nord se producea cea mai multă iarbă de canabis care este consumată în regiune. După estimările Statelor Unite ale Americii, o cantitate de 10 100 tone de iarbă de canabis s-a produs în anul 2005 în Mexic. Alte țări sursă sunt Marocul, Africa de Sud, Columbia, Nigeria, Kazahstan, Filipine, Egipt.

Canabisul este drogul cu cel mai mare consum din lume, apreciindu-se că pe plan mondial 162 milioane de persoane au consumat canabis în anul 2004 (3,9% din populația lumii).⁶⁹

Într-un raport de evaluare din anul 2008, aproximativ 200 de milioane de persoane au consumat droguri cel puțin o dată pe an (4,8% din populația globului), 2,7% consumând droguri o dată pe lună, iar 0,6% sunt consumatori dependenți.

În conformitate cu același raport, în anul 2005, în Europa, s-au înregistrat 34 de milioane de consumatori de droguri (23 milioane-canabis, 4,5 milioane-cocaină, 3 milioane-Ecstasy, 2 milioane-amfetamine și 1,5 milioane-opiacee).

Cel mai consumat drog din lume, rămâne în continuare canabisul, cu un număr de 158,8 milioane de consumatori.

Potrivit datelor furnizate de Agenția Națională Antidrog, în România există aproximativ 40 000 de consumatori de droguri (25 000 se află în București), însă considerăm că numărul acestora este mult mai mare decât cel din statisticile oficiale.

După anul 1989 în România traficul de droguri a cunoscut o dezvoltare deosebită și țara noastră s-a transformat dintr-o zonă de tranzit, într-una de depozitare și consum al acestor droguri.

Agenția Națională Antidrog a realizat un studiu⁷⁰ privind consumul de droguri din România. Conform studiului efectuat pe un eșantion de 3500 de indivizi a rezultat că drogurile cunoscute de peste 50% din populație sunt: canabisul, cocaina, Ecstasy și heroina și că acestea sunt consumate de regulă de persoane tinere, drogul cel mai consumat fiind canabisul.

---

⁶⁸ Hasanov Eldar, *op. cit.*, pp. 23-24.

⁶⁹ Ibidem, pp. 103-117.

⁷⁰ www.ana.gov.ro/10.02.2006/Raport_national_2006.pdf.

Într-un alt studiu⁷¹, publicat în anul 2005, a rezultat că 4% din tinerii chestionați au consumat cel puțin o dată droguri ilegale.

Studiile referitoare la elevii din școli și la populația generală, din România, ne dezvăluie că în special cannabisul se consumă cel mai des de către tineri. În anul 2014, cannabisul și heroina erau pe primul loc la consumul de droguri pentru care s-au înregistrat cele mai multe tratamente. Dar în anul 2015, cannabisul a trecut pe primul loc la numărul cererilor de tratament în spitale. De exemplu, din totalul persoanelor consumatoare de droguri care au necesitat un tratament în 2015, ponderea o dețin persoanele consumatoare de cannabis care au avut nevoie de servicii de asistență (39,3%).

Cantitatea de cannabis capturat, în anul 2015, este cea mai mare în raport cu celelalte droguri (44,3% din cantitatea totală de droguri capturate).

De asemenea, există o tendință de creștere a consumului de noi substanțe psihoactive, confirmată de datele privind numărul persoanelor tratate ca urmare a consumului de droguri. Față de anul 2014, în 2015 s-a constatat o dublare a numărului de cazuri de tratament din cauza consumului noilor substanțe psihoactive.

Opiaceele (heroina) injectabile sunt folosite de consumatorii din București (proporția celor care au solicitat tratament pentru consumul de opioide reprezintă în anul 2015, 32,6% din numărul total al persoanelor tratate, față de 41,7% în 2014).

Traficul ilicit de droguri reprezintă un fenomen deosebit de complex și tragic al omenirii secolului XXI cu consecințe devastatoare asupra securității naționale, regionale și internaționale. Mari sume de bani care provin din traficul și consumul de droguri sunt folosite pentru finanțarea actelor de terorism.

În fiecare an, miliarde de dolari USD și sute de mii de persoane sunt antrenate în acest carusel al pierzaniei și al morții astfel încât traficul și consumul de droguri reprezintă un adevărat flagel.

Această cangrenă a umanității a început să amenințe și România care, imediat după anul 1989 când a început dezvoltarea rutei balcanice a traficului de droguri, era doar un stat de tranzit, în ultimii ani a devenit o piață de desfacere.

Ca argumente aducem numărul mare de persoane care au fost cercetate nu numai pentru trafic, ci și pentru consum de droguri, cantitățile din ce în ce mai mari depistate și confiscate care au ajuns astăzi de ordinul tonelor de droguri, numărul din ce în ce mai mare de persoane care au fost internate în spitale și mai ales numărul mare de decese care au avut drept cauză drogurile.

Combaterea traficului de droguri și consumului ilicit al lor a fost și încă este la nivel național, zonal, regional și global o problemă socială presantă, dramatică și

---

⁷¹ Studiul „Consumul de droguri în rândul tinerilor din România”, dat publicității în anul 2005, pe www.ana.gov.ro/10.02.2006/Raport_national_2006.pdf.

complexă pentru că traficul de droguri reprezintă o crimă sau o activitate criminală cu caracter transfrontalier care se desfășoară conform legilor economiei de piață și are ca scop imediat distribuirea drogurilor spre centrele de consum, iar ca scop final obținerea unor fabuloase beneficii (profituri) fapt pentru care se justifică interesul pe care fiecare stat îl are în orientarea cât mai eficientă a politicii proprii de luptă antidrog, în scopul apărării cetățenilor proprii și salvării valorilor socio-morale ale statului de drept.

Spălarea banilor – o formă de crimă organizată care sprijină financiar actele de terorism

Agenții internaționale de acțiune financiară privind combaterea spălării banilor

Grupul Egmont înființat în anul 1955, a avut inițial reprezentanți din 24 de state și astăzi are un număr de 48 de membri. Scopul acestuia este axat pe cooperarea internațională între agențiile statelor membre angajate în luptă internațională împotriva spălării banilor. Între agențiile naționale se fac schimb de informații financiare privind spălarea banilor, pe baza memorandum-urilor de înțelegere bi și multilaterale.

Conceptul de Unitate de Informare Financiară (UIF) este o componentă necesară de informare a comunității internaționale despre lupta împotriva spălării banilor și finanțării terorismului. În scopul îndeplinirii standardelor de membru Egmont o UIF trebuie să fie o societate sau o entitate cu capacitatea de a descoperi activități infracționale financiare în scopul combaterii crimelor financiare (cum ar fi cele de finanțare a terorismului și spălării banilor). Grupul Egmont a crescut de la 14 unități la un număr de 116 UIF. Acest grup a devenit o structură de unități independente ce conlucrează împreună, în scopul întăririi rezistenței economice și combaterii spălării banilor și terorismului financiar.

Grupul reprezintă o rețea internațională pentru îmbunătățirea interacțiunii cu UIF în sfera schimbului de informații și cooperării lor. Egmont Secure Web este un sistem pe internet care permite comunicarea membrilor unul cu celălalt, prin e-mailuri securizate, asigurând schimbul de informații pe caz, cum ar fi de exemplu analiza privind evaluarea, tipologii, instrumentele analitice și evoluții tehnologice.

Egmont are șapte reprezentanți regionali. Reprezentarea regională include un reprezentant din Asia, doi din Europa, doi din cele două Americi, unul din Africa și unul din Oceania. Grupurile de lucru promovează cooperarea realizării de studii și tipologii, folosirea datelor prelucrate de către UIF despre o diversitate de subiecte utile pentru aplicarea legii. De asemenea grupul de lucru realizează colaborarea și schimbul de informații în domeniul IT, între membrii Egmont, pentru a spori eficiența în alocarea resurselor asistenței tehnice a sistemelor IT.

Spălarea de bani

O altă infracțiune a vremurilor noastre este fenomenul spălării banilor, despre care s-au scris însă mai puține lucrări de specialitate. Cadrul legal este definit în Legea nr. 656/2002 republicată, privind prevenirea și sancționarea spălării banilor și instituirea anumitor măsuri pentru prevenirea și combaterea finanțării terorismului. Forma actuală este cea aflată în vigoare începând cu data de 1 februarie 2014.⁷² Anterior apariției Legii nr. 656/2002 spălarea banilor era reglementată prin Legea nr. 21/1999⁷³ pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, care a fost în vigoare până la data de 12 decembrie 2002 (data apariției Legii nr. 656/2002).

Unii autori arătau într-o lucrare de specialitate⁷⁴ că expresia de *spălare a banilor* este legată de gangsterul american Al Capone care pe timpul prohibiției din Statele Unite ale Americii a înființat în Chicago câteva spălătorii de rufe prin intermediul cărora ascundea proveniența banilor pe care îi câștiga din infracțiunile de contrabandă, evaziune fiscală și trafic de persoane asigurând o aparență de legalitate a acestor sume. Câștigurile rezultate din infracțiuni erau înscrise în contabilitate și declarate ca fiind încasate din activitățile economice, cu toate că doar o mică parte din sumele declarate se obținuse din prezentările de servicii.

Parcursul banilor proveniți din infracțiuni reprezintă un circuit foarte complex pentru a nu se cunoaște proveniența lor. De aceea din punct de vedere probatoriu, organele de cercetare penală sunt nevoite să ducă o muncă de sisif ca să evedențieze toată activitatea infracțională deseori fiind necesari ani întregi pentru descoperirea și dovedirea întregii activități infracționale.

Se știe deja că spălarea banilor reprezintă un fenomen în dezvoltare continuă, tehnicile utilizate în operațiunile de spălare de bani fiind mereu noi și tot mai sofisticate. Infracțiunile sunt ascunse în umbra unor tranzacții complexe, care cuprind transferuri internaționale segmentate în sume foarte mici de bani și mereu depuse pe numele altor persoane, cu ajutorul unor experți bancari și contabili, chiar și al unor brokeri, notari și avocați.⁷⁵

Oficial, sintagma de spălare de bani a apărut pentru întâia oară în faimosul scandal Watergate (1972), atunci când sumele de bani culese ilegal pentru campania de

⁷² Legea nr 656/2002 a fost republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 702 din 12 octombrie 2012, rectificarea acesteia fiind, la rândul său publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 117 din 1 martie 2013.

⁷³ Publicat în Monitorul Oficial Nr 18 din 21 ianuarie 1999.

⁷⁴ M.A. Hotca, N. Neagu, M. Gorunescu, A.C. Galetschi, A. Sitaru, *Ghidul penal al omului de afaceri. Consecințe penale ale activității economice ilicite*, Editura Universul Juridic, București, 2015. Articolul la care facem referire a fost extras din această lucrare și publicat la data de 3 februarie 2016 pe site-ul <http://www.universuljuridic.ro/spalarea-banilor>.

⁷⁵ R. Jurj-Tudoran, D.D. Șaguna, *Spălarea banilor. Teorie și practică judiciară*, Ediția a 2-a, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 4.

realegere a președintelui Nixon s-au transferat în Mexic și apoi au fost transferate înapoi cu sprijinul unor companii din Miami. În același an a apărut și termenul de *money laundering* (spălarea banilor) ziarul britanic „The Guardian” definind această șmecherie ca pe o veritabilă spălare. Scandalul Watergate s-a sfârșit cu demisia președintelui Nixon și a avut un rol determinant în adoptarea unor amendamente la *Freedom of Information Act* din anul 1986, dar și a unor legi care impun obligatoriu transparență financiară pentru membrii administrației.

În baza art. 2, lit. a) din Legea nr. 656/2002, noțiunea de spălare a banilor este infracțiunea definită de art. 29 din acest act normativ, care este inclus în Capitolul IV *Răspunderi și sancțiuni* (forma actuală este cea de după rectificare).

În textul aliniatului 1 al articolului 29 se prevede că infracțiunea de spălare a banilor este pedepsită cu închisoarea (3 la 10 ani) în „trei situații: a) schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provine din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri ori în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei; b) ascunderea ori disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situației, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni; c) dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni”⁷⁶.

În conformitate cu aliniatul 2 al articolului, tentativa (pentru fiecare dintre cele trei situații) este pedepsită, iar aliniatul al treilea stabilește că persoanei juridice respective i se aplică una sau mai multe pedepse complementare stipulate în articolul 136 alin. 3 lit. a)-c) din Codul Penal, în afară de pedeapsa amenzii.⁷⁷

În scopul relevării importanței acordate de legiuitor acestei infracțiuni atât de sensibilă, ultimul alineat prevede că textul incriminator este aplicat chiar dacă infracțiunea din care provin bunurile nu a fost comisă pe teritoriul României, ci în străinătate.

Totodată, în legătură cu cele menționate și pentru încurajarea aducerii la cunoștință instanței, a săvârșirii infracțiunii de spălare a banilor din cauza dificultăților în descoperirea unor astfel de fapte, prin prevederile articolul 30 din legea menționată s-a introdus cauza de reducere la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege pentru persoanele care au comise infracțiunea de spălare a banilor și care pe timpul urmăririi

⁷⁶ Crețu Daniel, *Evaziunea fiscală și spălarea de bani-prezentare generală*, articol în Revista de investigare a criminalității, Anul IX, nr. 1/2016, p. 354.

⁷⁷ Art. 136, alin. 3. Pedepsele complementare sunt: a) dizolvarea persoanei juridice; b) suspendarea activității sau a uneia dintre activitățile persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani; c) închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani.

penale este de acord să denunțe și chiar denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au participat la săvârșirea infracțiunii.

Acest aspect ține de rațiuni de politică penală a statului, iar scopul final este identificarea întregului lanț de fapte, dar și a altora pe care organele în drept nu le pot descoperi.

Se subînțelege că pentru a se putea stabili dacă este vorba de o infracțiune de spălare de bani, textul articolului 29 din Legea nr. 656/2002 trebuie coroborat cu întregul text al actului normativ, în spiritul jurisprudenței Curții Constituționale a României (în primele articole sunt câteva definiții utile ale noțiunilor cu care se lucrează). Așa se constată în textul articolelor 3, 4 și 5 prin care legiuitorul a acoperit întreaga plajă de operațiuni, de persoane, de noțiuni concrete sau abstracte, care se regăsesc în domeniile financiar și fiscal.

Inițial, în România, infracțiunea de spălare de bani a fost incriminată în legătură directă cu infracțiunea de trafic de droguri (o infracțiune premisă), dar apoi extinzându-se și la alte infracțiuni. Deoarece în cazul spălării banilor există întotdeauna această situație premisă, aceasta fiind deosebit de importantă pentru organele de cercetare penală întrucât relevă perioade concrete diferite, căci existența infracțiunii depinde, corelativ, de săvârșirea, anterior, a altei infracțiuni din care provin banii sau bunurile ce vor fi supuse procesului de spălare. Astfel, inclusiv jurisprudența în domeniu face referire la cele două infracțiuni strâns legate, implicând cel puțin două persoane, una fiind așadar infracțiunea principală, iar cealaltă infracțiunea premisă denumită infracțiune predicat.

De asemeni, jurisprudența a stabilit că în scopul ajungerii la condamnarea pentru săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor, nu este obligatoriu ca făptuitorul să fi fost anterior condamnat pentru infracțiunea predicat, dar aceasta din urmă trebuie să existe. Este, deci, vorba despre *„practica instanței supreme care ia decizia pronunțată a relevat caracterul de sancționare autonomă a infracțiunii de spălare de bani. A arătat Înalta Curte, făcând trimitere la articolul 9 paragraful 5 din Convenția de la Varșovia din anul 2005, că această infracțiune poate subzista în condițiile în care nu a intervenit condamnarea prealabilă a autorilor infracțiunii primare, infracțiunea predicat, deoarece instanța investită cu judecarea infracțiunii de spălare a banilor este obligată, în virtutea rolului activ, să verifice, în baza probatoriului administrat în cauză, existența condițiilor de vinovăție cu privire la săvârșirea infracțiunilor care au produs sumele de bani supuse spălării.”*⁷⁸

Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCJ) a mai precizat și ideea că infracțiunea de spălare a banilor există dacă răspunderea penală în cazul infracțiunii predicat s-a prescris, bazat pe argumentul că această infracțiune de spălare de bani are un regim de

---

⁷⁸ Î.C.C.J., Secția penală, dec. Pen. Nr. 609/2014, astfel cum aceasta apare pe site-ul www.scj.ro.

sanționare propriu, independent de al infracțiunii scop, iar termenul de prescripție a răspunderii penale este calculat în funcție de limita maximă a pedepsei prevăzute pentru infracțiunea de spălare de bani.

Din perspectiva conținutului infracțiunii de spălare a banilor, majoritatea autorilor fac trimitere la existența celor trei etape: plasarea, stratificarea și integrarea. Plasarea, prima fază, constă în deplasarea fizică a sumelor obținute din infracțiuni în scopul separării de masa infracțională pentru a nu putea fi depistată de organele care aplică legea. În etapa a doua, stratificarea, se stabilește acțiunea de mișcare a banilor prin mai multe conturi, pentru a se ascunde sursa, proveniența. Tranzacțiile financiare au ca scop să înșele organele de cercetare, dar totodată și să asigure anonimatul. Ultima etapă, integrarea, reprezintă procesul de reîntoarcere a banilor (bunurilor) spălate și introducerea lor în circuitul legal, aparența fiind aceea a provenienței din activități legale.⁷⁹

În România s-a înființat în temeiul Legii nr 656/2002, Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor. În conformitate cu Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului, aprobat prin H.G. nr 1599/2008⁸⁰, obiectul de activitate al Oficiului este instituirea măsurilor de prevenire și combatere a finanțării terorismului și de prevenire și combatere a spălării banilor, în care scop primește, analizează și prelucrează informațiile și sesizează toate autoritățile abilitate prin lege sau se sesizează din oficiu în momentul în care ia cunoștință, pe orice cale, despre orice tranzacție suspectă, în condițiile legii. Rolul său este foarte important în identificarea activității infracționale de spălare a banilor, având strânse conexiuni și cooperând permanent cu organisme de specialitate din alte țări, la nivel UE și chiar la nivel internațional.

Diversitatea acestor infracțiuni, cu care se confruntă organele de cercetare judiciară, este din ce în ce mai vastă, pe măsura apariției de mijloacele infracționale tot mai complexe, pentru contracararea cărora sunt necesare resurse financiare, umane și materiale consistente. Este evident că fenomenele de evaziune fiscală și cel al spălării banilor nu pot să dispară repede, din contră, până acum s-a constatat o evoluție continuă a lor, o infracționalitate crescândă. Stabilirea gradului de contracarare a acestor fenomene poate fi însă constatat prin existența unui număr de condamnări pronunțate de instanțele judecătorești, și de recuperarea prejudiciilor uriașe.

Perioada actuală este caracterizată de o accentuare a procesului de globalizare și o creștere a interdependențelor și interacțiunilor din domeniul economic, politic, cultural și social care au determinat creșterea masivă a valorii capitalurilor provenite din activitățile de crimă organizată și cerința presantă pentru reciclarea sumelor

---

⁷⁹ R. Jurj-Tudoran, D.D. Șaguna, *op. cit.*, p. 82.

⁸⁰ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 841 din 15 decembrie 2008.

obținute ilicit. În consecință, rețelele crimei organizate au ajuns la o putere financiară prin care pot influența și controla unele state, sectoare importante ale economiei, finanțelor, politicii și administrației.

În oricare formă de crimă organizată profitul reprezintă motivul principal al activităților criminale. Unii consideră spălarea banilor o categorie de crimă organizată independentă, dar aceasta se asociază de mulți autori cu câteva forme ale crimei organizate, în mod deosebit cu traficul de droguri și cu terorismul în scopul obținerii de câștiguri ilicite enorme.

În esență, prin spălare de bani se înțelege procesul în care câștigurile rezultate din activitățile criminale sunt disimulate pentru a li se pierde și a li se ascunde sursa lor ilegală (murdară).

În literatura de specialitate sunt multe definiții ale sintagmei spălare de bani și este normal să le analizăm succint pe cele considerate de noi ca fiind definitorii. Specialiștii în materie consideră că spălarea de bani reprezintă un proces, fie un ansamblu de acțiuni care urmăresc să ascundă originea și posesia sumelor de bani care au provenit din activități ilicite printr-o serie de tranzacții de acoperire prin care să redeva caracterul aparent legal al acestor profituri.

Istoria ne arată că spălarea banilor este o activitate veche cu origini în perioada Evului Mediu, când Biserica Catolică a condamnat cămătăria, iar negustorii și cămătarii au făcut uz de unele metode în scopul disimulării dobânzilor percepute în schimbul împrumuturilor acordate.

Din perspectivă semantică/etimologică, sintagma spălare de bani a fost folosită începând cu anii 1920 în SUA, când câteva grupuri infracționale mafioate au început unele afaceri de genul spălătoriilor auto și celor de rufe, prin intermediul cărora se justificau sumele de bani care proveneau din activitățile ilegale.

Procesul de globalizare a răspândit în întreaga lume mijloacele electronice de informare financiară, tehnologia de vârf și mijloacele moderne de comunicații, care au permis ca banii să se transfere din ce în ce mai rapid oriunde în lume. Totodată, pe măsură ce banii murdari își pierdeau urma în sistemul financiar internațional, era tot mai greu să se identifice sursa acestora. Din cauza caracterului subversiv al procesului de ascundere a banilor, fenomenul și banii murdari din circuitele ilegale sunt greu de depistat și cuantificat. Studiile elaborate de UNODC ne dezvăluie că anual suma totală a banilor spălați pe plan internațional ajunge la valoarea de 2,5% din PIB-ul global, adică la un total de la minim 800 miliarde dolari până la 2 trilioane dolari USD. Datorită dezvoltărilor sistemului financiar internațional din ultimele decenii, de dolarizare a piețelor negre, de denominare financiară și de progres al pieței europene și al secretului bancar, procesul de identificare și confiscare a banilor negri a fost împiedicat și chiar blocat.

Infrafracțiuni economico-financiare în România

Crima organizată a devenit un fenomen omniprezent în societate și o amenințare la adresa securității naționale și o adevărată frână a dezvoltării economice a statelor. Crima organizată și corupția merg mână în mână deoarece organizațiile criminale nu-și pot realiza obiectivele fără a corupe pe funcționarii din economia națională și din instituțiile statului. De aceea există funcționari corupți începând cu funcțiile mici și ajungând până la cele mai înalte. După anul 1989 în România s-au format și s-au organizat anumite grupuri de interese economice care au corupt politicieni cu funcții înalte. În acest fel au apărut rețelele de crimă organizată care au acționat în secret, în grup, sistematic pentru a influența deciziile luate de instituțiile statului prin corupție, șantaj și chiar violență.

Din cele menționate anterior rezultă că prin influențarea demnitarilor corupți se pot adopta sau respinge unele decizii care să favorizeze crima organizată și se poate asigura securitatea acelor organizații criminale. După 1990, criminalitatea economico-financiară a reușit să-și infiltreze agenții lor în partide politice, în sindicate, în unele instituții ale statului, inclusiv în instanțele de judecată.

S-a constatat că de mulți ani crima organizată acționează în deplin secret și câștigă nelegal/ilegal profituri fabuloase, organizându-și activitatea pe carteluri, pe teritorii și dispune de monopol în diferite domenii/sfere. Totodată, crima organizată aplică metode criminale în economie, finanțe etc. și este un pericol major împotriva statului pentru că are o mare putere financiară cu ajutorul căreia deturneză procesele democratice și manipulează/conduce în secret procesele din economie, politică, justiție și domeniul social. Astfel, crima organizată a reușit să dezorganizeze activitățile politice, sociale și spirituale distrugând independența justiției.

Prin crimă organizată se înțelege un tip/fel distinct de criminalitate deși se aseamănă cu criminalitatea de grup, cu crima profesională și cu cea de recidivă. Crima organizată este legată de activitățile criminale transnaționale, având caracter internațional (regional, continental și intercontinental), care a cunoscut o largă extindere datorită fenomenului globalizării, a tehnologiei IT&C, a proceselor economice, financiare și a transporturilor. Crima organizată funcționează pe bază de amenințări, corupție și șantaj în care actorii sunt marii maeștri criminali.

Fiecare organizație criminală are cel puțin un interlop corupător care identifică funcționarii care pot fi corupți și pe care îi mituiește, îi șantajează și îi intimidează; este vorba de funcționarii din poliție, jandarmerie, justiție, guvern, Parlament, dar și cei din mediul economico-financiar.

Dezvoltarea criminalității economico-financiare a fost favorizată de un ansamblu de factori naționali și internaționali printre care amintim: apariția și evoluția noului concept al *spațiului european comun* care a creat niște oportunități formidabile criminalității economico-financiare datorită universalității rețelelor Uniunii Europene;

mecanismele fragile, insuficient dezvoltate și verificate în practica economică de fostele țări socialiste; scăparea de sub control a fenomenului imigraționist din statele membre ale UE și apariția unor rețele ale criminalității economico-financiare pe criterii etnice ce au devenit niște insule de criminalitate greu de contracarat de instituțiile statului din cauza diferențelor lingvistice, culturale și manierei inedite în care funcționează; revoluția IT&C a determinat creșterea nivelului de flexibilitate și mobilitate a rețelelor criminalității economico-financiare; libera circulație a persoanelor și bunurilor în spațiul UE a creat condiții excepționale de dezvoltare a activităților criminalității economico-financiare.

Corupția se clasifică în funcție de nivelul la care se comit actele de corupție în: crima stradală, crima în afaceri și crima instituționalizată. Primele două fac parte din crima administrativă reprezentând mita ce se dă vameșului, doctorului, polițistului de controlul circulației, iar ultima formă se referă la cele mai înalte funcții publice, până la vârful statului, până la *corupția de stat*. Prin crima instituționalizată se înțelege luarea deciziilor guvernamentale sau politice în favoarea intereselor particulare sau de grup.

Faptele noi care sunt comise azi nu se mai pot contracara/combate cu ajutorul vechilor strategii și măsuri/acțiuni ale forțelor de ordine publică, serviciilor de informații și autorității judecătorești (instanțelor judecătorești și Ministerului Public), ci printr-o nouă strategie de cooperare a acestor forțe și participarea opiniei publice la acțiuni de ajutorare a lor.

Securitatea națională și în special criminalitatea economico-financiară nu poate fi de competența doar a unei instituții naționale indiferent de categoria ei (armată, ordine publică, siguranță națională, instanțe judecătorești, serviciu secret, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), Direcția Națională Anticorupție (DNA) etc.

Strategiile de combatere a criminalității economico-financiare trebuie să asigure angajarea cetățenilor României în lupta împotriva criminalității economico-financiare pentru ca aceasta să nu mai aibă caracter generalizat și instituționalizat și să nu mai afecteze întreaga economie națională și administrație.

În procesul globalizării se diferențiază două tendințe opuse: unele benefice și altele negative; printre acestea din urmă se remarcă criminalitatea economico-financiară și corupția care distruge sistemele economico-financiare și instituțiile statelor democratice pe fondul unor legi ineficiente, a relațiilor ilegale dintre domeniile economice, politice și administrației de stat și a slabei cooperări dintre ministerele și alte instituții ale statului/care au atribuții în combaterea criminalității economico-financiare.

În țara noastră, timp de peste 25 de ani, s-au abrogat unele legi, fără nici un discernământ fără a se înlocui cu altele, sub motivul că aparțineau unui alt guvern, care au instaurat haos și vidul legislativ în societatea românească. În plus, legile sau

ordonanțele de guvern elaborate și aprobate la repezeală de Parlament sau de Guvern au favorizat proliferarea criminalității economico-financiare și marii corupții (crime instituționalizate). Instituțiile statului specializate în lupta împotriva criminalității economico-financiare trebuie să ia măsuri drastice în scopul limitării puterii criminalității economico-financiare, diminuării acesteia și pe termen lung, eradicării fenomenului de criminalitate economico-financiară, ceea ce este foarte greu de realizat.

Guvernul, Parlamentul și alte instituții naționale nu au acționat mereu eficace și eficient împotriva COT, ci cu unele erori grave în domeniul legislativ:

- apariția unor grave incoerențe sau lacune în cuprinsul unor legi și O.G. (OUG) cum ar fi, de exemplu: ambiguitatea unor reglementări sau chiar lipsa lor, tratarea în legi diferite a unor infracțiuni/contravenții fără o delimitare exactă între acestea, modificarea frecventă a unor legi (acte normative), ceea ce conducea la unele confuzii în interpretarea legilor;

- instabilitatea cronică a reglementărilor juridice;

- abrogarea frecventă a unor reglementări și existența uneori a unui vid legislativ care au diminuat autoritatea și eficiența instituțiilor abilitate în lupta împotriva criminalității economico-financiare;

- erori în percepția și implementarea legilor;

- dispoziții legale/procedurale penale care au limitat capacitățile de acțiune ale organelor de cercetare penală etc.

Instituțiile statului sunt obligate să combată criminalitatea economico-financiară și corupția și să apere cetățenii împotriva abuzurilor săvârșite de autorități. UE a scos în evidență în numeroase cazuri „incapacitatea instituțiilor României de a combate fenomenul corupției”⁸¹, însă unii demnitari români nu iau în considerație aceste sesizări și alții chiar le-au negat.

Rețelele de criminalitate economico-financiară au sume enorme de bani acumulate prin activități ilicite și prin coruperea unor politicieni și magistrați din mai toate instituțiile statului, care au devenit vulnerabile și ineficiente în lupta împotriva organizațiilor crimei organizate, situație specifică, evident, și țării noastre.

Pentru a defavoriza actele de criminalitate economico-financiară și corupție, instituțiile statului trebuie să acționeze cu mai multă hotărâre în următoarele direcții principale: combaterea contrabandei, gestiunii incorecte, privatizării frauduloase, restructurării defectuoase/păgubitoare din sectorul minier, construcții de mașini și industrie chimică, precum și agricultură, proastei reglementări în domeniul TVA, accizelor, subvenționării unor servicii sau produse, reeșalonărilor plăților obligațiilor față de stat fără garanții sau control. Toate deficiențele enumerate anterior reprezintă

⁸¹ Benone Andronic, Eugen Siteanu, *Implicațiile corupției și ale crimei organizate asupra sistemului social din perspectiva securității naționale*, articol în Revista de Științe Militare, nr.1/2014, p. 43.

niște oportunități, oferite de instituțiile statului, pentru apariția și proliferarea activităților de criminalitate economico-financiară și corupție. La toate acestea mai putem să luăm în considerare și alți factori: comercializarea frauduloasă a produselor petroliere, nerepatrierea/nerecuperarea valutei provenite din export, pierderea de către statul Român a unor sume importante de valută forte ca urmare a importului de *Know-how* etc.

Instituțiile naționale au scăpat de sub control traficul de armament și produse strategice, care este o amenințare la adresa securității naționale, în urma transformărilor politice și sociale din statele Europei de Sud-Est după 1990.

România trece printr-o perioadă de 27 de ani de tranziție nesfârșită din cauza nevalorificării posibilităților economice, financiare, culturale, demografice, informaționale, educaționale, sociale etc. ale sistemului capitalist ca urmare a clientelismului politic care a luat locul concurenței capitaliste libere pentru că oamenii de afaceri se bazează pe sprijinul unui partid politic care ajunge la putere sau pe cel al guvernului. De asemenea, FMI și BM au făcut o estimare greșită a echilibrului între costul economic și cel social al reformei cu efecte dezastruoase asupra politicii bugetare. Cu toate că prin creșterea fiscalității au fost mărite veniturile bugetare, aceasta nu a adus o creștere corespunzătoare a investițiilor, ci doar a consumului social, adică în locul dezvoltării economice au crescut subvențiile și cheltuielile aferente asistenței sociale.

În plus, timp de 20 de ani nu s-au făcut privatizări semnificative, iar apoi ele s-au desfășurat haotic și în defavoarea statului român, dar în favoarea celor care au luat mită sau comisioane grase.

În mai puțin de 25 de ani, printr-o politică de fiscalitate diabolică întreprinderile românești au fost lichidate deoarece n-au putut rezista la enorma presiune fiscală ajungându-se la o mare economie subterană, la evaziune fiscală, corupție și crimă organizată, ceea ce înseamnă că instituțiile statului se fac vinovate de proliferarea criminalității economico-financiare.

Normele legislative care au intrat în vigoare în urmă cu câțiva ani, inclusiv cele penale, dar mai ales Codul Penal și Codul de Procedură Penală au peste 100 de articole pe care CCR le-a declarat neconstituționale. În plus, SRI și DNA au format echipe mixte cooperând inadmisibil în fabricarea a mii de dosare penale dintre care foarte multe au fost respinse de instanțele de judecată, iar dintre condamnații la ani grei de pușcărie mulți au câștigat la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) obligând statul român la plata a zeci de milioane de Euro. Ca urmare, nu s-au obținut rezultate suficiente în lupta împotriva criminalității economico-financiare și corupției, iar peste

50% dintre cetățenii români sunt sceptici în privința încrederii în justiție și în independența acesteia⁸².

După ce multe bănci au fost falimentate devalizate au apărut unele strategii pentru apărarea acestora de noi jafuri; obiectivul acestor strategii consta în combaterea criminalității economico-financiare și corupției prin instruirea corespunzătoare a personalului din instituțiile respective și o mai bună cooperare între bănci și organizațiile/instituțiile care au prerogative în domeniul luptei împotriva criminalității economico-financiare.

Aceste strategii nu au dat rezultate, iar criminalitatea economico-financiară și corupția au continuat să-și facă din plin prezența în societatea românească, ceea ce a indus sentimentul de nesiguranță în rândul populației.

Așadar, este nevoie de legi și strategii care să fie eficace și eficiente în lupta necruțătoare împotriva criminalității economico-financiare și corupției. Strategiile Naționale Anticorupție (SNA) din anii 2001/2004, 2005/2007 și 2008/2010 au avut obiective mărețe de combatere a corupției și a criminalității economico-financiare, dar efectele dezastruoase se pot constata și astăzi în România deoarece lupta aceasta s-a dus mai ales pentru eliminarea unor adversari politici prin fabricarea unor dosare și nu pe bază de probe.

În combaterea criminalității economico-financiare și corupției un rol important în culegerea informațiilor îl au următoarele instituții: DNA, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), Poliția Română, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPE), SRI, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF), Serviciul de Informații Externe (SIE), Serviciul de Protecție și Pază (SPP) etc. și alte instituții ale statului român. Aceste informații, conform prevederilor Legii nr. 39 din 2003, trebuie transmise Ministerului Public care le compară cu baza de date a parchetelor pentru a face studii (analize) strategice privind compunerea grupurilor de criminalitate economico-financiară și înaltă corupție și rețeaua lor de legături.

Din cercetările penale în cazurile de criminalitate economico-financiară și înaltă corupție s-a constatat că o mare parte din *câștigurile* rețelelor de criminalitate economico-financiară s-a folosit pentru coruperea funcționarilor publici în scopul obținerii protecției acestora.

În primele două decenii ale secolului XXI s-a constatat că în România, la fel ca și în țările Europei de Sud-Est, corupția și criminalitatea economico-financiară au fost amplificate de liberalizarea pieței și de privatizările frauduloase. În Parlament s-a afirmat că în România, de mult timp, nu mai există stat de drept, iar un președinte de partid a spus că România este un stat mafiot.

---

⁸² Sondajul *Barometrul INSCOP – Adevărul despre România*, Martie, 2016, p. 42.

De fapt, România este un stat cu o birocrație excesivă în care sunt cerute o serie de avizări, chiar prea multe, de autorizări și aprobări, ceea ce conduc la rente nelegale pentru funcționarii publici. Aceste rente trebuie eliminate întrucât ele sunt specifice statului discreționar, fără respectarea regulilor europene și nici a procedurilor UE și care nu pot obține sprijinul cetățenilor onești, ci doar al interlopilor, corupților și membrilor rețelelor de crimă organizată. Un astfel de stat, care favorizează corupția, amenință democrația, statul de drept și securitatea națională. În cei 27 de ani, câți au trecut de la Revoluția din 1989, se manifestă în continuare atacuri la democrație, la drepturile omului și la libertățile fundamentale ale cetățenilor consfințite de dreptul european.

Lupta împotriva criminalității economico-financiare și a corupției nu poate să aibă succes fără sprijinul cetățenilor. De aceea, pentru combaterea corupției trebuie mai întâi educați cetățenii prin școli, universități, prin conferințe, seminarii, simpozioane astfel încât aceștia să înțeleagă că nu trebuie să mai dea nici un fel de mită contra serviciilor oferite de funcționarii publici. Cetățenilor trebuie să li se explice faptul că ei au interesul să lupte pe toate căile împotriva corupției pentru că cele mai mari fraude economico-financiare sunt în guvernele ce se succed la conducerea statului și în sectorul privat, iar ei, cetățenii sunt victimele. În consecință ei trebuie să se implice cu mai mult curaj în combaterea corupției și criminalității economico-financiare învățând din cunoștințele și experiența avocaților, universitarilor, polițiștilor, judecătorilor, ONG-urilor și reprezentanților unor instituții ale statului, iar acestea din urmă au obligația să apere cetățenii de abuzuri și de actele de corupție de care se lovesc zilnic aceștia.

Astăzi, în România, ca urmare a gamei/spectrului tot mai larg de manifestare, a formelor și implicațiilor tot mai diverse pe care le are, corupția îmbracă tot mai mult forma crimei organizate cu un caracter din ce în ce mai organizat și profesionalizat prin instaurarea unei adevărate rețele (formală și informală) de indivizi și organizații ilicite ce corup decidenții aparținând celor mai înalte sfere din justiție, politică, legislativ și administrație.

Fenomenul corupției este perceput de cetățean ca un cancer care distruge structurile de putere și instituțiile statului, precum și economia națională, climatul de echitate socială menit să asigure șanse egale pentru fiecare cetățean și care favorizează ascensiunea unor interlopi și unor infractori până la cele mai înalte funcții ale statului.

În concluzie, principalele infracțiuni economico-financiare care sprijină actele de crimă organizată transfrontalieră sunt: evaziunea fiscală, fraudă fiscală, spălarea banilor, corupția și finanțarea terorismului. Organismele internaționale și guvernele statelor dezvoltate au încurajat dezvoltarea regimului de reglementare în domeniul financiar prin încheierea unor acorduri internaționale de reglementare a tranzacțiilor transfrontaliere cu titluri de valoare pentru a stabili câteva standarde internaționale de

monitorizare, supraveghere și reglementare a activităților financiare transfrontaliere în scopul siguranței tranzacțiilor.

BIBLIOGRAFIE

- ANDRONIC B., SITEANU E., *Implicațiile corupției și ale crimei organizate asupra sistemului social din perspectiva securității naționale*, articol în Revista de Științe Militare, nr. 1/2014.
- CREȚU D., *Evaziunea fiscală și spălarea de bani-prezentare generală*, articol în Revista de investigare a criminalității, Anul IX, nr. 1/2016.
- Drugs chief calls for extra resources to help NATO target Afghan opium*, Brussels, UNODC Press release, 12 September 2006, http://www.unodc.org/unodc/en/press_release_2006_09_12.html.
- HASANOV E., *Infracționalitatea în domeniul drogurilor și lupta împotriva ei în Uniunea Europeană*, Editura Ideea Europeană, București, 2007.
- JURJ-TUDORAN R., ȘAGUNA D.D., *Spălarea banilor. Teorie și practică judiciară*, Ediția a 2-a, Editura C.H. Beck, București, 2016.
- Legea nr 656/2002 a fost republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 702 din 12 octombrie 2012.
- HOTCA M.A., NEAGU N., GORUNESCU M., GALETSCHI A.C., A SITARU., *Ghidul penal al omului de afaceri. Consecințe penale ale activității economice ilicite*, Editura Universul Juridic, București, 2015.
- SITEANU E., *Teoria securității și insecurității (Partea a II-a)*, articol în Revista de Științe Militare nr. 3/2018
- Studiul „Consumul de droguri în rândul tinerilor din România”, dat publicității în anul 2005, pe
- ȚICAL G.M., *Spania-poarta drogurilor către Europa*, www.itCode.ro
www.ana.gov.ro/10.02.2006/Raport_national_2006.pdf.

O SUTĂ DE ANI DE ÎNVĂȚĂMÂNT ECONOMIC SUPERIOR ÎN LOGISTICA ARMATEI ROMÂNE

A HUNDRED YEARS OF HIGHER ECONOMIC EDUCATION IN THE LOGISTICS OF THE ROMANIAN ARMED FORCES

Colonel (r) prof. univ. dr. Benone ANDRONIC *

Rezumat: *Articolul este rezultatul unei cercetări științifice privitoare la apariția și evoluția învățământului economic superior în logistica Armatei României.*

În cuprinsul articolului sunt arătate izvoarele documentare pe care se sprijină apariția și evoluția acestui învățământ și mărturii ale celor care au înfăptuit actele istorice de întemeiere și transformare evolutivă ale acestuia.

Cuvinte cheie: *izvor istoric; tradiție militară; învățământ economic superior; administrație; logistică; evoluție; rol hotărâtor.*

Abstract: *This paper is the result of scientific research on the birth and evolution of the higher economic education in the area of Romanian Armed Forces' logistics.*

The author refers to the documentary sources that support the emergence and evolution of Logistics (Administration) education, and the testimonials of those who carried out the historical acts of its foundation and evolutionary transformation.

Keywords: *historic source; military tradition; higher economic education; administration; logistics; evolution; decisive role.*

Învățământul economic superior în logistica armatei române își are un loc distinct în panoplia învățământului militar, împlinind astăzi o sută de ani de existență.

Izvoarele acestui învățământ sunt considerate :

• *Înaltul Ordin de Zi Nr. 29 din 1 Februarie 1861 (n.n. – publicat în Monitorul Oastei Nr. 11 din 16 februarie același an), an în care se organizează Corpul Intendenței Militare și nu Intendența Militară, cum greșit se afirmă adesea, care apăruse deja în Oastea Moldovei prin „Ordinul de Zi 24 al Căimăcămiei Moldovei din 27 Aprilie 1857.”⁸³*

* Prof. univ. asoc. la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

⁸³ „Ordinul de Zi 24 al Căimăcămiei Moldovei din 27 Aprilie 1857, apărut în Hrisovul Căimăcăniei Moldovei, nr. 31 din 30 aprilie 1857, din Registrul Istoric al Academiei Militare, dosar 1, fila 7-8.

• *Înaltul Decret nr. 202 din 9 octombrie 1862*, decret ce reglementa organizarea noului Minister al Războiului din România. Conform aceluși decret, reorganizarea ministerului prevedea Administrația Militară ca nouă structură având în componență „Direcția a 2-a, administrație generală”.⁸⁴

În luna noiembrie a anului 1862, se începe recrutarea din rândul ofițerilor combatanți și de administrație din armata română a celor ce doreau să intre în componența Corpului Intendenței Militare și care trebuiau să susțină un examen de admitere. Odată admiși în corp aveau nevoie de o pregătire temeinică economică, potrivit cerințelor unei armate moderne.⁸⁵

Ținând cont de noile cerințe din domeniul apărării și trăgând învățămintele necesare din campania 1916 – 1918 a *Marelui Război* și înfăptuirea *Statului Național Unitar Român*, în anul 1918 s-a reorganizat Școala Superioară de Război, iar cadrul acesteia, un an mai târziu, prin *Înaltul Decret Regal nr. 4729 din 10 noiembrie 1919, publicat în Monitorul Oficial nr. 167/1919, lua ființă o Secție de Intendență*.⁸⁶

Ministrul de Război* de atunci, în raportul său către Suveran, motiva astfel proiectul: „*În scopul de a putea pregăti pe viitor un corp de ofițeri de intendență cu cunoștințe generale mai largi și cu cunoștințe militare speciale temeinice și asimilat corpului ofițerilor de Stat Major, s-a simțit nevoia de a se crea o Secție de Intendență pe lângă Școala Superioară de Război*.”⁸⁷

În Decretul Regal de înființare a Secției de Intendență se arăta „*În scopul de a pregăti pentru viitor un corp ofițăresc de intendență cu cunoștințe generale cât mai largi și cu cunoștințe speciale temeinice, s'a simțit nevoia de a se crea o secție de intendență pe lângă Școala Superioară de Război*”⁸⁸

Durata învățământului era de doi ani având ca materii de studii: „*contabilitate; matematică financiară; drept comercial cu noțiuni de drept civil și administrativ; economie politică și națională; finanțe; statistică; exploatare; chimie industrială și alimentară; legislație și administrație militară în cele mai mici detalii; serviciul subzistențelor în campanie; privire generală asupra istoriei militare cu învățăminte speciale relevate la aprovizionarea armatelor și funcționarea serviciului subzistențelor; curs special de organizare; geografie*

⁸⁴Veronica Bondar, *Buletinul Arhivelor Militare Române, Studii/documente*, București, 2015, www.arhivelenationale.ro/.../lista.

⁸⁵ Maior de administrație Anastasie Tomița Răzășul, *Gospodăria militară la români de la Dacia Traiană la România Reîntregită*, Tipografia Viața Literară, București, 1942.

⁸⁶ Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond SSR, dosar nr.12, fila 2.

* Ioan Rășcanu, Ministrul de război între anii 1919-1921, în guvernul condus de generalul Artur Vătoianu.

⁸⁷ *Istoricul Școlii Superioare de Război 1889- 1939*, București, 1939, p. 299.

⁸⁸ Idem.

economică și politică; curs special de Stat – major; noțiuni de topografie; Istoria universală și Istoria Românilor; literatura română și logica; curs special de științe aplicate la armate; drept internațional public.”⁸⁹

În baza decretului regal menționat, în ziua de 20 decembrie a aceluiași an a avut loc primul examen de admitere în secția nou înființată, fiind admiși 22 de candidați din 33 înscriși.

În Revista Intendenței și Administrației Armatei nr. 6 din 1923, Intendantul general Leonte State scria: „*Pentru felul cum am condus Serviciile noastre în război, actele și istoricul campaniei va arăta la timp adevărul și străduințele noastre zi de zi, ca sfinții mucenici ai Patriei să aibă cu ce-și duce viața, mai ales în acel colț al Moldovei unde milioane de suflete românești, ostași și cetățeni, bătrâni și copii au fost salvați – cutez a afirma – prin munca intendenței și administrației, investită cu tot creditul moral și cu toată puterea de către cel mai potrivit dintre guverne, care era guvernul națiunii însăși.*”⁹⁰

Dar, așa cum scria generalul de divizie Ion Stângaciu în Revista Intendenței și Administrației Armatei nr. 1 din 1925, decizia de înființare a Secției Intendenței a Școlii Superioare de Război a constituit un pas uriaș către ameliorarea stării ofițerilor din corpul administrativ al armatei.⁹¹

Și dacă scopul Școlii Superioare de Război, era de a răspândi în armată cunoștințe militare superioare și de a procura ofițerilor de toate armele o bază de pregătire în vederea comandei și conducerii marilor unități și în vederea alegerii ofițerilor de Stat Major, aceleași scopuri au stat și la baza înființării în anul 1919 a Secției de Intendență în cadrul Școlii Superioare de Război, al cărei regulament avea să apară abia în anul 1931, după ce în anul 1928 această Secție de Intendență se transformă în Școală Superioară de Intendență.⁹²

Regulamentul Școlii Superioare de Intendență⁹³ din anul 1931 arăta că scopurile învățământului erau:

a) *pregătirea ofițerilor de administrație și combatanți care doreau să treacă în Corpul Ofițerilor de Intendență;*

⁸⁹ Idem, pp. 299 – 300.

⁹⁰ Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond SSR, dosar nr.12, fila 3.

⁹¹ Revista Intendenței și Administrației Armatei nr. 1 din 1925, p. 28.

⁹² Intd. Lt.- col.Gheorghiu Nicolae, Intd. Cpt. Vasilescu Constantin, *Străduinți*, apărută în Volumul comemorativ, *Întreținerea Armatei Române dealungul timpurilor, apărută cu prilejul restabilirii destinului istoric al gospodăriei Oștirii Române și al aniversării a opt-zeci și cinci de ani dela introducerea intendenței în viața noastră militară și națională*, Tipografia Marelui Stat Major, București, 1942, p. 547.

⁹³ Regulamentul Școlii Superioare de Intendență din *Istoricul Școlii Superioare de Război 1889-1939*, București, 1939, pp. 362.

b) asigurarea unei baze adecvate de pregătire în vederea conducerii și controlului Serviciilor Administrative ale Armatei;

c) alegerea ofițerilor necesari comandamentelor armatei, în vederea conducerii și controlului serviciilor administrative ale acesteia.

Trebuie însă bine precizat că înființarea Secției Intendenței la Școala Superioară de Război, nu s-a făcut pentru faptul că ofițerii de intendență nu au dat dovadă în timpul Marelui Război de o bună pregătire, ci pentru o mai bună pregătire a acestora conform acelor timpuri.

Astfel, se poate observa că, 12 ani mai târziu, regulamentul prevedea o adecvare mai bună a materiilor de studii la cerințele acelor vremuri.

Cursurile predate erau: „*tactica generală și Stat – major cu privire la funcționarea serviciilor, informațiilor și transporturilor; serviciul intendenței; serviciul subzistențelor; geografie economică; contabilitate generală; administrație militară; chimie industrială și alimentară; istorie militară cu învățăminte relative la aprovizionarea armatei și funcționarea serviciului de intendență; topografie; drept administrativ; drept comercial; organizare; mobilizare; finanțe; matematică comercială; economie politică; armament și muniții; serviciul sanitar; legislație (în special a burselor de valori); fabricația de războiu; drept civil; drept internațional; călărie; scrimă; conducerea automobilului și motocicletei.*”⁹⁴

Admiterea în școală se făcea prin concurs, care avea loc în fiecare an în luna aprilie, putându-se prezenta la concurs administratorii locotenenți și căpitani, precum și locotenenții și căpitani combatanți, care doreau să treacă în intendență, îndeplinind următoarele condiții:

a) pentru administratorii locotenenți și căpitani:

- să fie foarte bine notați în memoriu de toți șefii ierarhici;
- să aibă vechimea de cel puțin 6 ani ca ofițer la 1 iulie al anului în care se prezintă la examenul de admitere și un stagiu de 3 ani în corpurile de trupă, unde să fi îndeplinit funcția de contabil în bani și materii (mănuitor de fonduri bănești și materiale) încheind din fiecare cel puțin câte o gestiune;

- să fi absolvit Școala Specială de Administrație;

- să nu aibă vârsta mai mare de 31 de ani la 1 Aprilie al anului în care se prezintă la examen;

- să fie pe deplin sănătoși;

- să nu aibă datorii bănești afară de cele legal admise.

b) pentru locotenenții și căpitani combatanți:

Aceleași condiții ca administratorii locotenenți și căpitani, cu deosebirea ca aceștia să aibă ca stagiu 3 ani efectiv în serviciu la trupă, în care să fi funcționat un

⁹⁴ Idem, pp. 363 – 367.

an în calitatea de contabil în bani sau materii (mănuitor de fonduri bănești sau materiale) încheind o gestiune și să fi absolvit cursurile Școlii speciale a armeei respective.

Concursul de admitere avea loc la București și consta și din: examinare medicală; probe scrise; probe orale; călărie. Probele erau eliminatorii.

Probele scrise erau secretizate și constau din :

- o lucrare de cunoștințe militare administrative, cu durata de 6 ore, din legislația și administrația militară, organizarea și funcționarea serviciului de subzistență, cu aplicare într-o situație de război, precum și redactarea ordinelor, instrucțiunilor și rapoartelor relative la aprovizionare;

- o lucrare de cunoștințe generale, cu durata de 5 ore, care consta în tratarea unor subiecte prevăzute în programul analitic al cunoștințelor necesare intrării în școală;

Probele orale constau din:

- discuții în fața comisiei de examen asupra unor subiecte cuprinse în programa analitică a cunoștințelor necesare intrării în școală;

- cunoașterea unei limbi străine (franceză sau germană).

Proba de călărie se dădea în fața comisiei de examen și a profesorului de călărie al școlii.

Ceea ce însă a determinat să se înființeze imediat după terminarea războiului, în anul 1919, a *Academiei Intendenței*, este constatarea și afirmarea covârșitoarei importanțe ce a dovedit războiul pentru Serviciul Intendenței, singurul din toate Serviciile Armatei care s-a bucurat de această cinste și mare grijă.

Așadar, înființarea *Secției Intendenței* este considerată a fi începutul învățământului economic superior în logistica Armatei României*.

Asupra valorii în sine a Secției Intendenței și mai apoi a Școlii Superioare de Intendență, vom cita părerea unui cunoscut scriitor militar, int. lt. col. Alexandru Havrileț, care scria:

„Secția de Intendență de pe lângă Școala Superioară de Război cât și Școala Superioară de Intendență în care s'a transformat Secția, a fost și este una din instituțiunile de frunte ale oștirii.

Ofițerii, bine notați de șefii lor, cari au reușit la concursul de intrare, primesc, în cursul celor doi ani de studii, cunoștințe superioare militare și de specialitate.

Corpul profesoral, militar și civil al Școlii, din cel mai ales, a fost și este la înălțimea misiunii sale.

---

* În opinia noastră, *Logistica militară* este continuatoarea *Administrației militare* apărută în Armata României după Unirea Principatelor Române sub conducerea colonelului Alexandru Ioan Cuza.

Conducerea Școlii a fost încredințată de la început și până acum, acelor elemente de frunte ale oștirii care au condus și conduc și Școala Superioară de Războiu, ambele școli fiind sub directiva și controlul Marelui Stat Major al Armatei.

Cu o astfel de conducere și cu un corp profesoral de o mare valoare, această școală, după absolvirea ei de către ofițerii cari au urmat-o, poate fi considerată ca un „doctorat administrativ militar”⁹⁵

Dacă Școala Pregătitoare de Ofițeri cu o durată de 3 ani și Școala Specială cu o durată de 1-2 ani, cu absolența cărora fiecare candidat, ofițer combatant sau de administrație trebuie să se prezinte în mod obligatoriu la concurs, plus stagiile obligatorii și cel puțin 8 ani în cariera de ofițer, rezultă că ofițerul candidat care se prezenta la concursul de admitere la Școala Superioară de Intendență, cu 4-5 ani de studii la celelalte școli militare, studii care pot fi echivalate cel puțin cu o licență și absolvirea celor 2 ani ai Școalei Superioare de Intendență, poate echivala cu un înalt învățământ în drept administrativ sau științe economice.

Dar Școala, ori câți ani de studii ar avea și oricâte cunoștințe ar da studenților săi, acestea nu ajung niciodată pentru a putea considera că posesorul diplomei de absolvire nu va mai avea nevoie de o continuă pregătire culturală, generală și profesională.

Referitor la continua pregătire a ofițerilor de intendență, cunoscutul pedagog militar, Int. Lt. col. Voinescu Ioan spunea studenților Școalei Superioare de Intendență: „Ca o dovadă luminoasă că azi trăim mai mult ca oricând sub primatul, sub semnul celei mai solide culturi,... cum veți putea realiza Dvs. această imperioasă poruncă a vremurilor de azi?

În primul rând se impune ca o datorie de onoare, pentru fiecare din Dvs. aflați în asemenea situație, să vă completați studiile cuprinse într'un întreg ciclu din programele școlilor Statului. Altfel aveți să simțiți toată viața Dvs. o situație de jenă, o stare de inferioritate, care va apăsa asupra Dvs. ca o umbră în mijlocul activității generale în care veți fi încadrați.

Prestigiul unui corp conștient se făurește, dar mai ales se menține, prin prestigiul fiecărui membru în parte. Ori, acest prestigiu se dobândește numai atunci când totul sa sprijină pe cultură.

Și acum problema ce vă înfățișez ia alt aspect.

Dvs. nu aveți datorii numai către Dvs. înși-vă. Aveți o datorie neînsemnat mai mare, acea către Corpul din care faceți parte. Este o lege superioară care unește indivizii și generațiile într'o tradiție și într'o misiune și în care individul nu este ceea ce este decât în funcție de procesul spiritual la care el ia parte în grupa

---

⁹⁵ Int. Lt. col. Alexandru Havriț, *Intendența în Franța și în România*, Editura Lumina, București, 1931, p. 127.

ce activează. De aici uriașa valoare a tradiției pentru fiecare corp constituit. Fiindcă trebuie să știți că nu aveți dreptul să știrbiți cu nimic din prestigiul Corpului la care se ostensc atâtea generații de camarazi de toate vârstele”⁹⁶.

Din aceeași conferință merită reținute următoarele cuvinte:

„Țin să vă amintesc aceste lucruri ca să pășiți cu tot entuziasmul și cu cea mai adâncă și deplină convingere, cunoscând că acest corp își are tradițiile lui de glorie și de merit, pe care numai ignoranții și oamenii de rea credință i le pot nesocoti.

Acest Corp a fost ilustrat, chiar încă în tânăra noastră armată, de șefi iluștri, ca să numesc pe unii dintre cei morți ca: int. general Bengescu Dabija membru al Academiei Române, pe int. general Stanciovi S., int. general Ursacky C. G. și alții încă.

Dacă toți aceștia au fost organizatori de seamă, dacă au fost spirite superioare, adevărate glorii ale Intendenței și ale Armatei, apoi trebuie să știți că toți, fără excepție, au fost exemplare cu o cultură generală puțin comună.

Intendanții generali citați, au adăpat numeroase generații cu lumina științei lor, fie la Școala de Războiu, fie aiurea.

Numeroase lucrări rămase prin biblioteci ilustrează acest lucru mai bine ca orice.⁹⁷

După cel De-al Doilea Război Mondial, odată cu dezmembrarea (distrugerea) Armatei Regale a României, învățământul de logistică a cunoscut modificări datorită deficitului de cadre, epurărilor ce au urmat după anul 1947, pe considerente politice, printre care și cadre de administrație și intendență.

Partidul Comunist trecea la democratizarea armatei române și făurirea armatei noi populare, prin aplicarea fără discernământ a doctrinei militare sovietice și urmărind controlul nemijlocit al armatei.

Noile forme de organizare a învățământului au fost politizate și urmăreau să confere absolventului calitatea de specialist militar și activist al Partidului Comunist, „devotat partidului și poporului muncitor.”⁹⁸

În anul 1948, ca urmare a transformărilor survenite în rețeaua de învățământ superior militar, prin *Decretul nr. 1803 din 29 august* se desființează Școala Superioară de Război* și se înființează Academia Militară, iar prin *Decretul nr. 261 din 25 septembrie 1948* se desființează Școala Superioară de Intendență din

---

⁹⁶ Intd. It.- col.Gheorghiu Nicolae, Intd. Cpt. Vasilescu Constantin, *Op. cit.*, p. 549.

⁹⁷ *Ibidem*, pp.549-550.

⁹⁸ Arhiva Academiei Militare, fond Registrul Istoric, dosar nr. 1, fila 8.

* În expunerea de motive la Decret, Emil Bodnăraș cataloga Școala Superioară de Război, drept „instituție învechită și depășită de mersul evenimentelor”.

cadrul Academiei Militare și se înființează Școala Superioară de Administrație Militară în cadrul aceleiași instituții.

Un an mai târziu, prin diversificarea învățământului, pe baza *Decretului nr. 371/14.09.1949*, se desființează Școala Superioară de Administrație Militară și se înființează *Academia Spatelui Armatei*, organizată pe două profile de bază, corespunzător celor două facultăți: *Facultatea generală a spatelui*, având ca obiectiv pregătirea ofițerilor de conducere și *Facultatea economico-financiară* pentru pregătirea ofițerilor de intendență și finanțe.

Potrivit noii organizări, învățământul economic superior al logisticii armatei suferă ample transformări, un accent deosebit punându-se pe pregătirea politico-ideologică a cadrelor acesteia.

Materiile de curs studiate erau: „*istoria mișcării muncitorești din România și a celei internaționale; probleme specifice muncii de partid din România; metodica muncii de partid în armată; elemente de strategie militară; elemente de artă operativă; asigurare de servicii; tactica serviciilor; intendență; asigurare tehnico-materială; transporturi; organizare-mobilizare; asigurare financiară; răspundere materială; filosofie; economie politică; topografie; limba rusă; educație fizică și sport*”⁹⁹

În 12 septembrie 1953, prin *Decretul nr. 368*, se desființează *Academia Spatelui*, efectivele acesteia fiind preluate de *Academia Militară*. Cele două facultăți ale Academiei Spatelui capătă o nouă formă, devenind *Facultatea de spate și aprovizionare militară și Facultatea financiară militară*, ambele cu durata de școlarizare de 3 ani, urmărindu-se o pregătire superioară a cadrelor de servicii (logisticienilor). Schimbarea nu este numai de denumire, ci și de fond. Se dădea un nou conținut învățământului și se dorea o specializare distinctă a ofițerilor, corespunzător compartimentelor de aprovizionare și de asigurare financiară de la toate eșaloanele.

În anul 1956, ca urmare a creșterii gradului de înzestrare și diversificare a unităților și marilor unități și cu tehnică de blindate, tractoare și autovehicule, în cadrul *Facultății de spate și aprovizionare militară* se mai adaugă o specialitate: *carburanți-lubrifianti*. Tot atunci, pentru creșterea competenței profesionale, la toate specialitățile s-au introdus noi discipline: matematica, chimia, tehnologia alimentelor și materialelor de intendență.

În anul 1959 prin *Decretul 214 din 13 ianuarie*, *Academia Militară* se contopește cu *Academia Militară Tehnică* (unde se învăța logistica de producție și asigurarea tehnică, adică managementul mentenanței) sub denumirea de *Academia*

---

⁹⁹ Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond, 5440, dosar 1959, fila 17.

Militară Generală, iar *Facultatea de spate și aprovizionare militară* își schimbă denumirea în *Facultatea de arme și servicii*.

Acordându-se importanța cuvenită tuturor laturilor logisticii din armată, în anul 1964, ca urmare a amplificării și acutizării nevoilor tot mai crescânde privind transporturile militare la pace și război, se înființează în cadrul facultății încă o specialitate cu rang de secție: *căi ferate și transporturi*. Tot în contextul perfecționării pregătirii cadrelor de specialitate, în această perioadă iau ființă, pe lângă facultate, cursuri academice superioare de conducere servicii, intențență și finanțe. Facultatea funcționa deci cu 5 secții (specialități) și un curs postacademic.

În anul 1969, ca efect al *Legii învățământului și Decretului nr. 1037/01.11.1968* privind organizarea și funcționarea instituțiilor militare de învățământ, *Academia Militară Generală* se reorganizează devenind *Academia Militară*.

În cadrul sectorului tactic-operativ se creează 4 facultăți, între care și *Facultatea de servicii (prin desprinderea de Facultatea de arme)* cu specialitățile: *conducere servicii, intențență, transporturi militare și finanțe și două catedre: catedra de tactica serviciilor și transporturi militare și catedra de finanțe*, iar durata cursurilor se micșorează de la 3 la 2 ani.

Începând cu anul 1973, ca urmare a normelor de structură pentru instituțiile de învățământ, *Facultatea de servicii* se transformă în *Secția de servicii, avînd în compunere 3 specialități: conducere servicii, intențență și finanțe și 2 catedre: catedra de tactica serviciilor și catedra de intențență și finanțe. Specialitatea transporturi militare* intră în compunerea *Facultății de arme întrunite și tancuri*. Se întrerup și cursurile la specialitatea carburanți, acestea fiind reluate pentru câteva serii, în anul 1979. Sub această formă organizatorică învățământul superior militar de specialitate a funcționat până în anul 1989.

După evenimentele din decembrie 1989, în pas cu transformările intervenite în întreaga viață socială, inclusiv în învățământul superior, care l-a cuprins și pe cel militar, începând cu anul 1990 în *Academia Militară* reorganizându-se învățământul în perspectiva dezvoltării armatei după noi principii doctrinare, a perfecționării structurii sale funcționale și înzestrării cu tehnică și materiale moderne, *Academia Militară Tehnică* se separă de *Academia Militară*, iar *Secția de servicii, prin Hotărîrea de Guvern nr. 550, art. 14, din 17 mai 1990*, s-a transformat în *Facultatea de Logistică*. Noua formă organizatorică ce corespunde structurilor universitare tradiționale din țara noastră și din armată, pe lângă că îi conferă corespondent în întreg sistemul de învățământ și își asumă toate prerogativele care revin unei astfel de instituții recunoscute în țară și în lume, ea a însemnat și modificări de fond și presupune încă, în continuare, eforturi pentru a-și căpăta pe deplin rolul și atributele de pregătire a cadrelor în toate domeniile de asigurare

tehnico-materială, medicală și financiară, ce decurg din scopul și conceptul de logistică adoptat de majoritatea armatelor țărilor dezvoltate din lume.

În această idee, din punct de vedere organizatoric, *Facultatea de Logistică* revenea la profilurile tradiționale, având prevăzute secții distincte pentru specialitățile: conducere logistică, intendență, carburanți-lubrifianti și finanțe și trei catedre: *tactica serviciilor, intendență și finanțe*. De asemenea, pentru perfecționarea pregătirii cadrelor de specialitate, facultatea este aptă pentru organizarea și funcționarea cursurilor postacademice de toate profilurile. Începând din 17 septembrie 1990 *Facultatea de Logistică* organizează și desfășoară doctorat în ramura știință militară, „*specialitatea logistică*” și are toate drepturile de verificare și atestare pentru acordarea titlului științific.

În 1991 potrivit *H.G. nr. 305 din 23 aprilie, Academia Militară* își schimbă denumirea în *Academia de Înalte Studii Militare*, iar prin *H.G. nr. 1027 din 28 august 2003, Academia de Înalte Studii Militare*, își schimbă denumirea în *Universitatea Națională de Apărare* în cadrul căreia *Facultatea de Logistică* devine o specializare în cadrul *Facultății Interarme* având în componență două catedre: *Catedra Conducere Logistică și Catedra Management Economico-financiar*.

În perioada noiembrie 2003 - septembrie 2004 în *Universitatea Națională de Apărare* au loc modificări și transformări structurale, *Facultatea Interarme* își schimbă denumirea în *Facultatea de Comandă și Stat Major*, iar în cele două catedre se contopesc în *Catedra Logistică, Finanțe și Contabilitate*.

În anul 2005 *Universitatea Națională de Apărare*, prin *H.G. nr. 969 din 25 august* va purta denumirea de *Universitatea Națională de Apărare „Carol I”*.

În anul universitar 2011-2012 *Catedra Logistică, Finanțe și Contabilitate* își modifica denumirea în *Departamentul de Logistică, Finanțe și Contabilitate* din cadrul *Facultății de Comandă și Stat Major*.¹⁰⁰

Cursurile predate astăzi sunt: „*tactica generală; artă militară; istoria artei militare; logistică militară; istoria logisticii militare; logistica mobilizării; tactica structurilor de sprijin logistic; management logistic; managementul aprovizionării; management public; metodica proiectării și simulării acțiunilor logistice; asigurare financiară; administrație publică în domeniul securității și apărării; contabilitate; economie politică; drept public; drept administrativ; drept comercial; audit public intern; matematici economice și financiare; statistică economică; monedă și credit; control intern și guvernanta; răspundere materială; topografie militară; geografie militară; etică și morală; filosofie; limbi moderne (engleză, franceză, germană, greacă, rusă, arabă); educație fizică militară.*”

¹⁰⁰ Pentru istoricul învățământului de logistică din perioada 1948 – 2012, datele au fost obținute prin documentare, din *Registrul Istoric* al *Universitatea Națională de Apărare „Carol I”*.

Evoluția învățământului economic superior în logistic a Armatei României, de la începuturi și până astăzi, a fost în acord cu măsurile de dezvoltare și perfecționare continuă a organismelor armatei române și a necesității perfecționării continue a pregătirii ofițerilor logisticieni, pentru a asigura armatei condițiile materiale necesare efectivelor acestora în obținerea victoriei pe câmpurile de luptă, pentru a trăi și a se instrui.

Iată de ce, noi astăzi, datorăm veșnică recunoștință înaintașilor noștri pentru: modul cum și-au pus în valoare capacitățile lor de a folosi cu inteligență și iscusință resursele pe care le-au avut la dispoziție, de multe ori insuficiente; străduinței lor pentru a pregăti ofițerii de logistică capabili de a planifica și asigura efectivelor armatei noastre condițiile necesare traiului și luptei, pentru jertfa lor pe câmpul de onoare; pentru modul cum și-au făcut datoria față de țară și neam.

BIBLIOGRAFIE

- Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond SSR, dosar nr. 12, fila 2.
Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond SSR, dosar nr. 12, fila 3.
Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond, 5440, dosar 1959.
BONDAR V., *Buletinul Arhivelor Militare Române, Studii/documente*, București, 2015, www.arhivelenationale.ro/.../lista.
GHEORGHIU N., VASILESCU C., *Străduinți*, apărută în Volumul comemorativ, *Întreținerea Armatei Române dealungul timpurilor, apărută cu prilejul restabilirii destinului istoric al gospodăriei Oștirii Române și al aniversării a opt-zeci și cinci de ani de la introducerea intenđenței în viața noastră militară și națională*, Tipografia Marelui Stat Major, București, 1942.
Int. lt. col. HAVRILEȚ Al., *Intenđența în Franța și în România*, Editura Lumina, București, 1931.
RĂZĂȘUL A., T., *Gospodăria militară la români de la Dacia Traiană la România Reîntregită*, Tipografia Viața Literară, București, 1942.
Registrul Istoric al Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.
Regulamentul Școlii Superioare de Intenđență din Istoricul Școlii Superioare de Războiu 1889 - 1939, București, 1939.
Revista Intenđenței și Administrației Armatei nr. 1 din 1925.

**SEMICENTENARUL CENTRULUI DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE
MEDICO-MILITARE**

**THE 50TH ANNIVERSARY OF THE MEDICAL-MILITARY
RESEARCH CENTER**

Colonel (r) prof. univ. dr. Viorel ORDEANU *

Rezumat: Centrul de Cercetări Științifice Medico-Militare (CCSMM) este o unitate sanitară de cercetare, subordonată Direcției Medicale a Ministerului Apărării Naționale. Obiectivul general al acestei unități constă în cercetări pentru protecția medicală împotriva armelor de distrugere în masă (ADM) care utilizează agenți chimici, biologici, radiologici și nucleari (CBRN), a accidentelor care implică agenți CBRN și expertiza medico-militară în domeniu. Specialiștii CCSMM elaborează metode și tehnici de diagnostic, profilaxie, tratament și recuperare pentru optimizarea contramăsurilor medicale, la pace, la război sau în situații de criză. Activitatea este complementară Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare Medico-Militară «Cantacuzino» care se ocupă cu diagnosticul bolilor infecțioase (microbiologie și epidemiologie) și producția de reactivi și medicamente biologice pentru boli infecțioase.

Cuvinte cheie: unitate sanitară militară; cercetare medico-militară; protecție medicală CBRN; agenți biologici de război; război biologic; bioterorism.

Abstract: The Military – Medical Research Center (CCSMM) is a medical research unit subordinated to the Medical Directorate of National Defense Ministry. The general purpose of this unit consists in research for medical protection against weapons of mass destruction (WMD) that use chemical, biological, radiological, and nuclear agents (CBRN), for the accidents involving CBRN agents and the medical-military expertise in the field. CCSMM specialists devise diagnosis methods and techniques, prophylaxis, treatment and recovery for optimizing medical counter-measures at peacetime, during war or in crisis situations. The activity is complementary to that undertaken by «Cantacuzino» Military-Medical Research-Development Institute that deals with the diagnosis of contagious diseases (microbiology and epidemiology) and the production of reactive substances and biological medicine for infectious diseases.

Keywords: military medical unit; military medical research; CBRN medical protection; warfare biological agents; biological warfare; bioterrorism.

---

* Centrul de Cercetări Științifice Medico-Militare, doctor în medicină, cercetător științific gr.1, profesor la universitatea Titu Maiorescu, București, e-mail: ordeanu_viorel@yahoo.com

Istoric

Deoarece în contextul politico-militar al *Războiului Rece* exista pericolul unui atac nuclear, Ministerul Sănătății din România a înființat o unitate sanitară de cercetare, în anul 1967, care a funcționat pe platforma Spitalului «Fundeni» din București, cu numele *Centrul de Radiobiologie și Biologie Moleculară*. Această instituție unicat în România nu apăruse întâmplător. Amintim faptul că, în acea perioadă, pe teritoriul României era interzisă staționarea de arme nucleare, pentru a nu fi un pretext de atac nuclear asupra țării. Contextul internațional era încordat, abia se încheiase *criza rachetelor* în care rachetele nucleare americane de la Incirlik (Turcia) fuseseră îndreptate spre Moscova, cele sovietice din Cuba fuseseră îndreptate spre Washington, iar în Europa se dezbătea problema *rachetelor cu rază medie de acțiune* din estul și din vestul continentului.

Ca urmare a evenimentelor din august 1968, când URSS a invadat Cehoslovacia și exista pericolul invadării României, Armata Română a fost reorganizată, iar acest Centru a fost preluat de la Ministerul Sănătății de către Ministerul Forțelor Armate (devenit ulterior Ministerul Apărării Naționale), prin HCM nr. 2423/31.10.1968. Începând cu data de 1 decembrie 1968 a funcționat ca unitate militară cu denumirea *Centrul de Radiobiologie*. Acesta avea ca obiectiv cercetarea științifică în domeniul protecției medicale împotriva efectelor armei nucleare.

În anul 1969, prin Ordin al Marelui Stat Major (M.St.M.), atribuțiile Centrului au fost extinse și la protecția medicală împotriva celorlalte ADM, iar denumirea a fost schimbată în *Centrul de Cercetări Științifice Medico-Militare (CCSMM)* pe care o păstrează și în prezent. Unitatea avea rang de brigadă independentă în subordinea Direcției Medicale (deci echivalent Divizie), iar funcțiile de comandă erau de *general-locotenent medic* și respectiv de *general-maior medic*. Cele trei laboratoare componente corespundeau clasificării NBC (nuclear, biologic și chimic), aveau rang de regiment și erau conduse de colonei medici cercetători științifici. Laboratoarele erau formate din secții și colective. Personalului preluat de la Ministerul Sănătății i s-au adăugat specialiști militari și civili, iar din Spitalele Militare din teritoriu au fost selecționați cei mai valoroși medici specialiști, care au devenit cercetători științifici. Încadrarea se făcea pentru merite personale reale și experiență profesională, nu prin concurs.

Încadrare și dotări

Primul comandant, de la 1 Decembrie 1968, întemeietorul Centrului, a fost regretatul Colonel medic dr. Alexandru Popescu, un microbiolog de excepție, care avea experiență inclusiv în boli exotice și tropicale, participase și la combaterea

epidemiilor de ciumă și holeră din India. Acesta va deveni ulterior Șeful Direcției Medicale, General-maior medic prof. dr. Al.Gr. Popescu.

Au urmat la comandă și alte personalități ale medicinei militare: colonel medic dr. Laurențiu Dragomirescu, colonel medic dr. Aurel Andrieș, colonel medic dr. Tudor Toma, colonel medic dr. Ion Urseanu. O etapă deosebită în evoluția CCSMM a început în perioada cât a fost comandant colonel medic dr. Victor Voicu, care avea să devină Șeful Direcției Medicale, general – maior medic acad. prof. univ. dr. Victor A. Voicu, fost Secretar general și actual Vicepreședinte al Academiei Române și Președinte al Secției de Medicină a Academiei Române, membru al Academiei de medicină din București și din Paris etc. Au urmat colonel medic dr. Mihail Tudosie (în prezent comandantul Institutului Medico-Militar) și colonel medic dr. Radu Hertzog, actualul comandant al CCSMM.

În această perioadă CCSMM a beneficiat treptat de mai multe spații de lucru, adecvate activității de cercetare științifică: vila Brătianu din strada C.A. Rosetti nr. 37 (pavilionul A pentru comanda și administrativ și pavilionul B pentru laboratorul de toxicologie), un pavilion pentru radiobiologie la Spitalul «Fundeni», completat ulterior cu vivariu și pavilionul subteran al Acceleratorului pentru terapia cancerului; Laborator de microbiologie la Institutul «Cantacuzino» etajul 7 (secția I) și un altul la cazarma 2737 de la Fortul 31 Cernica (secția II), secția de toxicologie clinică la Spitalul de Urgență «Floreasca», laboratorul de psihofiziologie și cel de psiho-farmacologie la Spitalul Militar Central (într-un pavilion proiectat și construit inițial pentru a fi al CCSMM) etc. Ca urmare a restructurărilor succesive, din anul 1986 și cele de după Revoluția din Decembrie 1989, personalul a fost redus progresiv, iar rangul unității a scăzut la nivel de regiment. După anularea Tratatului de la Varșovia s-a presupus că nu vor mai fi războaie (!) și Centrul era în pericol să fie desființat complet. Au fost pierdute succesiv și multe spații, personalul rămas și echipamentele de cercetare au fost și probabil vor mai fi dislocate.

Activitatea de cercetare științifică

Unitatea a fost *atestată ca instituție de cercetare științifică* (IP) prin HG nr. 551/2007 și Decizia ANCS nr. 9806/2008. În prezent România, fiind membră a Uniunii Europene și NATO, acordă importanță apărării și securității naționale, inclusiv protecției medicale împotriva ADM/CBRN. În acest context CCSMM este în perioada de reînnoire a personalului, spațiilor, dotărilor și procedurilor de lucru, pentru modernizare și deschidere spre noile tendințe din medicina militară și cercetarea științifică militară.

Rezultatele activității de cercetare științifică s-au materializat prin procedee, metode de tratament sau de diagnostic, și realizarea experimentală de noi compuși

protectori și produse antidot, echipamente de protecție etc. Acestea au fost avizate, recepționate, omologate, iar unele au fost brevetate ca invenții. CCSMM a avut la vechiul sediu, o expoziție permanentă cu modele experimentale și prototipuri de reactivi, medicamente, antidoturi, truse, complete și machete realizate în cadrul proiectelor de cercetare. Multe dintre ele au fost prezentate și la expoziții militare: Expoziția permanentă de tehnică militară de la ACTTM Clinceni, EXPOMIL 2011 și 2013, BSDA 2014, 2016 și 2018, Expoziția Națională a Inventatorilor 2012 și 2013 (unde a obținut Medalia de Aur și Diplome de Excelență) etc. Unele dintre acestea au fost utilizate practic în misiuni în țară și în străinătate (Arabia Saudita, Irak, Somalia, Angola etc.).

Activități militare specifice

CCSMM a fost implicat direct și în *activități militare*, ca exerciții și aplicații naționale și internaționale, participare la Războiul din Golful Persic (1991), din Somalia și Angola, expertize medico-militare în incidente CBRN, expertizare de obiecte suspecte aduse de SRI, Poliția Militară, DIR, BOS, testare de echipamente CBRN etc. care constituie tot atâtea experimente situaționale pentru validarea cercetărilor și pentru antrenament în condiții reale.

Activitate publicistică

Personalul CCSMM participă activ la viața științifică prin comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale, publicare de cărți, capitole și articole (inclusiv sute de articole ISI indexate în Web of knowledge), inventică, didactică și de popularizare în presa militară și civilă. În anul 1998 General-maior medic Acad. prof. univ. dr. Victor A. Voicu a organizat la București o manifestare științifică NATO „*Proceeding of the NATO Advanced Research Workshop on Antidotes, Protectors and Decorporators*”, ale cărei lucrări au fost publicate de Editura Kluwer în anul 1999. Au fost publicate lucrări științifice în Revista de Medicină Militară, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, Impact strategic, Revista de Științe Militare, Univers strategic, Apărarea NBC, Observatorul militar, Viața medicală etc. Au fost publicate cărți în Editura Militară, Editura Medicală, Editura Universitară «Carol Davila», precum și în editare proprie. Prin aceste activități se diseminează cunoștințele științifice de interes și se mărește vizibilitatea CCSMM, atât în țară cât și în străinătate.

Activități didactice

Specialiștii CCSMM sunt implicați și în *activități academice și universitare*, la Institutul Medico-Militar, Universitatea de Medicină și Farmacie «Carol Davila» București, Universitatea «Titu Maiorescu», Universitatea Bioterra, Școala de

subofițeri sanitari de la Focșani etc. Cercetătorii din CCSMM au beneficiat de recunoașteri ale activității: diplome de excelență, premii, decorații, biografii menționate în enciclopedii etc.

Perspective de dezvoltare

Cercetarea științifică medico-militară, care părea să fie uitată de decidenți în ultimii ani, se revigorează. Situația mondială politico-militară, care este *volatilă*, readuce în prim plan importanța medicinei militare și implicit a cercetării științifice medico-militare, în primul rând pentru protecție medicală împotriva armelor/agenților CBRN. Perspectivele de dezvoltare, cantitativă și calitativă a CCSMM se concretizează și apare conjunctura favorabilă de cooperare cu un vechi colaborator, *Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Medico-Militară «Cantacuzino»* care a fost și el preluat de la Ministerul Sănătății de către Ministerul Apărării Naționale.

Situația actuală permite și extinderea ariei de preocupări științifice, pentru a acoperi și alte domenii de interes medico-militar, precum și formarea unei noi generații de specialiști care să preia ștabela pentru viitor. Pe lângă domeniul principal de activitate de cercetare științifică și expertiză pentru protecția medicală împotriva ADM/CBRN se abordează cu succes și domenii noi, conexe, care interesează patologia specific militară. Astfel, în luna mai 2018, a fost premiată o lucrare originală de medicină regenerativă, la Congresul 23 al Medicinii Militare Balcanice (BMMC) de la Antalia, Turcia. Operaționalizarea Platformei integrate de cercetare științifică și expertiză de agenți CBRN pentru protecție medicală va sprijini activitatea CCSMM și va permite abordarea unor noi direcții de cercetare în cadrul laboratoarelor existente.

Concluzii

CCSMM este o unitate militară sanitară unicat pe plan național, prin domeniul său de activitate, cu o tradiție de peste o jumătate de secol, timp în care a format specialiști de excepție și a avut realizări deosebite în cercetarea științifică pentru protecția medicală împotriva armelor și agenților CBRN. Există premise pentru dezvoltarea în continuare și creșterea vizibilității instituției.

BIBLIOGRAFIE

ORDEANU V., articol, „45 de ani de cercetări științifice medico-militare”, Revista Viața Medicală, nr. 1251, 1, 2014.

ORDEANU V., articol, „*Repere ale cercetării științifice medicale: Orizont 2020*”,
Revista Viața Medicală, nr. 1240, 42, 2013.

POPESCU G., articol, „*Aniversarea Centrului de Cercetări Științifice Medico-
Militare*”, Revista de Medicină Militară, nr. 4, 2013.

Internet, ccsmm.ro

**FĂURITORI ȘI MARTIRI AI UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA
LOCOTENENT-COLONEL ANDRONACHE GHEORGHE**

*luptător consecvent pentru românism, organizator entuziast
al Comitetul Ostășesc Moldovenesc, luptător înflăcărat
al Unirii tuturor românilor, personalitate care ne-a onorat istoria.*

**CREATORS AND MARTYRS OF BASSARABIA UNION WITH ROMANIA
LIEUTENANT COLONEL ANDRONACHE GHEORGHE**

*Fervent fighter for the Romanian spirit, enthusiastic organizer of Moldavian
Soldier Committee, fierce fighter for the Union of all Romanians,
a remarkable personality in our history.*

Colonel (r) dr. Anatol MUNTEANU*

Rezumat: Locotenentul-colonel Andronache Gheorghe a fost un participant la Primul Război Mondial, în Armata țaristă, Regimentul 2 Cavalerie. În anul 1917 a făcut parte din Comitetul Ostășesc Moldovenesc de la Iași și a participat la evenimentele de apărare și stabilizare a situației în localitățile Moldovei.

În același an a fost promovat în Comitetul Ostășesc Moldovenesc din Chișinău, iar Congresul Ostășesc Moldovenesc l-a numit Comandant al Detașamentului de Gardă și Cavalerie pentru ordinea publică în Chișinău, asigurând paza obiectivelor importante din oraș și a membrilor Sfatului Țării.

În anul 1918, locotenentul-colonelul Andronache Gheorghe a opus o rezistență acerbă, zădărniciind planul bolșevicilor de arestare a membrilor Sfatului Țării, aducându-și un aport important în înfăptuirea Unirii și împreună cu alți activiști și militari moldoveni, a facilitat, înaintarea și ofensiva diviziilor de infanterie al Armatei române în Chișinău, Bălți, Ismail și Cetatea Albă.

În anul 1920, a fost trecut în componența Armatei Române, iar în 1935 s-a retras din armată.

Cuvinte cheie: Primul război mondial; Armata țaristă; Comitetul ostășesc; Congresul Ostășesc; Sfatul Țării.

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Abstract: Lieutenant colonel Andronache Gheorghe was a participant in World War One, in the Tzarist Army, 2nd Cavalry Regiment. In 1917 he became member of Moldavian Soldier Committee in Iași and participated in events organized for the defense and stabilization of the situation in Moldavian towns and villages.

In the same year, he was promoted to the Moldavian Soldier Committee in Chișinău and the Moldavian Troops Congress named him Commander of the Guard and Cavalry Detachment for public order in Chișinău, ensuring the defense and protection of significant objectives in the city and of the members of Country Council.

In 1918, Lieutenant colonel Andronache Gheorghe opposed fierce resistance, shattering the Bolshevik plan of arresting the members of the Country Council, bringing a significant contribution to the achievement of the Great Union. Moreover, together with other Moldavian activists and officers, he facilitated the advancement and attack of Romanian Army infantry divisions in Chișinău, Bălți, Ismail and Cetatea Albă.

In 1920, he became part of Romanian Army troops and in 1935 he retired from the army.

Key words: First World War, Tzarist Army, Soldier Committee, Troops Congress, Country Council.

Andronache Gheorghe s-a născut la 8 aprilie 1893 pe frumoasele plaiuri din codrii Moldovei, în comuna Chiperceni, județul Orhei, Basarabia.

Studiile școlare primare și liceale le-a făcut în satul natal și în Orhei. Încă din copilărie era impresionat de Cetatea Orheiului vechi, de bisericile și arhitectura medievală, de monumentele, casele domnești ale domnitorului Moldovei Vasile Lupu.

Lucrează și învață la gimnaziu în Orenburg (Rusia). În 1913-1914 este elev al Școlii militare de infanterie din Odesa, din iulie 1914, cu un grup de absolvenți militari, este trimis pe frontul din Galiția, în Primul Război Mondial. Era ofițer cu gradul de sublocotenent în Regimentul 2 Cavalerie. Mai târziu este trecut pe frontul de sud-vest, în cadrul Armatei ruse, unde primește botezul luptelor cu inamicul german, este rănit în lupte la ambele picioare, este contuzionat de la explozia unui proiectil, căzut la câțiva metri de el. După spitalizare revine în unitate în funcția de ofițer de Stat Major. Pentru merite strălucite în bătălii, pentru vitejie și curaj este decorat cu ordine și medalii de luptă ale țarului rus Nicolae al II-lea. În noiembrie 1916, Regimentul de Cavalerie este transferat pe Frontul românesc în partea de Nord a Moldovei, este avansat la gradul de căpitan, apreciat ca specialist militar și cunoscător a trei limbi: română, rusă și germană.

Aici, în Moldova lui Ștefan cel Mare, este mai aproape de românii-moldoveni, de năzuințele și greutățile poporului, colaborează, ca profesionist militar, cu ofițerii unităților militare românești pe Frontul românesc. Armata rusă era

influențată de spiritul revoluției ruse, soldații părăsesc frontul, sunt chemați la luptă pentru drepturile politice, sociale, pentru pământ și libertate.

La 2 martie 1917, căpitanul Gheorghe Andronache, încadrat în Divizia 47 infanterie își amintea cum generalul Bolotov, comandantul diviziei, i-a convocat pe ofițerii Statului Major al mării unități, pentru a le comunica vestea de abdicare a Țarului rus Nicolae al II-lea și a fratelui său–Marele Duce Mihail Alexandrovici. Căpitanul Andronache, în memoriile sale, scria că generalul rus Bolotov „...arăta foarte abătut și deprimat, spunându-ne, printre altele, cu o emoție crescândă: Nu poate fi nici o nădejde în izbânda războiului în favoarea Rusiei, dimpotrivă, sunt simptome care prevestesc completa descompunere și anarhizare a Armatei și odată cu aceasta, și prăbușirea întregii Rusii, într-un timp fulgerător de scurt, pe care îl așteptăm dintr-un moment în altul.” Într-adevăr, menționează ofițerul, mai târziu, „Marea Rusie imperială” nu peste mult timp s-a transformat într-o „Mare Roșie de sânge” și apoi într-o „Mare Moartă”, ca un imens cimitir.

Armata imperială rusă, prin pierderea disciplinei și a autorității comenzii militare, a devenit un „gigantic cadavru în putrefacție, plin de viermii anarhiei”, pornită din însăși capitala imperiului. Imediat după revoluție, Rusia a fost cuprinsă de un război civil, fratricid, între rușii *albi* și rușii bolșevici *roșii*, care pe parcursul timpului, au instaurat dictatura proletară bolșevică, dictatura stalinistă și comunistă.

În perioada 1917-1918 pe frontul de răsărit al Antantei, Armata română se lupta singură, fără aliați, pentru apărarea și integritatea României, la Mărăști, Mărășești și Oituz. O oaste condusă de generali români, printre care și generalul român-basarabean, Alexandru Averescu, cuprinsă de eroism și bravură militară, își „împletea cununa de lauri a nemuririi.”

În același timp, Moldova românească și Basarabia erau împânzite de dezertori ai armatei ruse, de soldați fără comandanți și ofițeri, care puneau stăpânire pe satele moldovenesti, instaurau anarhia, omorau gospodarii înstăriți, jefuiau averile acestora, instaurau soviete de bolșevici.

Forțele patriotice din Basarabia, și în primul rând, militarii moldoveni transferați din Armata rusă, se organizau pentru a opune o rezistență forțelor bolșevice. Se înființează Comitete Militare Ostășești din moldoveni basarabeni la: Odesa, Iași, Chișinău, Tighina, Ecaterinoslav, Simferopol, Sevastopol, Kiev, ș.a. Căpitanul Gheorghe Andronache face parte din Comitetul Ostășesc Moldovenesc de la Iași, participă la evenimentele de apărare și stabilizare a situației în localitățile Moldovei.

În iunie 1917, căpitanul Gheorghe Andronache este promovat în Comitetul Central Ostășesc Moldovenesc, organizat de ofițerii moldoveni ce se aflau în garnizoana Chișinău. Din Comitet mai făceau parte: colonelul Nicolae Furtună, maiorul Tudor Cojocar, maiorul Vladimir Cijevschi, sublocotenentii: Gherman

Pântea, Grigore Cazacliu, Vladimir Bogos, Vasile Țanțu, Andrei Scobioală, Ștefan Holban, căpitanul Emelian Catelli. Congresul Ostășesc Moldovenesc îl numește pe căpitanul Gheorghe Andronache Comandant al Detașamentului de Gardă și Cavalerie pentru ordinea publică în Chișinău. Mai târziu asigură paza obiectivelor importante și a membrilor Sfatului Țării.

În componența Detașamentului intrau: *4 escadroane de cavalerie cu 24 ofițeri și 32 subofițeri reangajați, 480 soldați, 540 cai de serviciu și 24 cai pentru mitraliere și trăsură.*

În acea perioadă la Chișinău erau dislocate un număr foarte mare de unități militare ale Armatei ruse, care erau formate numai din soldați și ofițeri ruși și ucraineni. Aceste unități și serviciile secrete ruse țineau ca în clește situația din Basarabia în interesul Rusiei, se crease o situație politică nefavorabilă pentru Mișcarea națională românească din regiune. În cartea *Albumul Basarabiei*, ofițerul Gheorghe Andronache a prezentat detaliat componența Armatei ruse la Chișinău și în provincie: „...*Regimentul 7 infanterie, Detașamentul Regimentului 21 infanterie, Detașamentul 4 pionieri, Regimentul 21 cavalerie-grăniceri, Regimentul 3 cavalerie „Zaamuri”, Divizionul 2 cavalerie al Regimentului de cazaci 2 de la Don, Regimentul 43 infanterie rezervă polonez, Detașamentul al 16-lea automobile, Statul Major al diviziei a III-a de mitraliori, Detașamentul 53 hidrotehnic, atelierele de cizmărie ale armatelor 7 și 9, Batalionul 34 de exploatare, Secția 54 de motorizate, Laboratorul chimic al armatei 9, Batalionul 14 ucrainean, Batalioanele 8 și 24 căi ferate, Batalionul 53 de pază, Regimentul 230 infanterie, trenul de luptă nr. 120, Detașamentul de infanterie nr. 401, Batalioanele de transport: 120, 596, 597, 5989, Regimentul 45 hidrotehnic, partea logistică și sedentară a regimentelor 53 și 54, Detașamentul hidrotehnic 20.*”

O parte din aceste unități erau bolșevizate, acestea duceau o propagandă activă cu militarii basarabeni împotriva României, promovau puterea sovietelor. Numărul foarte mare de militari nemoldoveni ce se aflau la Chișinău și cărora le erau străine doleanțele basarabenilor, nu a permis soldaților și ofițerilor basarabeni să devină un centru al Mișcării Ostășești Moldovenești, puneau în pericol și activitatea partidelor naționale, politice și a Sfatului Țării. De la o mică scânteie, neînțelegere cu autoritățile militare rusești, se putea ajunge la confruntări armate. Folosind autoritatea personală și inteligența sa, ofițerul Gheorghe Andronache a reușit să stingă multe conflicte.

Gheorghe Andronache era un ofițer curajos și credincios camarazilor de luptă și cauzei naționale. Dăm un exemplu care caracterizează personalitatea ofițerului de adevărat militar și combatant: în ziua de 6 ianuarie 1918, de Bobotează, în ajunul Crăciunului, bolșevicii ruși din *Front-otdel* au atacat trenul și au deschis focul împotriva batalionului de români-ardeleni, foști prizonieri de

război care se întorceau din Kiev spre Chișinău-Iași. Locotenent colonelul Andronache, cu riscul propriei vieți, s-a implicat în acest eveniment, a luat apărarea ardelenilor, a oprit luptele și vărsările de sânge, a vorbit ferm și convingător în fața ostașilor ruși și moldoveni răzvrățiți. Putea fi arestat și împușcat, dar nu i-a fost frică, a mers la conducerea bolșevică și evreiască, la Front-otdel, la comandamentul garnizoanei Chișinău, la comandanții bolșevici-Levinzon, Perper, Leuberg, Dementiev ș.a., cu care a negociat o pace temporară, a oprit împușcarea și decimarea batalionului ardelenesc (compus din sași, slovaci, nemți, români ș.a.), le-a acordat ajutor medical, baie, hrană caldă.

În perioada rebeliunii și de arestare a militarilor moldoveni (6-12 ianuarie 1918) și a membrilor Sfatului Țării de către bolșevicii din Front-otdel, locotenent-colonelul Andronache Gheorghe a opus o rezistență acerbă, a zădărnicit planul adversarilor, a salvat de la arestări mai multe cadre de conducere, a prevenit distrugerea prin explozii cu bombe amplasate în orașul Chișinău, a organizat, împreună cu alți activiști și militari moldoveni, prin rețeaua de *militari cercetași*, înaintarea și ofensiva diviziilor de infanterie a Armatei române în Chișinău, Bălți, Ismail și Cetatea Albă.

Locotenent-colonelul Andronache Gheorghe a fost nu numai un orator convingător, dar și un scriitor al timpului său, iar în lucrarea *Albumul Basarabiei*, o carte nemuritoare, el scrie: „*Pentru Unirea tuturor românilor într-un singur mănunchiu, au luptat și au murit cei mai buni reprezentanți ai Neamului nostru. Ei sunt sfinții noștri, pe care trebuie să-i cinstim și să-i proslăvim atât pentru meritele lor, cât și pentru educația generațiilor viitoare, precum și pentru întărirea conștiinței noastre naționale.*

E locul aici să aducem prinosul nostru de recunoștință tuturor acelor care au contribuit la păstrarea și promovarea românismului în Basarabia, ocupată din 1812 și până în prezent, precum și acelor care au activat intens pentru desăvârșirea Unirii pe calea scrisului, a viului grai și a armelor și care astăzi nu se mai găsesc printre noi. Faptele lor mărețe să rămână pildă tuturor în care bat inimi românești, generațiilor prezente și viitoare, ca o cheazășie pentru consolidarea și progresul poporului românesc pe veci întregit.”

În armata Republicii Democratice Moldovenești, pentru meritele deosebite și curaj, ca patriot și comandant de Detașament special, Gheorghe Andronache a fost avansat de la gradul de căpitan la gradul de maior și, mai apoi, la gradul de locotenent-colonel.

La 14 noiembrie 1920, împreună cu alți ofițeri și subofițeri ai Armatei moldovenești, prin ordin, este trecut în componența Armatei Române, la început la București în Regimentul 2 vânători. Activează în cadrul Oștirii române ca simplu ofițer și este retrogradat la gradul de căpitan, avut în cadrul armatei ruse în 1916,

fără a fi avansat în funcție. După care în fiecare an este mutat din unitate în unitate, și anume: în Regimentele de infanterie 19, 10, 24, 7 ș.a.; la Cercul Militar de recrutare Orhei și Chișinău, Comenduirea pieței militare Chișinău. În anul 1934, este transferat în Regimentul 18 infanterie *Tudor Vladimirescu* la Târgu Jiu.

Obosit de drumuri, de deplasări, bolnav de rănilor din război, dorind să fie mai aproape de familie, de casă, cere Comandantului militar să fie transferat la Chișinău.

La 31 octombrie 1935, ofițerul Andronache Gheorghe, se retrage din Armata română, revenind la baștină, în Orhei (certificat Reg. 18, OZU nr. 570/1935). A fost cadru militar modest, respectat și iubit de camarazi și subofițeri. Menținea relații de rudenie și prietenie cu oamenii din satul de baștină, Chiperceni, Orhei și Chișinău, își ajută concetățenii în măsura posibilităților.

Scrie și editează mai multe lucrări publicistice și documentare, printre care: *Albumul Basarabiei*, editat în 1933, alte lucrări: *Revoluția moldovenilor*, *Oameni și fapte*, *Pe urmele istoriei*, manuscrise ajunse pe mâna securității și predate KGB-ului sovietic.

În prefața cărții *Albumul Basarabiei*, Gheorghe Andronache, cu un înalt simț de patriotism, scrie: „*Fraților și camarazilor mei moldoveni și tuturor luptătorilor basarabeni pentru românism, cu arma sau cu condeiul, cu care împreună, în timpurile grele, premărgătoare actului scump Unirii, am dus lupta pentru cauza națională în Basarabia în răstimpul anilor 1917-1918, și cu cari am înjghebat primele unități militare din Republica Moldovenească.*

În semn de scumpă amintire și de neșarmurită și veșnică recunoștință, dedic această lucrare.”

Cu părere de rău o spunem că, meritele și faptele militare ale locotenent-colonelului Andronache Gheorghe, legate de evenimentele istorice ale Unirii Basarabiei cu România, nu au fost apreciate la justa lor valoare de contemporanii și conducerea militară, nu s-a realizat gândul dânsului de a-și face o carieră militară în Armata Română, era tratat cu neîncredere de o parte a ofițerilor de comandă ai armatei române.

Dacă la începutul carierei militare, în anul 1921, era caracterizat de comandanții ierarhici din Regiment: „...*sănătos și rezistent, curat și foarte îngrijit, capabil, cu judecata bună, cunoștințe generale și militare bune, devotat, bun camarad, cu multă bunătate, cu stagiul de front, vechime în grad de 12 ani, ...etc.*”, era propus la avansare în grad și funcție (dosar personal nr. 217/1935, foile calificative 9, 10, 11, 16, 17, sunt semnate de colonel Dobre, colonel Petrescu, colonel Bălăcescu, general Mărdărescu, ș.a.). Pe de altă parte, vedem aprecieri controversate, unele negative, ale altor comandanți, despre căpitanul Andronache Gheorghe, și anume: „... *nu are cunoștințe necesare, are cunoștințe militare*

mediocre, nu posedă destul de bine limba română, provine din armata rusă, străină, susceptibil de a deveni ofițer superior, este un ofițer nefolositor armatei, cade în prevederile art. 50 L.J.A, etc.” (din dosarul personal), în termeni militari: *aprecieri date la comandă.*

Căpitanul Andronache Gheorghe, în lupta sa pentru adevăr și dreptate a fost sprijinit de Ministrul de stat al Basarabiei, Pan Halippa, care a făcut un raport-recomandare (01.02.1934) de sprijin, către Ministrul de război al României, dar care nu a fost luată în seamă.

Din documentele analizate de autor, se presupune că Gheorghe Andronache, ofițer bine pregătit, călit în război, unionist, cunoscător a trei limbi, inclusiv a limbii ruse, la propunerea, în 1921, de a lucra în Serviciul Secret de agentură al Armatei, a refuzat colaborarea, ceea ce i-a complicat viața și cariera militară. Serviciile române îl mai aveau, chipurile, *la mână* și cu niște *denunțuri calomnioase.*

După 1936, date despre viața și activitatea eroului Unirii și fostului ofițer a trei armate, Gheorghe Andronache, rămân și astăzi necunoscute. În anii grei de cumpănă și război pentru România, iunie 1940 și august 1944, alături de alți basarabeni, se refugiază în România cu familia. Este într-o situație grea materială, se ferește de autoritățile române și serviciile secrete sovietice, lucrează la negru, angajându-se la diverse munci necalificate: hamal, vânzător de produse agricole, muncitor la sapă, lucrând cu ziua. Cea mai mare frică a basarabenilor refugiați în România o aveau față de serviciile secrete sovietice KGB, care după război, până în 1968, controlau toată România, inclusiv armata, poliția și securitatea. Basarabeni așezați în România, după anul 1940, erau arestați cu tot cu familii, o parte erau exterminați ca dușmani ai poporului, o altă parte erau trimiși în Siberia, la munci grele, la mine și întreprinderi industriale. Mulți basarabeni refugiați erau trimiși cu familiile în Bărăganul secetos și la construcția canalului Dunărea–Marea Neagră.

În noiembrie 1948, serviciile secrete românești și KGB-ul sovietic, studiază dosarul personal nr. 217/1935 al fostului ofițer Gheorghe Andronache, îl caută în Basarabia și la Iași, el trăind conspirativ în Craiova, după care pleacă și locuiește în anonim în alte județe. În 1970, fostul ofițer este depistat la Bârlad și cercetat de securitate. În aceeași zi, spre seară, a fost comunicată moartea lui, o moarte suspectă, la spitalul din Bârlad (din declarațiile verbale ale rudelor). Se știa că există Ordinul NKVD de exterminare a unioniștilor basarabeni care a fost dat de Stalin și Beria în 1940.

Pentru a cunoaște mai bine situația familială, voi prezenta membrii familiei, care a fost întotdeauna aproape de Andronache Gheorghe: soția – Nadejda (1898-

1984), copiii: fiica – Raisa (1916), fiul – Serghei (1917) au locuit la Orhei, Chișinău, Bârlad și București.

Pentru meritele militare pe frontul de la răsărit în Primul Război Mondial, a fost decorat de conducerea militară a Imperiului Rus cu: *Crucea și Ordinul Sfântului Gheorghe clasa IV-a, Ordinul Sfânta Ana clasa III-a și a IV-a, Ordinul Sfântul Stanislav clasa II-a, Sfântul Vladimir cu spadă, clasa IV-a*; decorații românești: *Ordinul Coroana României, medalia Regele Ferdinand I*.

BIBLIOGRAFIE

- ANDRONACHE G. *Albumul Basarabiei*, București, 2000.
Dosar personal, nr. 217, M.B, 1935, Arhiva militară, Pitești.
Figuri contemporane din Basarabia, Enciclopedie, Chișinău, 1939.
<http://adevarul.ro>, accesat la 25.01. 2018.

APARȚII EDITORIALE

Lucrarea „Medici români, membri ai Academiei Române”, apărută la Editura Academiei Române în acest an, reprezintă o expresie a recunoașterii, admirației și onorului aduse medicilor români, inclusiv medicilor militari, membri ai Academiei Române, de către cei trei autori care și-au unit, în acest sens, gândurile și eforturile într-o manieră benefică și armonioasă. Primul, care a scris peste 75 de cărți, este dl general de brigadă Florian Tucă, doctor în istorie și filosofie, membru al Academiei Oamenilor de Știință din România și membru al Societății Scriitorilor Militari; având o experiență bogată în elaborarea unor astfel de lucrări, a avut și rolul de coordonator de care s-a achitat mod magistral. Al doilea autor este colonelul Adrian Ciuche, doctor în științe medicale, membru al Societății Române de Chirurgie Toracică și membru al Societății Europene de Chirurgie Toracică, iar cel de-al trei-lea, dar de aceeași valoare, este locotenent-colonel Ciprian Constantin, doctor în științe medicale, membru al Societății Române de Diabet, Nutriție și Boli Metabolice și membru al Comitetului Balcanic de Medicină Militară. Așadar, toți trei fiind militari, au decis în consens, să le dedice medicilor militari academicieni un capitol distinct, din considerente camaraderesti, adică sentimentale. În acest mod ei au ținut să-i evidențieze, să-i scoată în relief, pe foștii lor camarazi care s-au remarcat în domeniul medicinei militare, aducându-le astfel un cald omagiu. Ca urmare, lucrarea a fost structurată pe două capitole: capitolul I. Medici români, membri ai Academiei Române, și capitolul II. Medici militari, membri ai Academiei Române.

Evident, oricât de originală și de valoroasă este lucrarea, aceasta nu poate face abstracție de ceea ce s-a mai scris referitor la personalitatea și meritele medicilor, membri ai Academiei Române, descriși în cele două capitole, existând, în sensul menționat, o bogată bibliografie. Pentru elaborarea acestei excepționale lucrări, autorii au fost cât se poate de

obiectivi, având la bază documente oficiale, autentice, precum și declarațiile/mărturiile celor ce i-au cunoscut bine pe acești medici ai Academiei Române. Aceasta este o carte-document remarcabil(ă), care prezintă viața unor personalități eminente ale lumii medicale românești, cu o spiritualitate de înaltă calitate cu care ne mândrim. Totodată, lucrarea reprezintă și o frumoasă operă științifică întrucât din cunoașterea vieții și realizărilor medicilor descriși în paginile ei aflăm despre adevărurile științei pentru care aceștia și-au jertfit o parte din viața lor. De asemenea este și o operă culturală întrucât din rândurile și paginile lucrării cititorii pătrund în valurile spirituale ale vieții acestor medici eminenți și pot să cunoască sufletul poporului român. Este, în același timp, și o creație literară deoarece autorii au scos în evidență autenticul, prin sacrificarea esteticului, în plus au avut în vedere ca prezentarea lor să cuprindă un exemplu și un îndemn pentru cititori. În fine, este și o operă pedagogică pentru că autorii au scos în evidență tot ceea ce este sublim, mai bun, în sufletele medicilor, invitând cititorul la o muncă de desăvârșire prin învățare de la înaintașii noștri.

Lucrarea impresionează prin munca asiduă de documentare a autorilor, o muncă tenace, în echipă, timp de câțiva ani buni, dar în același timp și deosebit de rodnică. Ea ne dezvăluie lumea fascinantă a medicinei practicate de medici militari care sunt și oameni de știință și cercetători științifici eminenți. Medicina este considerată atât știință cât și artă deopotrivă, iar medicii descriși succint în paginile acestei lucrări se ocupă de domenii variate în care au făcut numeroase descoperiri pentru progresul medicinei. Portretele medicilor, schițate în această carte, sunt emblematic și sunt zugrăvite în câteva trăsături de pensulă cu precizie și artă literară. Este suficient un singur exemplu semnificativ: portretul Anei Aslan care a reușit să înființeze în anul 1952 primul Institut de Geriatrie de pe mapamond, chiar în capitala României, și să producă medicamentele Gerovital H₃ și Aslavital destinate tratării bolilor degenerative și neurologice fiind aleasă membră a Academiei Române în anul 1974.

Col (r) Prof. univ. dr. Eugen Siteanu

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR !

Pentru o mai bună procesare a articolelor și pentru introducerea revistei în baza de date internațională CEEOL, dorim respectarea următoarelor cerințe **obligatorii**:

- ✓ **titlul articolului – română și engleză;**
- ✓ **abstractul – română și engleză;**
- ✓ **cuvinte-cheie (5-6) – română și engleză;**
- ✓ **instituția din care provine autorul;**
- ✓ **e-mail, telefon, fax (o adresă de contact);**
- ✓ **bibliografie.**

1. *Textul.* Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Times New Roman și tastatura standard românească. Nu sunt acceptate fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele diacritice – ș, ț, ă, î, â și Ș, Ț, Ă, Î, Â – înlocuiesc alte caractere - [,], @, ~, \ ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nicio altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul folosind bold și italic. Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două-trei paragrafe goale.

2. *Ecuatiile.* Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor. La limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului).

3. *Figurile.* Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu, Corel Draw sau AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care pot fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.

4. *Imaginile.* Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate de pe Internet, deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF aveți în vedere ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să devină rezonabilă.

5. *Numerotarea.* Ecuatiile, figurile, tabelele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel:

- între paranteze pătrate pentru bibliografie;
- între paranteze rotunde pentru formule;
- prin exponent, în cazul notelor de subsol;
- precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelor etc.

Rugăm autorii să redacteze articolele atât în limba română, cât și în limba engleză.

Mulțumim sponsorilor acestui număr al revistei.

Vă mulțumim!

Colegiul de Redacție